

GEREFORMEERDE ZONDAGSSCHOOLVEREENIGING

„JACHIN.”

---

VERSLAG

DER

**BOEKBEOORDEELING**

DOOR DE

COMMISSIËN VAN „JACHIN.”

1901.

---

HEUSDEN.  
A. GEZELLE MEERBURG.  
1901.

Prijs 10 cent.

## Algemeene Opmerkingen.



Het Verslag der Boekbeoordeeling, dat de Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging »JACHIN» bij dezen wederom aanbiedt, is grooter in omvang dan gewoonlijk. De oorzaak hiervan ligt in het verblijdende feit, dat nu meer dan anders werd ingezonden. Ofschoon niet al de Christelijke Uitgevers voldeden aan ons verzoek, om hunne uitgaven aan »JACHIN» ter beoordeeling af te staan, toch heeft het meerendeel aan onze uitboodiging welwillend gevolg gegeven. De H.H. G. F. CALLENBACH te *Nijkerk*, J. M. BREDEE te *Rotterdam*, D. A. DAAMEN te *Rotterdam*, K. LE COINTRE te *Middelburg*, F. P. D'HUY te *Middelburg*, W. KIRCHNER te *Amsterdam* en de firma GEZELLE MEERBURG te *Heusden* hebben inzendingen gedaan.

Bijna 100 boekjes, voorts eene prachtige sorteering wandteksten, Bijbelsche platen en Zondagsschoolkaartjes, benevens drie Christelijke Scheurkalenders werden ons ter recensie aangeboden. Wij gelooven dus wel te mogen zeggen, dat het voornaamste van wat op het gebied der Zondagsschooluitgaven dit jaar verschijnt, in het Verslag besproken wordt.

Wat den vorm aangaat, wordt door de Uitgevers onderling naar den palm der eere gedongen. Dit kan niet anders dan de jeugd ten goede komen, wijl door de keurig bewerkte uitgaven de zin voor het schoone bij haar wordt ontwikkeld. Wij achten dat niet gering.

Betreffende den inhoud is er ook nu, evenals andere jaren, zeer groot verschil op te merken. Een twintigtal boekjes konden wij, tot ons innig leedwezen, niet aanbevelen. De andere werden — hetzij voorwaardelijk, hetzij onvoorwaardelijk — aanbevolen.

Sommige werkjes zijn afgekeurd, wijl zij, wat het Christelijk karakter betreft, veel te oppervlakkig waren. Er viel geen Bijbelsche toon in te beluisteren. Er zat geene Schriftuurlijke gedachte in. In sommige komt de naam van Christus zelfs ternauwernood voor. De bekeering, waarvan ze spreken, is hoogstens eene bekeering van de zonde tot de deugd. En het Christelijk leven, dat zij teekenen, is niets anders dan eene eigengerechtigde deugdbetrachting. Zulke lectuur kan en mag de Gereformeerde Zondagsschoolvereeniging »JACHIN» niet aanbevelen.

Vooraf op het stuk der bekeeringen, die in zeer vele boekjes geschetst worden, is telkens door H.H. recensenten aanmerking gemaakt. Eigen-

aardig merkte een der Commissieleden op: »'t Is, alsof zoo'n bekeering gesneden koek is." Veelal komt zij »in minder dan geenen tijd" tot stand. Wat in de Heilige Schrift uitzondering is, geldt in de boekjes voor kinderen schier als algemeene regel. Waarom toch altijd die »snelbekeeringen" en niet liever 's Heeren gewone wijze van doen voorgesteld in de toebrenging van zondaren tot het heil in Christus? Waaron moet de bekeering altijd het voorkomen hebben van den snelopschietenden wonderboom en niet, zooals zij toch gewoonlijk zich voordoet, dat van het langzaam en krachtig werkende, alles doortrekkende zuurdeeg? Ook wenschen wij hier bescheidenlijk, maar ernstig den Schrijvers de vraag voor te leggen, of ook aan kinderen uit Christelijke gezinnen de noodzakelijkheid der wedergeboorte, de onmisbaarheid van geloof en bekeering niet meer moest worden voorgehouden. Ongetwijfeld zou menig boekje degeelijker zijn, aan kracht en ernst veel winnen, zoo, waar het pas geeft, daarin met ernst de nadruk gelegd werd op het verbond der genade, den Heiligen Doop en het werk van den Geest des Heeren in het hart des zondaars. Terwijl men vaak den indruk krijgt, alsof de Schrijver zoekt, waar hij in het verhaal toch het best iets van God en zijnen dienst zou kunnen invlechten, laat men o.i. de meest voor de hand liggende argumenten, waarmede men tot de consciëntiën der kinderen naderen kan, helaas, maar al te vaak ongebruikt.

Geve de Heere ons steeds meer mannen, die ook voor onze kinderen kloek mogen ophellen de banier van heilige kleuren, welke sterk afsteken bij het vale, fletse vlaggedoek van het oppervlakkige en algemeene Christendom.

Menig werkje moest worden terzijde gelegd om verregaande onnatuurlijkheid. Dit is o. i. de kwaal, waaraan vele kinderboeken lijden. Het buitengewone, het gansch bijzondere wordt bij voorkeur behandeld zoowel in het natuurlijke als in het geestelijke. Telkens komt het in boekjes voor, dat bekeerden, kort na hunne terechtbrenging, sterven. Ook nu troffen wij dat verscheidene malen aan. Is deze voorstelling op waarheid gegrond, dan treft zij diep, maar zoo zij voortvloeit uit de fantasie der Schrijvers, dan achten wij haar zeer bedenkelijk. Wij hebben behoefte aan echt, kinderlijke verhalen, waarin niet alleen het heerlijke van het zalig sterven, maar niet minder het liefelijke van een Gode welbehagelijk *leven*, ook in de kinderjaren, wordt geschetst.

In andere werkjes ziet gij, wie bekeerd werden, dikwijls van werkkring veranderen. Zij worden zendeling of predikant, of komen aan het hoofd van eene of andere Christelijke stichting. Wij zagen liever, dat de Schrijvers aantonden, hoe ieder geloovige in zijn dagelijksch beroep zich als Christen heeft te betoonen. Hij behoort er naar te staan, de wereld op haar eigen terrein te overtreffen. De beste Christen zal ook de beste burger zijn. Het Christelijk karakter en het Christelijk beginsel moeten uitkomen in elk werk, bij elk gesprek en in alle omstandigheid. »Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter

eere Gods." In deze waarheid ligt het thema voor menig degelijk en opbouwend Christelijk kinderboek. En aan de uitwerking van dat thema hebben wij vooral in onzen tijd groote behoefte. Gedurig zien wij de Schrijvers bezwijken voor de verleiding, om het *buitengewone* te schilderen. Daartegen hebben wij bezwaar. Zulk een boekje schudt en schokt wel, maar het brengt niet verder. De kinderen der Zondagsschool komen zoo weinig met zulke buitengewone omstandigheden in aanraking. In de lectuur voor de jeugd moeten vooral meer grepen uit het gewone leven worden gedaan. Het is onzes inziens zeer noodzakelijk, onze kinderen ernstig te wijzen op de noodzakelijkheid van een, men vergunne ons de uitdrukking, »alledaagschen" Christelijken wandel.

Laten wij zoo vrij mogen zijn, hier te herinneren aan wat Prof. H. BAVINCK onlangs in »De Bazuin" schreef:

»Er is voor hen", zoo sprak hij, »die aan Christelijk litterairen arbeid zich wijden, niets dringender noodig dan *studie van het leven*, ernstige, nauwgezette, zelfstandige, oorspronkelijke studie van het leven in al zijn rijkdom en kracht, opdat het onnatuurlijke, het onware, het overdrevene en eenzijdige meer en meer gebannen worde en eenvoud en waarheid in onze Christelijke letterkunde meer dan tot dusverre aan het woord komen."

Dit is ten volle van toepassing ook op de Christelijke lectuur voor de jeugd.

Een derde reeks van boekjes moesten wij afkeuren, omdat ze, ofschoon in het Hollandsch vertaald, geheel en al hun vreemd karakter hadden behouden. Door en door uitheemsche toestanden zijn niet waard in onze taal overgebracht te worden, ook niet door eene bekwame hand. Eerste eisch bij het vertalen van een kinderboekje is o. i. omwerking naar en aanpassing aan onze Hollandsche toestanden.

Niet minder ernstig is het, als men een verhaal uit het Duitsch of Engelsch overbrengt in onsmakelijk Hollandsch, waarbij gij gedurig aan het vreemde taaleigen u stoot. Prof. BRILL heeft ergens gezegd: »Vertalen is geen geringe taak. Om het behoorlijk te verrichten, zijn twee dingen noodig: men moet de taal, waaruit men vertaalt, volkomen kennen, en, ten tweede, moet men zelf auteur zijn in zijne moedertaal." Wij nemen de vrijheid, de vertalers van kinderwerkjes aan deze uitspraak te herinneren.

Ook ten opzichte van boekjes, die meer of minder vrijmoedig konden worden aanbevolen, zij ons nog eene enkele opmerking vergund. In werkjes, waarin over de Zondagsschool wordt gehandeld, is deze dikwijls op den dag des Heeren het een en het al. Menig Zondagsschoolonderwijzer neemt, naar de teekening in vele boekjes, de plaats van vader of moeder in. De Zondagsschool treedt eenzijdig op den voorgrond en van de roeping der ouders ten opzichte hunner kinderen, van Kerk en School en Catechisatie hoort ge schier niets. Zulke lectuur doet de Zondagsschool schade. Zij wekt of bevestigt verkeerde beschouwingen, die geenen grond hebben in het Woord van God. Laten onze Schrijvers niet verzuimen, steeds ernstig te doen uitkomen, dat op den dag des Heeren de kinderen ook in

uit. Enkele oude bekenden (hier hebben wij het oog op de serie's van 7½ en 10 ct.) verschijnen in zulk een nieuw en schoon gewaad, dat ge ze nauwelijks zoudt herkennen. De uitvoering van de boekjes is over 't algemeen prachtig en bewijst duidelijk, hoe ernstig de Uitgever ook in het bewerken van den vorm zijn taak opvat. Doch het is geenszins, zijne bedoeling om met een behaaglijk kleed of mooie prentversiering alleen het oog te bekoren, ook de inhoud draagt duidelijk de sporen van nauwgezette toetsing der handschriften. Het verblijdde ons zeer, dat wij uit de rijke verzameling verscheidene nummers, ook van ons standpunt, onvoorwaardelijk en warm konden aanbevelen. Mogen de boekjes, in meer Gereformeerden geest geschreven, voortdurend in getal toenemen. Daaraan is behoefte. En, met volle eerbiediging der beginselen van andersdenkenden, spreken wij uit, daar hebben wij ook recht op.

De collectie van den heer C. biedt groote verscheidenheid in den vorm en rijke afwisseling wat aangaat den inhoud. Ook in de prijzen is de meest mogelijke verscheidenheid, zoodat geene Zondagsschool te vergeefs zijnen catalogus zal opslaan. Bij bestelling van minstens 25 stuks, onverschillig of het boekjes, tekstkaarten of platen zijn, wordt de helft der genoteerde prijzen berekend. Men kan hier dus zeer goedkoop terecht. Werden verleden jaar de gecartonneerde boekjes tegen verhooging van 5 cent per exemplaar geleverd, de Uitgever stelt thans deze verkrijgbaar zonder verhooging van prijs. Alle boekjes van 30—50 ct. zijn nu gecartonneerd. Dit is eene uitnemende verbetering, die zeer op prijs zal worden gesteld. Dat cartonnen bandje geeft meer stevigheid aan de boekjes en het uiterlijk heeft er veel bij gewonnen. De boeken van 50 cent en daarboven zijn, op enkele uitzonderingen na, ook in sierlijke bandjes verkrijgbaar. Deze worden afzonderlijk tegen 25 ct. berekend. Op de banden wordt *geene prijsvermindering* toegestaan. Ten einde men vóór de bestelling een zelfstandig oordeel zich zou kunnen vormen, biedt de Uitgever elke Zondagsschool weder één Ex. »Winterbloemen», in drie deelen, gratis aan. Deze gratis en franco toezending geschiedt tegen inzending van het formulier, dat zich in den catalogus bevindt. Dit moet vóór 1 Dec., *behoorlijk ingevuld en geteekend*, worden opgezonden met bijvoeging van 25 ct. voor de portkosten.

Behalve de groote uitbreiding, die de Uitgever dit jaar aan zijne Zondagsschoolplaten gaf, brengt hij ook iets ter markt, dat geheel nieuw en prachtig mag heeten. Wij bedoelen de krijtteekeningen van den Heer MONDRIAAN. Deze uitgave zal zeker veler aandacht tot zich trekken. Zij is een bewijs, dat de Heer C. ook niet voor de meest kostbare ondernemingen terugdeinst.

De inrichting der recensie is eenigszins anders dan vroeger. Niet meer genummerd, maar in rubrieken, naar de prijzen gerangschikt, laten wij de boekjes volgen. Dit geschiedt op verzoek van den Uitgever, die bij het bestellen door de nummering dikwijls moeilijkheden ondervond.

Wij openen de vrij lange lijst met de goedkoopste Serie.

### Boekjes van 7½ cent.

- a. **Maaïke of zonder tevredenheid geen geluk.** *Voor de jongste kinderen der Zondagsschool*, door Betsy. Tweede druk. Met geïll. omslag en 1 plaatje in zwartdruk. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

Een lief boekje. Eenvoudig van inhoud, kostelijk van strekking en zeer onderhoudend van toon.

Maaïke, een boerinnetje leeft vergenoegd en blij met hare ouders, broertjes en zusjes. Deze gelukkige tevredenheid wordt eensklaps verstoord, als zij bezoek krijgt van een stadsmeisje. Dan sluïpt jaloezie haar hart binnen. Zij benijdt het stadsmeisje om hare mooie kleeren. Later ziet zij de keerzijde: de jongejuifvrouw heeft geene moeder, geene broertjes en zusjes en is ziekelijk. Dit stemt haar tot nadenken. Onder eene predikatie over Philipp. 4 : 11 leert zij de zonde van hare ontevredenheid nog dieper gevoelen.

De titel „zonder tevredenheid geen geluk” geeft de strekking aan. Wij vinden het jammer, dat van de ware oorzaak, waarom Paulus in alles vergenoegd had leeren zijn, met geen woord gesproken wordt. De Schrijfster gebruikt steeds „Heer” in plaats van „Heere.” Deze tweede druk verschijnt in een nieuw en zeer aantrekkelijk kleed. Het boek is voor de jongste leerlingen der Zondagsschool zeer geschikt. Ook de flinke letter draagt daartoe bij. Het kan onder den zegen des Heeren dienstbaar zijn, om bij de jeugd eenen geest van tevredenheid aan te kweeken. En dat is waarlijk niet gering.

- b. **Maar één minuutje.** *Een verhaal*, door E. GERDES. Met geïll. omslag en 1 zwart plaatje. Tweede druk. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

De vertelling, die dit werkje biedt, is wat onbeduidend. Een klein meisje heeft de leelijke gewoonte, om altijd uit te stellen. In plaats van wat haar opgedragen wordt, terstond te doen, laat zij steeds één minuutje wachten. Dit komt een paar malen slecht uit en dan betert zij zich.

Dit boekje heeft o. i. te veel maakwerk en te weinig natuur. Eenen vader, die „het liefst bij de zijnen” is (pag. 3.) en evenwel, als hij bij zijne thuiskomst de huiskamer niet in orde vindt, met een boos hoofd naar de herberg loopt, en dat nog wel, terwijl zijne vrouw ziek is, kunnen wij ons moeielijk voorstellen. Als hij uit „het bruine paard” terugkomt, toont hij weer een vriendelijk gelaat. Het spijt hem wel, dat hij wat grof tegen zijn dochttertje sprak, maar dat hij zelf wat grof gehandeld heeft, is hem, naar het schijnt, niet tot leed. Te midden van al de houtwol vonden wij echter ééne sappige vrucht. 't Is pag. 9, waar de Schrijver over de H. Schrift spreekt. Truitjes moeder is blijkbaar in den Bijbel goed thuis, zij stelt de zonde van haar dochttertje uit Gods Woord haar voor oogen. Aan moeders, die de Schrift tot hare kinderen brengen, hebben wij behoefte. Uitgezonderd deze bladzijde vinden wij dit verhaal in alles wat oppervlakkig. Er zit geen voedsel in. De Geref. Zondagsschool vraagt om degelijker lectuur. Het sierlijk uiterlijk en de lieve plaatjes moesten het inwendige kunnen verbeteren, maar wat innerlijk zwak is, krijgt door uiterlijken toi geene kracht. Hoe zeer wij op den schoonen vorm prijs stellen, moet toch de inhoud bovenaan staan.

- c. **Teleurstelling en verrassing.** *Een kerstvertelling*, door J. C. LUITINGH. Tweede druk. Met geïll. omslag en 1 zwart plaatje. 16 bladz. Prijs 7½ ct.

Een aardige jongen van ongeveer 12 jaar komt met de Kerstvacantie uit school, en zal den volgenden morgen met zijnen vader op reis gaan naar Amsterdam. De sneeuw verhindert echter die reis. De teleurstelling in dat jongenshart wordt schoon geteekend. De 1ste Kerstdag brengt eene verrassing. Hij gaat met zijne ouders bij den predikant ter visite, en daar viert hij rondom den Kerst-

boom met lichtjes en geschenken een blij Kerstfeest. De verrassing wordt nog grooter, als vader het plan maakt, om 's daags na Kerstmis nog op reis te gaan. Bij zijnen oom gekomen, bemerkt hij, dat deze van huis is geweest, zoodat Hendrik — zoo heet de knaap — indien hij niet verhinderd ware, eene vergeefsche reis zou gemaakt hebben.

Dit verhaal zal door jongens met genoegen worden gelezen. Ze zullen echter wel wat verwonderd opzien, als zij kennismaken met eenen knaap uit den goeden stand, die op twee uur afstands van eene groote plaats woont, in het noorden van ons land, en nog nooit in eenen spoortrein heeft gezeten. Maar 't is een jongen uit een boekje! Die Kerstboom staat ons ook in dit verhaal in den weg. Afgedacht van dien sta-in-den-weg oordeelen wij het boekje toch aanbevelenswaardig. Er is wat goeds uit te leeren, vooral op het terrein der teleurstellingen, waaraan het leven van ieder mensch zoo rijk is. De uitvoering is zeer aantrekkelijk.

### Boekjes van 10 cent.

a. **De koninklijke wet.** *Een verhaal*, door ADELPHA. Tweede druk. Met geïll. omslag en 1 zwart plaatje. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Een echt kinderlijk verhaal, dat ons in kennis brengt met het verwaarloosd gezin van eenen kermisreiziger. De kinderen, die er op uitgestuurd worden, om den kost te verdienen, komen in aanraking met eenen onderwijzer van de Zondagsschool. Deze noodigt ze uit, de Zondagsschool te bezoeken. Hans ontvangt daar een kaartje, waarop gedrukt staat: *De koninklijke wet*: „Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.” (Lukas 6 : 31.) Dit brengt hem tot nadenken, ook leidt het hem tot het lezen van Gods Woord. Hij wordt gehoorzaam en onderdanig. Op kinderlijke wijze brengt hij ten opzichte van zijnen vader, die een dronkaard is en hem mishandelt, de koninklijke wet, zij het ook met vele struikelingen, in toepassing. Het trouwe bezoek van den Zondagsschoolonderwijzer tijdens de ernstige ziekte van Hans wordt een middel, waardoor in dat ongelukkige gezin eene gezegende verandering komt.

Op treffende wijze wordt ons in dit boekje de heilzame vrucht van het onderwijs op de Zondagsschool geteekend. De koninklijke wet, Luk. 6 : 31, kan onzen kinderen niet genoeg worden ingeprent. De Schrijfster is er goed in geslaagd, deze waarheid door eene boeiende vertelling te illustreeren. Gaarne hadden wij gezien, dat meer nadruk gelegd was op de noodzakelijkheid van de vernieuwende werking des Heiligen Geestes. Bladz. 18 heeft in de uitdrukking: „Het zou haar zoo veel gelukkiger maken, als zij 't wist, dat Hij haar liefhad. . . . *indien zij Hem ook maar liefhad en zijne wetten gehoorzaamde*”, een Remonstrantsch tintje. Toch prijzen wij om het vele goede, dat het bevat, dit boekje gaarne aan. Duidelijk wordt er in aangetoond, dat de godzaligheid de belofte heeft beide des tegenwoordigen en des toekomstigen levens. De uitvoering is zeer net. Alleen is het o. i. te compres gedrukt, waardoor het de kinderen, die het lezen, wat vermoeit.

b. **Een Kerstfeestviering in het schuurtje**, door BETSY. Met geïll. omslag en 1 zwart plaatje. Derde druk. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Weder een goede, oude bekende. Twee weeskinderen (zusjes) zijn door het armbestuur uitbesteed bij eene morsige, inhalige vrouw, bij wie ze het zeer slecht hebben. Een vervallen schuurtje bij het huis is hun tot nachtverblijf aangewezen. In hunne blijde verwachting van weldra het Kerstfeest op de Zondagsschool te vieren, worden ze door de ongesteldheid van het jongste zusje bitter teleurgesteld. De oudere blijft nu ook tot gezelschap bij haar. En zoo vieren zij samen Kerstfeest in het schuurtje. Uit de droeve teleurstelling komt het goede voort. Eene rijke boerin neemt de weesjes als hare eigene kinderen aan.

Het jongste meisje sterft. En de oudste wordt later van *pleegdochter schoon*-dochter. Het kinderlijk gebed voor de booze vrouw, bij wie ze eerst waren, blijft niet onverhoord. Tot God bekeerd, wordt zij op haren ouden dag door haar vroeger pleegkind onderhouden.

Dit aandoenlijk verhaal is in kinderlijken toon geschreven. Het leert God als den Vader der weezen kennen, wijst de kinderen er op, dat zij voor elkander iets moeten willen opofferen, en het „bid voor uwe vijanden” komt in liefelijke teekening treffend tot zijn recht. Alles groepeerd zich om het Kerstfeest. De beteekenis van 's Heilands geboorte wordt duidelijk aangewezen. Het gebruik van „Heer” voor „Heere” bevelen wij niet aan. Het boekje is zeer net geïllustreerd. De letter is helder. De derde druk bewijst, dat het bij de jeugd grooten bijval vindt. Voor leerlingen van 9 à 10 jaren is het uitnemend geschikt.

- c. **De herder en het schaap.** *Een verhaal*, door Betsy. Met geïll. omslag en 1 zwart plaatje. Derde druk. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Een 10-jarig meisje, Teuna, woont met hare moeder dicht bij eenen herder. Het trekt hare aandacht, dat één lammetje zich steeds bij den herder houdt. Als zij hem hierover aanspreekt, verneemt zij, dat hij het zoo bijzonder verzorgt, omdat het zijne moeder heeft verloren. Hij wijst haar daarna op den „Goeden Herder.” Twee jaar later is het meisje wees. Zij wordt in huis genomen door eenen oom en tante, die den Heere niet vreezen. Daar gevoelt zij zich zeer eenzaam. De godvruchtige gesprekken van den ouden, vromen herder ontkiemen in dezen beproevingsweg als een zaad des levens in haar jeugdige gemoed. Zij leert Christus als haren Herder zoeken en zichzelf als een schaap zijner kudde kennen.

Inhoud en strekking van dit lieve boekje zijn degelijk en ademen eenen Christelijken geest. Telkens wordt op het Woord Gods gewezen. Niets is meer noodig, dan onze kinderen reeds in hunne jeugd uit het tuighuis der Schrift van wapenen te voorzien. Zeer spijt ons, dat in dit boekje nergens van den God des verbonds wordt gesproken. De gelegenheid was er gedurig zoo uitnemend voor. Ook hier zet de Schrijfster telkens „Heer” voor „Heere.”

De stijl is vloeiend, de voorstelling natuurlijk en frisch, de uitvoering keurig, maar de letter vinden wij wat klein. De krachtigste aanbeveling er van is ongetwijfeld de derde druk. Vinde het nog steeds vele jeugdige lezers.

- d. **Een angstige Kerstavond in het woud**, door J. C. LUITINGH. Met geïll. omslag en 1 plaatje in zwartdruk. Tweede druk. 24 bladz. Prijs 10 ct.

Een vader vertelt op eenen Kerstavond, te onstuimig, om naar de Kerstfeestviering te gaan, eerst de geschiedenis der geboorte van Christus aan zijne kinderen, waarna de moeder een verhaal doet van haren vreeslijken angst en van hare wonderbare redding, toen zij als 9-jarig meisje verdwaald was in een West-Indisch bosch. Juist toen zij om redding bad, hoorde een zendeling haar, die haar medenam naar zijn huis. Daar vierde zij feest ('t was ook op Kerstavond) bij den Kerstboom. En de zendeling liet niet na er op te wijzen, hoe God hem langs eenen omweg naar het bosch geleid had, opdat hij de redder zou worden van een meisje. Zoo werden de kinderen verzoend met de teleurstelling, die het ongunstige weder hun eerst bracht.

Taal en stijl zijn goed. In de correctie troffen wij enkele onnauwkeurigheden aan. Dit is in eenen tweeden druk dubbel hinderlijk. Het verhaal is boeiend geschreven. Dat in een werkje van 24 pagina's, de geschiedenis, waarop de titel doelt, pas op bladzijde 12 begint, achten wij bedenkelijk. Het boekje ziet er lief uit. 't Is met heldere letter gedrukt. Het plaatje is minder goed geslaagd. Wat een klein meisje moet voorstellen, lijkt wel een oud vrouwtje in kinderkleeren. Evenwel vergete men niet, dat men voor den luttelen prijs van 10 ct., die bij getallen nog tot op de helft vermindert, geene hooge eischen mag stellen.



De strekking is aangegeven op pag. 23: „hoe de lieve Heiland alles bestuurt en regelt, en een Verhoorder is van hen, die tot Hem roepen.” En lager: „Zoo zorgt de Heere voor de zijnen en daarom is het zoo goed, Hem aan te roepen, terwijl Hij nabij is. Daarom”, enz. Ofschoon in dit verhaal enkele onwaarschijnlijkheden voorkomen; hoewel ook hier de Kerstboom weer niet ontbreekt; niettegenstaande dit boekje wel wat aan den oppervlakkigen kant is, kunnen wij het om zijne uitnemende strekking toch wel aanbevelen. Er komt niets in voor, dat met de Gereformeerde belijdenis strijdt.

### Boekjes van 12½ cent.

- a. **Des Heeren weg.** *Een verhaal*, door A. J. HOOGENBIRK. Met geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Een zeer eenvoudig verhaal. 't Is de geschiedenis van eenen knaap, die bij eenen boekhandelaar eene zendingskaart ziet, waardoor de begeerte in hem wordt opgewekt, om zendeling te worden. Wijn om verschillende redenen zijn wensch niet vervuld kan worden, treedt hij in dienst bij eenen papierhandelaar, waar hij echter, buiten zijne schuld ongeschikt voor zijn werk geworden, niet blijven kan. Hij moet voor zijne gezondheid naar buiten, wordt schrijver van den burgemeester, en daarna door den onderwijzer, bij wien hij inwoont, voor het onderwijs opgeleid. Na eenige jaren staat hij aan het hoofd eener pas opgerichte school en werkt daar met zegen. Meer dan een zijner leerlingen heeft als zendeling den heidenen het Evangelie gepredikt, en Frederik erkent nu met een blijmoedig hart, dat des Heeren weg altijd wijs en goed is.

De heer H. vertelt boeiend. Ook in dit verhaal weet hij de belangstelling voortdurend levendig te houden. Dat hij de gesprekken zoo natuurlijk weergeeft, als mogelijk is, prijzen wij. Toch veroorlooven wij ons de vraag, of hij niet te veel toegeeft, als hij schrijft: *erg* blij, karreweitjes, groffen Gerrit, denk eens aan, enz. Tegen *denk* in den zin van *bedenk* (bladz. 6.) kan bezwaar worden ingebracht, alsmede tegen „Heer” voor „Heere.”

Druk en uitvoering zijn goed; dat behoeft nauwlijks vermelding. De strekking zal wel reeds uit de inhoudsopgave duidelijk zijn. Dat wij vaak niet weten, wat goed is, en daarom veilig gaan, zoo wij in den weg wandelen, waarin de Heere ons leidt, wordt door het geheele verhaal duidelijk getoond. De bekeeringsgeschiedenis lazen wij ook hier niet zonder bedenking. Hier en daar zouden andere lezers allicht wat meer en wat dieper redeneering wensche-lijk achten. Maar, wijl het boekje blijkens den omvang en den verhaaltrant voor de jongere leerlingen der Zondagsschool bestemd is, durven wij het gemis daarvan niet als eene fout aanmerken. Niettegenstaande de gemaakte opmerkingen, achten wij dit werkje toch aanbevelenswaardig.

- b. **Het Kerstfeest van den schaapherder.** *Naar het Duitsch* van ERNST SCHRILL. Met geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 12½ ct.

Op eene eenzame Russische steppe brengt een jeugdig schaapherder den Kerstnacht bij zijne kudde door. De gedachte aan de herders in Bethlehems velden doet hem bidden, dat ook hij in zijne eenzaamheid getroost moge worden. Deze bede vindt op bijzondere wijze verhooring. Een vreemdeling, die als de verloren zoon het huis zijns vaders ontvlucht is, en nu reeds wèl zijne ellende, maar nog niet zijne zonde gevoelt, wordt in dien nacht, verdwaald zijnde, door de wachthonden aangevallen en bijna verscheurd. De herder komt hem te hulp, verbindt zijne wonden en voorziet hem van het noodige. De ernstige vermaning van den schaapherder doet den afgedwaalde als een boetvaardige tot zijns vaders huis wederkeeren.

Het uiterlijk van het boekje is zoo aantrekkelijk mogelijk. Twee-keurige plaatjes versieren het. Ook is het met groote letter gedrukt. De taal kon beter

wezen. Verscheidene woorden en uitdrukkingen dragen den stempel van vtaald te zijn. Op bladz. 4 citeert de bewerker zelfs Spr. 12 : 10 naar den Duitsch tekst, in plaats van de woorden onzer Statenvertaling aan te halen. Bovendien is deze tekst te onpas gebruikt. Op bladz. 1 spreekt hij van *onmeetbare* vlaten. Op bladz. 4, 8 en 11 treffen wij „goedsmoeds” aan in een verband, waar blijkt, dat de vertaler de eigenlijke beteekenis van dit woord niet vat. Bladz. 8 spreekt hij van een jong man, die in een *blijkbaar* vervallen kleedij *scheen* zijn. Ook lezen wij daar van *stoere*(?) honden. De punctuatie is, wat *niet* plaatsens van komma's betreft, gebrekkig. Zijnen Duitschen oorsprong verraadit boekje ook in den Kerstboom.

Het verhaal heeft tweeërlei strekking. Vooreerst wil het de gebedsverhoori doen uitkomen, die den schaapherder ten deel valt, en voorts het oog vestigt op de vaak wonderlijke wegen, langs welke de goede Herder zijne verlore schapen terechtbrengt. Zonder te durven zeggen, dat het onmogelijk is, kon het ons voor, dat de omzetting van een lichtzinnig spotter in een boetvaard zondaar wel wat schielijk plaats grijpt. In een gefingeerd verhaal — want dit is het blijkbaar — zagen wij liever 's Heeren gewone wijze van doen voorgesteld. Zaaïen en oogsten in één nacht is ook in het geestelijke niet *gewoon*. Het Christelijk element is in dit boekje wel wat oppervlakkig. Wat er zeterloops in gesproken wordt van den Christus, is vrij algemeen. Overigens wel een boeiend verhaal. De inkleeding vinden wij zeer eigenaardig. De oewekking tot gehoorzaamheid aan de ouders is in een kinderboekje natuurlij op zijne plaats. Om de uitnemende strekking durven wij dit werkje wel aanbevelen, evenwel met de betuiging, dat er gelukkig onder de rijke verzameling van den heer C. vele andere boekjes zijn, die voor ons de voorkeur verdienen boven dit.

c. **Niet geteld, of het verachte heeft God uitverkoren**, door A. VERHORST. Met geïll. omslag en 1 gekleurd plaatje. Derde druk. 16 bladz. Prijs 12½

Dit verhaaltje wijst ons op den gezegenden invloed, dien eene oude grootmoeder op het wereldsch gezin harer kinderen uitoefent. In het huisgezin varen haren zoon, een rijk koopman, leeft men alle dagen vroolijk en prachtig. De godvreezende grootmoeder, die bij haren zoon inwoont, heeft in dat leven geen behagen. Zij wordt het middel, om één der kinderen, „Klein Duimpje” zooals men den 9-jarigen Gerard spottend noemde, naar den Heere Jezus te doen vragen. Als na het sterven der godvruchtige grootmoeder droeve dagen komen weet de ongelukkige en vroeger niet getelde knaap, door zijn echt kinderliken en toch Christelijk optreden de harten te winnen, waardoor ten slotte een gheele omkeer in het gezin wordt teweeggebracht. Daarna is het sukkelen der jengske rijp voor den hemel, en God neemt hem weg. Ook na zijnen dood blijft de gezegende verandering in het huis zijner ouders doorwerken.

Dit boekje telt 16 met flinke letter bedrukte bladzijden. Een lief plaatje aan de binnenzijde en een op den omslag maken het zeer aantrekkelijk. Het is boeiend geschreven. Het bevreedmt ons volstrekt niet, dat de 3de druk van reeds het licht ziet. De titel geeft de strekking goed aan. In de uitwerking der hoofdgedachte is de Schrijver uitnemend geslaagd. Het boekje bevat voor kinderen kostelijke lessen. Inzonderheid het verhaal, hoe de oude grootmoeder het eerste zaad van Gods Woord strooide in het kinderhart is zeer geschikt, om het hart der jeugd te treffen. Maar waarom meldt de Schrijver niet dat Gods verbond de oude vrouw hope gaf voor de toekomst harer kinderen? „Jachin” kan dit boekje met vrijmoedigheid aanbevelen.

#### Boekjes van 15 cent.

a. **Kleine Johannes. Een Kerstverhaal**, door ANNA. Tweede druk. Met geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Een goed geschreven verhaal, dat evenwel voor onze Geref. Zondagsschofen minder geschikt is.

Baron van Meeren bewoont geheel alleen een oud, adellijk huis. Hij is een trotsch en liefdeloos man, die zijne zuster en hare kinderen verstoot wijl zij, naar zijn oordeel, beneden haren stand gehuwd is. Op eenen avond voor Kerstmis ontmoet hij in eenen winkel eenen kleinen jongen, die voor zijne spaarduitjes een Kerstboompje koopt. Die knaap is de kleine Johannes. De liefde, welke deze voor zijne broertjes en zusjes betoont, maakt op den Baron zóó diepen indruk, dat hij zich gedrongen gevoelt, aan het huisgezin van kleinen Johannes, dat door ziekte in armoedige omstandigheden verkeert, wel te doen. Ook wordt Johannes het middel, dat Baron van Meeren, de kinderen van zijne zuster, weezen geworden, liefderijk tot zich neemt.

De strekking van dit boekje is, dat kinderen door hun eenvoudig handelen naar Gods Woord ouderen ten voorbeeld en tot zegen kunnen zijn. Uitnemend. Maar dat een liefdeloos en in de hoogste mate baatzuchtig man, die jaren lang naar zijne eigene familie niet heeft omgezien, in eens voor een vreemd knaapje zóóveel gevoelt, dat hij hem overal naloopt, komt ons wel wat vreemd voor. Er valt bij den Baron wel eene zekere verandering te bespeuren, van liefdeloos tot liefderijk, maar van wedergeboorte des harten en van hartelijk leedwezen over zijn vroeger wangedrag vinden wij geen spoor. De Christus treedt in dit werkje op meer als voorbeeld dan als Middelaar.

Het keurig uiterlijk, de mooie plaatjes, de heldere letter maken dit boekje voor de jeugd zeer aantrekkelijk. Doch om den inhoud kunnen wij het niet onbepaald aanbevelen.

**b. Aan het Scheveningsche strand, door JOHANNA.** Met geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Een echt Nederlandsch boekje. Het schetst een tafereeltje uit het Scheveningsche visschersleven. Twee broertjes, die langs het strand wandelen, zoeken eene plaats, om te baden. De oudste waagt zich te ver in zee en komt in gevaar van te verdrinken. Bewusteloos wordt hij door twee visschers aan land gedragen. De goede behandeling van eenen geneesheer redt den knaap van den zeer nabij zijnden dood. Arie en Evert groeien verder voorspoedig op. Zij hebben den Heere oprechtelijk lief en zingen op zee dikwijls hun lievelingslied: „'t Scheepken onder Jezus' hoede.”

Dit verhaal toont op treffende wijze aan, dat de Heere een hoorder des gebeds is. Dit komt uit in de redding van het knaapje, in de redding van zijnen vader bij eenen storm op zee; en ook in den ongeloovig geworden geneesheer, die door het eenvoudig, kinderlijk gebed van het jongste knaapje in het geweten gegrepen en tot het geloof, waarin hij door zijne moeder in zijne jeugd is onderwezen, teruggebracht wordt. Het verwondert ons wel, dat de Schrijfster de gelegenheid niet aangreep, om ernstig te waarschuwen tegen het zich moedwillig in gevaar begeven. Ook hadden wij gaarne zien wijzen op de noodzakelijkheid des gebeds in gewone omstandigheden des levens en niet alleen in de ure der vreeze. Het koninklijk ambt van Christus heeft in dit werkje meer nadruk dan het priesterlijke. Ook stuiten wij eene enkele maal op het korte „Heer” voor „Heere.”

Dit boekje zal vooral door jongens met genot gelezen worden. De verhaaltrant is helder en eenvoudig. De taal is zuiver. De vorm laat niets te wenschen over. De „zeepaatjes” zijn keurig bewerkt. De uitvoering is in elk opzicht loffelijk. Wij bevelen het gaarne aan.

**c. Wreekt uzelf niet. Een verhaal, door IDA KELLER.** Met geïll. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Eene goede vertelling. Een arme knaap, Timotheus Wenzel geheeten, wordt

door een ondeugend „jong heertje” mishandeld. Diens jonger zusje, welke alles gezien heeft, tracht Timotheus te troosten. Zij wijst er hem op, dat hem de wraak niet toekomt. 's Avonds vertelt zij bij den knaap aan huis van het lijden en sterven van den Heere Jezus en zijne liefde voor zijne vijanden. Timotheus, die eerst op zijnen belager zich wilde wreken, doet dat niet, wijl hij door het lezen van den Bijbel tot andere inzichten is gekomen. Veertien dagen later breekt er in het huis der ouders van den rijken knaap een brand uit. Daarbij offert Timotheus zijn leven op, om dat van zijnen vijand te redden.

Dit verhaal is in eenen eenvoudigen en gemakkelijken stijl geschreven. De taal is niet onberispelijk. Er komen nog al eens verkeerde uitdrukkingen voor: *in* den leeftijd van (bladz. 3). Ook wordt herhaaldelijk eenzelfde woord gebruikt: lijderessen, die eene kwaal lijden (bladz. 11). De vechtpartij wordt goed beschreven. De teekening van den brand is mat en verward. Het gesprek van Alberts zusje met Timotheus is voor een klein meisje wel wat onnatuurlijk.

De uitvoering is goed. De plaatjes zijn lief. De strekking „kwaad met goed te leeren vergelden” is recht Christelijk. Het borgtochtelijk lijden van Christus doet de Schrijfster duidelijk uitkomen. Ook in dit werkje is de bekeering wel weer eenigszins een wonderboom. Timotheus, die voor enkele dagen nog niets van den Heere Jezus gehoord heeft, offert zich op voor zijnen vijand om *Jezus' wil*. Niettemin, boekjes als deze, die eenen zoo diep Christelijken geest ademen, en het kinderleven, het leven van onze knapen en meisjes, in het licht der Heilige Schrift bezien, onderscheiden zich gunstig van vele andere en verdienen *alle* aanbeveling.

### Boekjes van 20 cent.

- a. **Recht door zee**, door Betsy. Met geill. omslag en 2 gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Mevrouw de Wed. Plum heeft in den zomer voor een paar weken eene Nicht te logeeren. Deze maakt met de beide kinderen, Willem en Mientje, eene fiksche wandeling, doch heeft het ongeluk, eenen gouden manchetknoop te verliezen. Zij merkt het op den terugweg en laat W. en M. weerom keeren, om hem te zoeken, met de belofte, dat de vinder eenen gulden als belooning zal ontvangen. Willem ontmoet eenen armen jongen, die dezen knoop gevonden heeft en voor twee centen afstaat. Hij ontvangt den gulden, doch heeft daarna berouw, wijl hij niet recht door zee ging, belijdt zijne schuld en geeft den gulden aan den kleinen Tom. Hij neemt zich voor, in de kracht des Heeren voortaan recht door zee te gaan.

De vorm van het verhaal is prettig. De stijl los, aangenaam, bevattelijk. Betsy houde ons echter de opmerking ten goede, dat de jeugdige lezers er waarschijnlijk door gebaat zouden worden, zoo zij wat gespierder taal wilde gebruiken. „Erg goed” en „erg in haren schik”, „snoetje” en „snoezig”, „gegeef” voor gegevene en „triestestig” zijn óf onjuist óf al te alledaagsch en plat. *Rond* (voor *om*) haar hoofdje is geen Nederlandsch. Eene combinatie als „blij verwonderd” en eene uitdrukking als „dat gouden lichtgeschitter” doen denken aan eene schrijfwijze van den laatsten tijd, die men liever niet navolgen moest. „Maar” en „daarentegen” bij elkander heeft veel van eene overtolligheid. De Schrift noemt God niet eenen *Man*, maar eenen *Rechter* der weduwen.

De uitgave is keurig bewerkt. De druk zeer helder. De illustratie zijn mooi. Alleen het titelplaatje is o. i. foutief. De Nicht, welke in het boekje als „eene reeds bejaarde dame” wordt voorgesteld, is daar een jong meisje.

De strekking van het verhaal is blijkbaar, te vermanen tot het recht door zee gaan. Uitnemend. Doch wij vroegen ons af, of de Schrijfster daarbij niet ernstig moest gewezen hebben op den eisch des Heeren, op hetgeen de Heilige Schrift leert aangaande de zonde der onwaarheid. Dat God lust

heeft tot waarheid in het binnenste, moest in dit verband niet onvermeld gelaten zijn. Gaarne hadden wij gezien, dat meer de nadruk gelegd was geworden op de noodzakelijkheid der wedergeboorte en de onmisbaarheid van geloof en bekeering. Dit boekje zou degelijker zijn geweest, zoo het Christelijk gehalte sterker ware uitgekomen. De braafheid van Willem en Mientje is onnatuurlijk. De uitdrukking van Mientje, een kind van 10 jaar: „Ik vraag altijd maar, wat zou Jezus doen” riekt zeer naar 't Methodisme. En een jongen van 11 jaar zegt niet: „U heeft veel oog voor de natuur”. (pag. 12.)

Het boekske aanbevelende, houden wij nochtans de opmerking niet terug, dat het niet vrijgepleit kan worden van oppervlakkigheid.

**b. Teruggebracht.** *Eene ware gebeurtenis naverteld*, door JOHANNA. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Betsy Voortman, een alleszins aantrekkelijk kind, wordt door een harer vriendinnetjes verleid, om hare moeder te bestelen. Zij komt daarbij van kwaad tot erger. Door herhaling dezer zonde wordt haar geweten, 't welk eerst luide sprak, veel tot zwijgen gebracht. Doch de omgang met een ander vriendinnetje, dat God vreest en met wie zij naar de Zondagschool gaat, wordt haar tot zegen.

De bezoeken, die zij met dit vriendinnetje aflegt bij hare kranke Zondagschoolonderwijzeres, inzonderheid de ernstige gesprekken, die deze met haar houdt, brengen haar tot berouw en bekeering.

„Eene ware gebeurtenis”, meldt het titelblad. En wij zullen het gelooven, maar betwijfelen zeer, of het de Schrijfster wel gelukt is, deze ware gebeurtenis op natuurlijke wijze na te vertellen. Wij achten de inkleeding vrij onnatuurlijk. Op bladz. 10 zegt de verleidster ronduit: „Zie je geen kans om wat geld weg te kapen?” En op bladz. 12 pas antwoordt Betsy: „Maar dat zou toch stelen zijn! Onnatuurlijk is ook, dat Betsy's moeder nooit iets van diefstal bemerkt, ofschoon zij (bladz. 27) *geene enkele* boodschap meer verrichtte zonder geld achter te houden. Is het ook niet aan bedenking onderhevig, dat het afgedwaalde meisje zich toch zoo zeer aan zulk een Zondagsvriendinnetje blijft hechten? Wij doen maar eenige grepen, doch de geheele inkleeding van het verhaal dunkt ons onnatuurlijk.

Taal en stijl zijn tamelijk. Te roemen valt er evenwel niet. Op bladz. 4 en 10 vinden wij „heerlijkheden” in plaats van lekkernijen. Bij „oppeuzelde”, bladz. 9, vroegen wij: Weet de Schrijfster niet, dat peuzelen een vorm van eten is? De toespraak van Juffr. van Someren (bladz. 26.) achten wij in een kinderboekje misplaatst. Een volzin als deze: „Met een afschaduwing van dat groot oneindig mededoogen, waarmede de Heiland der wereld op gevallen zondaars nederziet”, (bladz. 35) is geene kindertaal. Meestal spreekt Johanna van Heer, doch eene enkele maal troffen wij aan: *Heere Jezus*.

De uitvoering van dit boekje is zeer net. Groote letter. Duidelijk sprekende plaatjes.

Moesten wij op den vorm en op den inhoud aanmerking maken, de strekking van dit werkje is zeer belangrijk en geheel overeenkomstig Gods Woord. Het bedoelt, den gezegenden invloed te doen uitkomen van den omgang met een godvreezend kind, en daartegenover het schadelijke van het verkeer met kinderen uit gezinnen, waar God niet wordt gediend. Inderdaad eene zaak van het hoogste belang. Menig ouder let er te weinig op, welke kameraden zijne kinderen hebben. Ook stelt Johanna het gevaarlijke van den eersten stap op het pad der zonde duidelijk in het licht. Deze dingen kunnen onzen kinderen niet te vaak en niet ernstig genoeg onder het oog worden gebracht. Daarom durven wij dit werkje, ten spijt der ingebrachte bezwaren, ten slotte toch aanbevelen.

**c. Het huisje op de heide**, door MARIA LAARMAN. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Deze vertelling munt uit door natuurlijkheid en frischheid van voorstelling. Eene familie maakt een uitstapje naar een Geldersch dorp. Eene nicht uit Den Haag, onderwijzeres aan eene Zondagsschool, gaat mede, en heeft daar een aangename ontmoeting met een oud vrouwtje, die „het huisje op de heide bewoont. Deze verhaalt, hoe zij den Heere Jezus heeft leeren kennen, en hoe zij nu op haren ouden dag nog zooveel troost heeft uit den Bijbel. 't Geheel maakt den indruk, dat men hier te doen heeft met een verhaal, dat binnen de grenzen van het gebeurlijke blijft. Daardoor munt het boven vele andere uit. Dikwijls is de phantasie in kinderboekjes niet zeer beschroomd. Maar al te vaak houdt de verbeelding zich niet binnen de perken van het geloofwaardige.

Taal en stijl zijn niet onberispelijk. Ook bevelen wij bij een 2den druk eenige onnauwkeurigheden aan de zorg van den corrector aan. „Strelen" in plaats van streelen, bladz. 11, „hemeltogen" in plaats van hemelbogen, „de andere morgen" in plaats van den anderen morgen. Ook vonden wij: „zesjarige", „anders als", „hulphoevend", „jonkske". Ik verheug mij er op, (bladz. 31 en 32) „thuis bij de Heer", bladz. 40.

Deze uitgave ziet er keurig uit en wordt opgeluisterd door zeer schoone plaatjes.

De strekking van dit boekje is blijkbaar, den kinderen eerbied en liefde in te boezemen voor het Woord van God. Een beter thema kon de Schrijfster waarlijk niet bedenken. Als wij hier eene opmerking zouden maken, zou het deze zijn, dat op het toevallig opslaan van den Bijbel te veel gebouwd wordt. De kinderen behooren te leeren, de Heilige Schrift met verstand te raadplegen.

Overigens een kostelijk boekje, dat wij gaarne als lectuur voor onze kinderen aanbevelen. Jammer dat er steeds „Heer" in plaats van „Heere" in voorkomt.

d. **Uw wil geschiede!** *Vrij naar het Engelsch* door C. VAN OPHEMERT. Met geïll. omslag en 2 gekleurde plaatjes. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Dit werkje, „vrij naar het Engelsch" bewerkt, ademt ook eenen vrij Engelschen geest. Een arm meisje uit eene groote stad raakt onder de paarden van de tram. Zij wordt opgenomen en bij haren grootvader tehuis gebracht, wiens huis houding zij, hoewel slechts 9 jaar oud, al geruimen tijd waarneemt. De geneesheer constateert verlamming. Door de woorden van iemand, die haar bezoekt, leert zij in stille berusting zich onderwerpen aan den wil Gods, die deze beproeving haar zond, „opdat zij iets voor Jezus zou kunnen doen." Zij richt een Zondagsschool op. En haar arbeid is niet te vergeefs. Eenen jongen brengt zij zoover, dat hij „zijn best zal doen" om een „kind van Jezus" te worden. Ook anderen wijst zij voortdurënd op „den goeden God." Haar ziekbed wordt haar sterfbed. Zij vreest den dood niet. God zal niet alleen voor haar, maar ook voor haren grootvader zorgen. En schier op hetzelfde oogenblik, als zij sterft, wordt ook de levensdraad van den grootvader afgesneden.

De korte inhoudsopgave toont reeds, dat de samenloop der omstandigheden vrij wonderlijk en de inkleeding van het verhaal sterk romantisch is. Het boekje is door en door methodistisch. (Zie pag. 29 en 30). Dit blijkt vooral uit het onderwijs der kleine Minie, zoo heet de heldin van het verhaal, op haar Zondagsschool. Dat is verbazend oppervlakkig. Niets wordt daarin gevonden van de noodzakelijkheid der wedergeboorte, noch van de verzoening alleen door voldoening. Men moet „zijn best doen", om Jezus te dienen; „zijn best doen" om niet meer te jokken, omdat Jezus het *liever* niet heeft. Het zwaartepunt in den weg des heils wordt eenzijdig in den mensch geplaatst, in 's menschen wil (pag. 36). Daar wordt gesproken van een vragen aan den Heiland, om te willen *helpen* zijn „kind" te zijn. Zelfs wordt de mogelijkheid verondersteld dat de gezaligden in den hemel, (dan engelen geworden!) degenen, die hier op aarde hun „best willen doen" om „kinderen" van Jezus te worden, veel zouder kunnen helpen, om dat doel te bereiken. Niet alleen tegen den geest, die het boekje ademt, ook tegen vele afzonderlijke uitdrukkingen hebben wij bezwaar, als: „o hemel" (pag. 7); herhaaldelijk wordt in een ongunstig verband

gesproken van „den goeden God.” Voorts onderschrijven wij, hoewel in anderen zin, het oordeel op bladz. 15 uitgesproken: „En toch was het kind veel te oud en te wijs voor haar jaren.” De titel „Uw wil geschiede” wordt ook niet verklaard in den zin van de bede uit het gebed des Heeren.

De uitvoering van het boekje is, als altijd bij den heer C., loffelijk. Een der commissieleden maakte aanmerking op het eerste plaatje vooral betreffende het beeld van den grootvader. Tot ons leedwezen kan ons oordeel over dit boekje niet gunstig zijn. Wij hebben voor onze Gereformeerde Zondagsscholen althans andere lectuur noodig, waarin, op voor kinderen bevattelijke wijze, de leer der waarheid naar het Woord Gods en de belijdenis onzer vaders meer tot haar recht komt.

e. **Blijde dagen**, door WILH<sup>A</sup>. RIEM VIS. Met geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 20 ct.

Dit boekje bevat eene geschiedenis uit den jongsten tijd. Het verplaatst den jeugdigen lezer in de blijde dagen van het huwelijk onzer Koningin. Daarom alleen zal het ongetwijfeld met genoegen gelezen worden.

Een drietal kinderen met eene kinderjuffrouw zijn getuigen van de plechtigheid in Den Haag en later ook van den schitterenden intocht in Amsterdam. Het dienstmeisje, Bertha, dat den Heere vreest, is met de kinderjuffrouw medegegaan. Zij bezeert haren voet en wordt bij eene oude vrouw in huis gebracht. Haar kort verblijf aldaar wordt dienstbaar tot bekeering dier oude juffrouw.

De taal van dit boekje is over 'talgemeen kinderlijk genoeg en de stijl vloeïend. Hier en daar is de Schrijfster wat langdradig. Ook zouden meer alinea's het werkje prettiger doen lezen. Eene eenvoudige omzetting van woorden kon enkele zinnen heel wat verbeterd hebben. Bijv. „Inderdaad dat was zoo.” Dit was inderdaad zoo. Correctie en punctuatie konden beter zijn: „Tropéeën” (pag. 19), „van Gent en Loos”, (pag. 20), „tot zit of staanplaats” (pag. 20), zonder koppelteeken.

De uitvoering is zeer te prijzen. De letter is duidelijk.

Een der commissieleden vatte het verband niet tusschen het plaatje bij pag. 37 en het verhaal.

Dit boekje heeft eigenlijk eene dubbele strekking. Met de geschiedenis der huwelijksvoltrekking van H. M. de Koningin is eene bekeeringsgeschiedenis vermengd. Dit tweeslachtige karakter doet o. i. schade aan den indruk, wat te meer jammer is, omdat de beschrijving der feesten aan de Schrijfster meestal goed gelukte.

In 't begin (hoofdstuk I en II) krijgt men den indruk, dat hoofddoel van dit werkje is, bij de jeugd liefde voor de Koningin en Haren Gemaal op te wekken. Kostelijk! Zulke boekjes zijn echt *nationaal*. Wij juichen ze toe.

In 't vervolg schijnt eene meer geestelijke bedoeling op den voorgrond te treden. En ook hierin slaagt de Schrijfster uitnemend. Het kruis van Christus komt hier waarlijk tot zijn recht. De weg der bekeering wordt duidelijk en gezond Gereformeerd voorgesteld. Niettegenstaande de dubbele strekking, die uit een technisch oogpunt moet worden afgekeurd, verklaren wij gaarne, dat dit werkje om zijnen uitnemenden inhoud, eene plaats verdient onder de boeken, die wij onzen kinderen gaarne in de handen geven.

### Geschiedenissen uit den Bijbel.

Elk boekje met 4 gekleurde plaatjes en geill. omslag in kleurendruk. 16 bladz. Prijs 20 ct.

Eene serie kostelijke boekjes, die wij èn om den vorm èn om den inhoud van harte en onvoorwaardelijk aanbevelen. Ze zijn rijk geïllustreerd en in elk opzicht keurig uitgevoerd. Op goed papier, met groote letter, uitnemend ge-

schikt voor de kinderen, die pas kunnen lezen. Op den omslag wordt de hoofdgedachte der gansche Schriftuur: Zonde en Genade, door treffende beelde aanschouwelijk voorgesteld. De plaatjes munten uit door helderheid en fijnheid. Misschien is van sommige de kleur wel wat schrill. Evenwel zijn ze voor het kinderoog stellig mooi. De Engelen, die Abraham bezoeken (2e plaatje in de serie) vertoonen wat vreemde verschijning. Wij denken ons het voorkomen der Engelen liever heel gewoon. Ook vroegen wij ons af, waarom de gestalte van Daniël op het eene plaatje zooveel van die op het andere verschilt.

In weerwil van deze enkele opmerkingen, welke als uitzondering moge gelden, die den regel bevestigen, stemmen wij volkomen toe, wat de Uitgever in zijnen Catalogus van deze uitgaven zegt, dat zij alle zeer fraai uitgevoerd zijn. Wat de plaatjes betreft, onderscheiden zij zich zeer gunstig van de serie, welke verleden jaar verscheen.

Eenige commissieleden vonden den prijs wel wat hoog. Zij oordeelden, dat deze door de prachtige bewerking wel gebillijkt, maar toch niet geheel gewettigd wordt.

Doch wie het bezwaarlijk vallen mocht, deze uitgave aan te schaffen, mak gebruik van de zeer voordeelige aanbieding op pag. 16 in den Catalogus. De serie verleden jaar verschenen, ruimt de Uitgever op tegen den uiterst lage prijs van f 6,50 de 100, gesorteerd. De plaatjes dezer boekjes zijn minder moedoch de inhoud is voortreffelijk.

Aangezien in de recensies bij elk boekje eene of andere opmerking wordt gemaakt, laten wij ze afzonderlijk volgen.

**a. Abraham, de vriend van God, door ADELPHA. Tweede druk.**

In kinderlijke taal worden ons hier zeer kort medegedeeld de hoofdmomenten uit het leven van Abraham. De strekking is, den kinderen aan te toonen waarom Abraham, de vriend van God, de vader der geloovigen genoemd wordt.

Taal en stijl zijn levendig. Nu en dan wel eens wat lange volzinnen. „Dubb hard moet hem dus hebben gevallen” enz., (pag. 11) is taalkundig niet te verdedigen. Gaarne hadden wij gezien, dat de Schrijfster, wat meer lessen uit de geschiedenis getrokken had. Zij geeft weinig meer dan de feiten. Overgens wordt de geschiedenis zeer aantrekkelijk verteld.

**b. Mozes, de getrouwe dienstknecht des Heeren, door ADELPHA. Tweede druk.**

Adelpha vertelt aan de kinderen op eenvoudige wijze de geschiedenis van Mozes. Zij doet het zeer beknopt, in één vel druks. Zij doet het op zeer bevattelijke wijze, levendig en aanschouwelijk. Uitnemend in den vorm. Maar wat den inhoud betreft, moeten wij eene enkele opmerking maken. Vooreerst zien wij niet „den getrouwen dienstknecht des Heeren”, hoewel zij op het titelblad ons belooft, dien te toonen. Den „dienstknecht” zouden wij zien, als hij licht van den „Zoon” op de historie viel. (Hebr. 3 : 5 en 6.) Het verwondt ons, dat de Schrijfster van den Christus ganschelijk niet spreekt. De stijl is wat slordig. Het geschrevene kan en moet in beteren stijl gegeven worden dan het geïmproviseerde. „Eens op een dag” mag men toch niet schrijven, noch dat „Mozes” in het *Egyptisch* beteekent uit het „water getogen.” Ook hadden wij liever „Heere” in plaats van „Heer” zien gebruiken. In dit boekje is de inhoud eveneens „bloot geschiedenis.”

**c. Daniël of God is getrouw, door ADELPHA. Tweede druk.**

Dit werkje bevat de geschiedenis van Daniël, voorafgegaan door die van zijn drie vrienden. De Schrijfster bedoelt ongetwijfeld, Daniël's geschiedenis weer te geven en vooral den kinderen aan te toonen, hoe de Heere de getrouwen in zijnen dienst behoedt en zegent. Dit is haar ten volle gelukt. Dat de wijzen omgebracht werden, toen zij des konings droom niet uitleggen konden, is onjuist.



Ook in dit verhaal hadden wij gaarne eenige wenken en lessen aangetroffen. Nu is het wat sober. De toon is kinderlijk en ernstig.

*d. Doe gij desgelijks*, door P. J. KLOPPERS.

De bekende Schrijver verhaalt hier op aantrekkelijke en boeiende wijze, gelijk wij dit van hem gewoon zijn, de gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan. De aanleiding tot de gelijkenis en de gelijkenis zelve worden verteld, de betekenissen worden aangegeven, alsmede eene enkele opheldering, bijv. van den haat tusschen Joden en Samaritanen. (bladz. 9—12.) Het bevreedt ons, dat hierbij met geen enkel woord gesproken wordt over de wegvoering door Nebukadnezar. Te groote beknoptheid geeft hier o. i. aanleiding tot eene onjuistheid. Ook in dit boekje zijn de zinnen hier en daar voor kinderen wat te lang.

De vraag is wel eens gedaan, of het aan te bevelen is, Bijbelsche verhalen aldus om te werken. Worden de kinderen daardoor niet van de Heilige Schrift zelve afgetrokken? Moge dit bij andere soortgelijke werkjes het geval zijn, bij deze is het stellig zoo niet. De benoodigde Schriftplaatsen toch worden meestal letterlijk aangehaald, terwijl het verloop der geschiedenissen zeer getrouw volgens de Heilige Schrift wordt verteld. Bovendien voegen zij, wat in den Bijbel soms wijd verspreid ligt in kort begrip, op voor kinderen zeer bevattelijke wijze samen. Zij geven in een klein bestek het sprekend levensbeeld van enkele Godsmannen weer. Daartegen kan o. i. niet het minste bezwaar zijn. Alleen met dien verstande, dat men ze slechts aan de jongste leerlingen, bijv. aan 7 en 8-jarige kleinen, in de hand geeft. De oudere kinderen moeten wij tot den Bijbel zelf brengen. Alles wijst uit, dat dit ook ligt in de bedoeling van den Uitgever. De vele plaatjes in sterk sprekende kleuren, en de groote letter zeggen u dat duidelijk.

Inzonderheid voor leerlingen der Zondagsschool, die de openbare school bezoeken en in gezinnen leven van Gods Woord geheel vervreemd, kunnen zij uitnemend als Kerstboekje dienen. Met het oog op hen bevelen wij ze in 't bijzonder aan. Doch ook in 't algemeen juichen wij deze uitgave zeer toe, wijl zij een middel zijn kan, om de kennis der Heilige Schrift te vermeerderen. Zij houden den kinderen een deel van Gods Woord zelf voor. Zij bieden gezonde en voedzame spijs, welke altijd verre te verkiezen is boven alle suiker-goed, hoe aardig ook gevormd, hoe mooi ook gekleurd en verguld. Van harte hopen wij, dat de Uitgever aan deze serie nog andere nummers moge toevoegen, en dat hij dikwijls eenen nieuwen druk er van zal moeten opleggen. Ruste de zegen des Heeren op deze uitgave in rijke mate.

**Boekjes van 25 cent.**

- a. Jaap's gebed. Eene vertelling*, door W. J. D. VAN DIJCK. Met een aanbevelend woord van Ds. W. G. SMITT. Derde druk. Met geill. omslag en 2 gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Jaaps gebed, een oude bekende, is een der beste kinderverhalen, die ons onder de oogen kwamen, en kan opnieuw warm worden aanbevolen. De inhoud is uitnemend.

Een bekwaam smidsknecht, die misbruik van sterken drank maakt, heeft daardoor zijn gezin in kommervolle omstandigheden gebracht. Op zekeren avond hoort hij ongezoekt een gesprek aan, dat door twee zijner kinderen, die reeds te bed liggen, gevoerd wordt. Jaap, die door zijns vaders schuld eenen tijd lang in het ziekenhuis heeft moeten doorbrengen, vertelt aan zijn zusje, wat hij daar van den Heere Jezus heeft gehoord. Als hij er bij zegt, dat dit alles in den Bijbel staat, wordt bij het meisje de begeerte gewekt, eenen Bijbel te bezitten. Op haar verzoek bidt Jaap er recht kinderlijk om. De vader wordt door dat gebed van zijn zontje getroffen, en met een ontwaakt geweten verlaat

hij zijne woning. De ontmoetingen van dien avond zijn als zoovele Gods, om den man van de dwaling zijns weg terug te brengen, en te gebed van zijn kind verhooring te doen erlangen. Jaaps begeerte Bijbeltje, als Kerstgeschenk voor zijn zusje, wordt tegen de verwachting ouders op wonderbare wijze vervuld. Geluk en vrede vervangen nu de van weleer in de woning van den werkman.

Op bladz. 10 wordt gezegd, dat Jaap „nog geen zes jaar oud is.” Het jaar ouder zou ons natuurlijker voorkomen en ook meer in overeenstemming zijn met de afbeelding op de keurig bewerkte plaatjes. Papier en druk zijn 't Geheel ziet er zeer aantrekkelijk uit. Het verhaal is verdeeld in 4 stukken, ieder met een Schriftwoord tot motto. Taal en stijl zijn zeer Hier en daar vinden wij enkele kleine taalfouten bijv. „Zondags” voor „dags.” (bladz. 8). Sommige zinnen kwamen voor kinderlectuur ons voor (bladz. 14). Overigens zijn de inkleeding en de wijze van vertellen onzen lof. Wij beamen volkomen, wat Ds. Smitt in de voorrede zegt niet alleen kinderen, maar ook ouderen het boekje met genot zullen Het te pas brengen van den ring van Gyges dunkt ons wat gezocht strekking is degelijk. Wij kunnen haar het best aangeven met de boven de hoofdstukken.

I. Ziet toe, dat gij niet een van deze kleinen veracht.

II. Het Woord Gods is levendig en krachtig.

III. Is deze niet een vuurbrand, uit het vuur gerukt?

IV. Die zijne overtredingen bekent en laat, zal barmhartigheid verdienen.

Deze waarheden worden op uitnemende wijze in het verhaal aanschouvoorgesteld. Wij achten het alleszins een kostelijk boek, dat wij van h onvoorwaardelijk aanbevelen, en voegen er den wensch bij, dat van d des heeren v. D., die reeds zoo menig schoon boek vervaardigde, nò voor onze jeugd verschijnen moge.

b. **Jacob en zijne moeder.** Een verhaal, door R. P. STERKENBURG. Met omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Een zeer eenvoudig, uit het leven gegrepen verhaal. Jacob, een d kinderen eener godvreezende weduwe, die na den dood van haren man krompen omstandigheden verkeert, wordt tengevolge eener oogziekte. Onder Gods voorzienig bestuur komen zij in aanraking met een vern Christen, door wiens vriendelijke tusschenkomst Jacob in een blinden-in geplaatst wordt. De knaap, die veel aanleg voor muziek toont te bezitten daar o.a. orgel- en vioolspelen. Nadat hij in de woning zijner moeder terug men is, gelukt het deze, een orgel voor hem te verkrijgen. Later wordt hij o en muziek-onderwijzer. Hij komt tot een gelukkig huwelijk, wordt al geacht, en moeder en kinderen verblijden zich met dankbaarheid in d ningen, waarin de Heere, na veel rampen en tegenspoeden, nog doet de

Het boekje is keurig afgewerkt. De illustratie op den omslag en de p zijn mooi in alle opzichten. De druk is helder. 't Geheel maakt eenen uit den indruk.

De stijl van dit verhaal is vrij vloeiend. Wij stooten echter op „m vroeger” (pag. 5) „oogendokter” (pag. 6) „erg goed”, „erg vriendelijk” (p en 31). „Rekenen uit een rekenboekje” (pag. 5), „die beide jongens die 43) klinkt onwelluidend. Ook troffen wij enkele minder mooi gebouwde aan, bijv. pag. 16 alinea 1; 29a. „Eindelijk was de brief klaar en verz pag. 33c.

Het Christelijk element in dit boekje is wel wat algemeen. Gaarne i wij gezien, dat op Jacobs bekeering meer nadruk was gelegd.

De strekking dezer vertelling is, te doen uitkomen, dat wie zich in tege en druk aan den Heere toevertrouwt niet beschaamd uitkomt. „Na h geeft Hij 't zoet”, en de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de

des tegenwoordigen en des toekomstenden levens. Deze beide waarheden zijn in het onopgesmukte verhaal, dat om inhoud, vorm en strekking wel aanbevolen kan worden, helder neergelegd.

### Boekjes van 30 en 35 cent.

*De volgende boekjes tot aan de serie van 50 cent, zijn stevig gecartonneerd en voorzien van linnen rug.*

- a. **De Courantenjongen.** *Een verhaal*, door W. J. VAN DIJK. Met geïll. omslag en gecartonneerd. Twee gekleurde plaatjes. 56 bladz. Prijs 30 ct.

„Strip“, wiens naam eigenlijk Cornelis Langelaar is, vent 's avonds langs de straat met telegrammen, den Zuid-Afrikaanschen oorlog betreffende. Bij voorkeur roept hij: „Groote overwinning der Boeren!“ Een rentenier ergert zich aan dat geroep. Hij zal den jongen eens de les lezen. De nadere kennismaking leidt er echter toe, dat hij zich het lot van „Strip“ aantrekt, om hem uit zijnen verwaarloosden toestand op te heffen. De vrouw van den rentenier steekt hem wat in de kleeren en zendt hem naar de Zondagsschool. Ook worden pogingen in 't werk gesteld, om „Strip“, naar zijne begeerte, voor de zeevaart op te leiden. Op denzelfden avond echter, als het bericht komt, dat hij aan de kweekschool geplaatst worden kan, treft hem bij het venten op straat een ongeluk, tengevolge waarvan hij eenigen tijd daarna sterft.

Dit werkje heeft de verdienste, dat het „Hollandsch“ is. En dit is geene kleine verdienste. Daardoor staat het ver boven vele andere, die uit het Engelsch of uit het Duitsch vertaald zijn. De schets uit het dagelijksche leven van eenen eezamen Hollandschen rentenier en eveneens van de Hollandsche water- en vuurvrouw worden op niet onverdienstelijke wijze gebruikt als de lijst, waarin het levensbeeld van Cornelis Langelaar, den courantenjongen, wordt geplaatst. In overeenstemming met het renteniersleven van eenen der hoofdpersonen, gaat in dit werkje alles kalm toe, behalve de bekeering van „Strip“, die komt plotseling uit de lucht vallen. Dit betreuren wij. De vluchtige bekeeringen, gelijk ze vaak in boekjes voor de jeugd worden aangetroffen, wekken een verkeerd begrip van het wezen der bekeering.

Eenerzijds is de Schrijver zeer gelukkig geweest. De schildering van het huishouden van den rentenier is naar 't leven. De breedsprakigheid der water- en vuurvrouw eveneens. In dit en nog zooveel meer handhaaft de Schrijver zijnen goeden naam.

De inkleeding van het verhaal is uitnemend. En het uiterlijk is, naar het woord van een der Commissieleden „à la Callenbach“, zeer net. De plaatjes zijn fijn afgewerkt. De druk is helder. Maar in de uitwerking der hoofdgedachte is de Schrijver o. i. niet gelukkig geweest. Duidelijk toont het boekje aan, hoe onder Gods bestel van eenen straatjongen een flink jongmensch kan worden. Doch de Christelijke geest er van is zwak en oppervlakkig. Strip heeft op de Zondagsschool van Jezus hooren vertellen en meent op zijn sterfbed, dat die Jezus hem ook wel zal aannemen, gelijk Hij den moordenaar aan het kruis aangenomen heeft. Deze woorden en het verhelderd gelaat van den jongen geven den rentenier hoop, dat Strip een ruime ingang in het koninkrijk der hemelen is geschonken. (pag. 54 en 56.) Behalve deze woorden, en de erkenning, dat Cornelis door Gods voorzienigheid met den rentenier in aanraking is gekomen, komt in het verhaal niets specifiek Christelijks voor. Ongetwijfeld lag het in het bestek van den Schrijver, de vrucht van het Zondagsschoolonderwijs te toonen. Maar die vrucht is naar zijne teekening (pag. 34) uiterst schaars. Ook kwam de vraag bij ons op: waarom toch alleen van de Zondagsschool gesproken en van Kerk en Catechisatie in 't geheel niet gerept? Deze dingen zijn, zeer tot ons leedwezen, de oorzaak, dat wij dit boek in weerwil van de verdienstelijke inkleeding en den onberispelijken vorm, niet *zoo warm* kunnen

aanbevelen, als wij dit menigmaal met andere werkjes van den bij zekeren bekende en geliefden auteur van „Selcart” mochten doen.

**b. Norsche Gijs of de scheidsmuur verbroken,** door J. F. BUISMAN. Met geill. omslag. 2 plaatjes in kleurendruk. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Een zeer onderhoudend geschreven dorpsverhaal. In het dorp Zandwijk wordt de nieuwe burgemeester zijnen intocht. Alles viert feest. Gijs Zuring een onvriendelijk man, deelt niet in de algemeene vreugde. Hij wordt door het volk voor eenen socialist gehouden, omdat hij zeer ontevreden is, en iederen als zijnen vijand beschouwt. De oorzaak hiervan is, dat een heer aan eenen arme, kranke moeder eens hulp geweigerd heeft. En nu scheert hij alle armen en rijken over éenen kam. De nieuwe burgemeester is een zacht en vriendelijk man. Doch Gijs doet hem zoo veel mogelijk zijne onvrede tevoorschijn gevoelen, totdat deze zijne moeder te midden van een hoogst ernstig ziekte het leven redt, haar in zijn huis opneemt en liefderijk verzorgt. Dit wordt de aanleiding, dat Gijs tot betere gedachten komt en iets leert verstaan van de liefde Christi.

Twee Schriftgedachten worden door den Schrijver in de personen van dit verhaal op treffende wijze vertolkt: „Rijken en armen ontmoeten elkaar; de Heere heeft ze allen gemaakt”, en „Wordt van het kwade niet gewonnen, maar overwint het kwade door het goede.” Hij is er o. i. uitgeslagen in geslaagd.

Zoowel wat inhoud als vorm aangaat, is dit geschrift een juweeltje te noemen. De bekeering van Gijs gaat wel wat vluchtig. Overigens hebben wij enkele aanmerkingen. Het uiterlijk gewaad is keurig. De illustraties nemen plaats met eere in. De nette cartonnen omslag met linnen rug geeft het boekje stevigheid en handigheid. Wij bevelen het voor de oudere lezers met alle vrijmoedigheid aan. Zulke boeken leeren de kinderen lezen en de bladzijden of gedeelten over te slaan, wijl ze het levendige en het aanspreekende bezitten, dat boeit van het begin tot het eind.

**c. Willem uit den kermiswagen,** door I. A. Met geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Gecartonneerd. 64 bladz. Prijs 35 ct.

Willem is de zoon van Donker, eenen man, die met eenen kermiswagen roerend. Zes jaar oud, wordt hij door eene keelziekte aangetast. In het ziekenhuis wordt zuster Emma hem van den Heere Jezus. Na zijne herstelling wordt hij door zijn vader, tengevolge van eene vechtpartij, gevangen genomen. Zijne moeder wordt door den kermiswagen. De knaap, dien zijne moeder mishandelt, omdat hij wordt door eene Christelijke familie als eigen kind aangenomen. Hij wordt daar eene liefderijke verzorging en eene Christelijke opvoeding. Ook wordt hij de Zondagsschool. Wjl hij te zwak is voor het boerenwerk, wordt hij schoenmaker. Op zekeren avond komt zijne eigene moeder, na een leed van zonde en ontbering, in zijn huis eene toevlucht zoeken. Willem neemt haar met vreugde op en wordt een middel tot hare bekeering.

Wel een mooi verhaal. Zuiver van taal en stijl. I. A. heeft ongebruikelijk talent, om los en gemakkelijk te vertellen. Op den vorm van het boekje is niets af te dingen. Goed papier. Groote letter. De plaatjes, bij wisseling, getrokken in de eenigszins grillige lijnen der nieuwe kunst, zijn onaardig.

Er is in het boekje geene overdrijving. De soberheid in de voorstelling is weldadig aan. De wijze, waarop de verpleegster in 't ziekenhuis aan de kinderen eenig denkbeeld van den persoon en het werk van Christus tracht te geven, is zeer eenvoudig. Alleen, eene uitdrukking, als op pag. 24, waar de plechtigheid bidt: „O Heer! houd zijn hartje rein”, is aan ernstige bedenking onderworpen. De tegenstelling van zonde en genade moest scherper belijnd zijn.

van den Heere Jezus te spreken als van den Goeden Herder, maar in kinderboekjes moet vooral de beteekenis van het kruis van Christus nadruk ontvangen. Willems moeder komt „in minder dan geen tijd” tot bekeering. Na enkele dagen bij haren zoon in huis te zijn geweest, wordt ze ziek, bekeert zich en sterft. Zeker, Gods gangen in de toebrengring der zielen zijn vrijmachtig. Toch moeten zulke snelle bekeeringen als uitzonderingen worden voorgesteld. Nooit mag de gedachte ook maar enigszins gekweekt worden, dat zij regel zouden zijn. Ook is het voor ons hinderlijk, gedurig „Heer” in plaats van „Heere” te lezen. Dit klinkt ons minder eerbiedig toe.

Nog ééne opmerking zij ons vergund. Hoewel Ila tamelijk wel de klip heeft weten te ontzeilen, verdient het o. i. geene aanbeveling, in kinderboekjes slechte vaders of moeders te laten optreden. Zoolang mogelijk late men het kind onbekend met moeders zonder moederhart. Ook de ouders zijn zondaren, dat mag en moet het kind weten, maar bij voorkeur geve men het geen boekje in handen, waarin op jeugdige kinderen al het licht, en op vader en moeder al de schaduw valt.

Wij kunnen dit boekje wel aanbevelen, maar niet onvoorwaardelijk.

#### Boekjes van 40 cent.

- a. **Voor vrijheid en voor recht. Uit den heldenstrijd onzer Zuid-Afrikaansche stamverwanten. 11 October 1899-19...?** *Voor onze kinderen*, door BERTSY. Omslag in kleurendruk. Gecartonneerd. 2 gekleurde plaatjes. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Op aangename wijze wordt in dit boekje verteld, hoe een Hollander uit de krijgsgevangenschap op Ceylon is ontsnapt. Door eene Russische boot opgenomen, komt hij veilig bij zijne familie in Nederland aan. Aan zijne zuster en hare twee kinderen verhaalt hij nu, hoe hij ontkomen is en wat hij gedurende den tijd, dien hij op commando was, ondervonden heeft.

De heldenmoed onzer stamgenooten en het schandelijke gedrag der Engelschen, vooral ten opzichte van vrouwen en kinderen in de worgerkampen, worden op treffende wijze in het licht gesteld. 't Is dus historie. Eene schoone en treffende historie. Zij behoeft geene ingevlochten verhalen ter wille van de belangstelling. Eene historie, die de teedere snaren in ons hart — ook in het hart onzer kinderen — doet trillen en ten volle de meest hartelijke belangstelling waardig is. Alleen rees de vraag bij ons op, of de Schrijfster het schandelijke gedrag der Engelschen wel op de rechte wijze bespreekt. Engeland is in dezen eerder te beklagen, dan te bespotten.

Dit boekje biedt zich aan in een sierlijk en passend kleed. Het portret van den staatspresident Kruger munt niet uit. Dat van president Stein is beter. De druk is zeer helder. Taal en stijl zijn goed. Hier en daar komen wel wat platte uitdrukkingen voor. Het woord „Heer” voor „Heere” is ons altijd hinderlijk. Wij twijfelen niet, of de Uitgever zal met dit boekje succes hebben. Bij het vele, dat reeds over den vrijheidsoorlog geschreven werd, mag ook dit boekje een plaatsje innemen. Onvoorwaardelijk bevelen wij het aan.

- b. **Tot vrijheid geroepen of uit het Jodendom tot den Christus.** *Een verhaal*, door IDA KELLER. Met geïllustr. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Gecartonneerd. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Naomi, een Joodsch meisje van aanzienlijken huize, verliest op jeugdigen leeftijd hare moeder. Deze was eene Christin, maar durfde voor den naam des Heeren niet uitkomen. Aangezien haar vader eene groote reis moet doen en zijn dochttertje niet kan medenemen, doet hij haar op eene kostschool. Hier leert zij door een ander meisje het Woord Gods kennen. De omgang met en vooral de plotselinge dood van dit vriendinnetje wekken diepe indrukken in Naomi's hart.

Na geruimen tijd keert de heer Levison van zijne reis terug. De blijdschap van het wederzien is groot, maar verkeert spoedig in de jammerlijkste scheiding. Naomi's hart is door den Heere tot zijne vreeze bewerkt. Vrijmoedig doet zij daarvan aan haren vader belijdenis. Deze vaart in brieschende woede tegen haar uit en jaagt zijn eenig kind als eene vervloekte afvallige weg.

Langs wondere wegen worden vader en dochter later met elkander verzoend en in de liefde tot den Heere Jezus, als den eenigen Zaligmaker, vereenigd.

Dit boekje ziet er lief uit. De plaatjes teekenen de hoofdmomenten. De Christushaat, die den Israëlietischen kinderen wordt ingeplant, wordt op ontroerende wijze geschetst.

Er komen diepaangrijpende bladzijden voor in dit verhaal. Taal en stijl zijn goed. De uitvoering is loffelijk.

Het Woord Gods middel tot bekering is blijkbaar de hoofdgedachte. Voor de oudere meisjes inderdaad een uitnemend boek. Met ingenomenheid vestigen wij er de aandacht op.

- c. **Willem Reys en de zwavelstokkenkoopman**, door WILH. RIEM VIS. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Gecartonneerd. 80 bladz. Prijs 40 ct.

Een jongeling, door het plotseling sterven zijns broeders tot bekeering geleid, komt in aanraking met eenen ouden zwavelstokkenkoopman, die zonder God in de wereld leeft. Deze ongelukkige wordt door Willem Reys met het evangelie der zaligheid bekend gemaakt. De oude man treedt daarna bij eenen godvreezenden landbouwer in dienst als schaapherder en sterft, na nog eenige gelukkige jaren beleefd te hebben, in vrede.

Dit verhaal is volgens mededeeling van de Schrijfster, voor wat de hoofdzaken aangaat, geheel op waarheid gegrond. Dat kan slechts zelden van onze kinderboekjes worden gezegd. Waarheid en verdichting vormen hier een treffend schoon geheel. 't Is eene geschiedenis uit de eerste tijden der Afscheiding welke ons de genade Gods doet zien, die voor een jongeling na veel strijd en vreeze het licht des heils doet opgaan, en waardoor een oud man nog ter elfde ure gebracht wordt op den weg, waarop zelfs de dwaze niet kan dwalen. De ontferming Gods in Christus Jezus, de opzoekende liefde des Heilands, het geloof, dat door de liefde werkende is, worden in dit verhaal schoon geteekend.

De uitvoering is zeer net, de druk helder, de stijl boeiend. Twee mooi plaatjes en een gekleurde omslag illustreeren den tekst. Gij kunt er het verhaal uit proeven. Dit boekje, geheel in Bijbelschen geest en in boeiende verhaaltrant geschreven, is een der beste, die dit jaar verschenen zijn. Wij bevelen het onvoorwaardelijk en met blijdschap aan.

#### Boekjes van 45 cent

- a. **Het ontsluierde geheim of de werkmans uit de katoenfabriek**, door J. H. BUISMAN. Met geïll. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Gecartonneerd. 96 bladz. Prijs 45 ct.

Een kermisreiziger, Van Keil geheeten, is een vroeger ten onrechte ontslagen fabrieksarbeider. Hem overkomt door stormweer een ongeluk bij het opslaan van zijne tent. Ongeschikt voor zijn beroep, gaat hij in eene stad wonen, maakt pijpedoppen, enz. Bertus, zijn 13-jarige zoon, drijft daarmede handel in de omgeving. Op eenen donkeren avond naar de stad terugkeerend, ontdekt hij een snood plan. Twee booswichten willen eene inbraak met brandstichting plegen. De jongen deelt dit den bewoners van het huis, waarop zij het gemunt hebben, mede. De boosdoeners worden gevat. Van Keil komt met den heere van het buiten in aanraking. 't Is zijn vroegere patroon, die hem 12 jaren geleden heeft ontslagen. Deze ontmoeting voert tot de ontsluiting van h

geheim. De meesterknecht op de fabriek heeft hem belasterd, om eigen diefstal te dekken. Een onderhoud brengt nu alles aan het licht. Van Keil wordt niet alleen hersteld, maar zelfs aangesteld als meesterknecht op de fabriek.

Een schoon verhaal in schoonen vorm. Geschreven in eenen prettigen verhaaltrent, spant het de aandacht van het begin tot het einde. Ook het uiterlijk trekt aan en is in alle opzichten wel verzorgd. De wonderen wegen van Gods voorzienigheid aan te wijzen, is des Schrijvers doel. En dit is bereikt. Van Keil is eerst godsdienstig, zonder innerlijke verandering des harten. Zijne ware verootmoediging daarna wordt juist geteekend. De bekeering komt hier niet, gelijk in zoovele boekjes, met eenen tooverslag tot stand, maar met vallen en opstaan, na worsteling en strijd. Zóó geschiedt het. Een der Commissieleden zegt van dit werkje: „In langen tijd las ik zulk eene boeiende geschiedenis niet.” 't Is voor jongens van ongeveer 12 jaar een uitnemend geschenk. Wij bevelen het in alle opzichten met nadruk aan. Voor zulk een kostelijk boek verdienen Schrijver en Uitgever een warm woord van dank.

- b. **Overwonnen door geweld**, door A. VAN DER FLIER, schrijfster van: „In den strijd.” Met geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. Gecartonneerd. 96 bladz. Prijs 45 cent.

Ook dit boekje handelt over den strijd, die zoo zeer alle natiën ontroert. Het begint bij de Tugela en eindigt met de inneming van Pretoria. Colenso, Spionkop, alsmede Paardenberg, zijn de twee belangrijke momenten, waaraan het boek zijne actie ontleent. Uit den aard der zaak is in dit werkje de historie overwegend. Er komt dus weinig in voor, van wat tot zaligheid noodig is. Bij zulk een onderwerp is dit ook niet te eischen, mits de geest maar beslist Christelijk zij. En dat mag hier gezegd worden. Éene vraag slechts: Zouden de Boeren, in godsdienst en taal beide gevormd door den Staten-Bijbel, werkelijk spreken van „Heer”?

Deze geschiedenis is in goeden, bevattelijken stijl geschreven. Er zit gang in het verhaal. Geene romantische inkleeding of bijvoegsels ontsieren het.

De vorm is uitnemend. Flinke letter. De plaatjes vertoonen o. i. te weinig het Afrikaansche type.

De Schrijfster wijst op de zware verantwoordelijkheid van hen, die den oorlog hebben aangestookt. Zij schetst het vast geloofsvertrouwen van de Boeren, vooral van de hoofden. Inzonderheid ook van President Kruger.

De titel van dit geschrift dunkt ons zeer ongelukkig gekozen. De Boeren zijn nog riet overwonnen. Integendeel, zij houden nog krachtig stand. De Schrijfster zelf weerspreekt het opschrift, als zij aan het slot gewaagt van eenen dag der vrijheid, die na den nacht der verdrukking komt. Voor de grootste jongens is dit boekje zeer aan te bevelen. Het zal hun menig genotvol oogenblik verschaffen.

#### Boekjes van 50 cent en hooger.

*Deze zijn alle ook in prachtbandjes verkrijgbaar tegen verhooging van 25 ct. per stuk. De prijsvermindering wordt op de banden niet toegestaan.*

- a. **De edelmoedige wees**. Een verhaal vrij naar 't Hoogduitsch, door J. VAN BERGEN. Tweede druk. Geill. omslag en 3 gekleurde plaatjes. 112 bladz. Prijs 50 ct.

Dit is een goed boek voor jongens. Het verhaalt van eenen wees, die bij zijnen oom wordt opgevoed. Door eene leugen, uit vrees gedaan, verliest hij het vertrouwen der huisgenooten. Later wordt hij valschelijk van eene misdaad beschuldigd en onrechtvaardig gekastijd. Zijne onschuld komt aan den dag en zijn oom vraagt hem verschooning. Als deze den schuldige, een neefje, op dezelfde wijze wil straffen, smeekt de weesjongen hem om zijnentwil te vergeven.

Dit treft het hart van den schuldige zóó diep, dat hij hem naar het gehoeve vraagt, waardoor Seth — zoo heet de wees — aldus handelen kan. Deze vraagt hem daarna op de liefde van Christus. Een weggejaagde knecht steekt wreakzucht het huis van den oom in brand. Seth redt zijne nicht Mina uit de vlammen. De weesjongen wordt later, door de hulp van eenen anderen oom, predikant opgeleid. Hij treedt met Mina in het huwelijk en sticht in de buitenbuurten van Londen een toevluchtsoord voor havelooze kinderen, waardoor hij tot zegen wordt voor velen.

De uitvoering is onberispelijk. De duidelijke letter laat zich gemakkelijk lezen. De titel van het verhaal is weinigzeggend. Het boek biedt uitnemende lessen van diep Christelijke strekking. Het waarschuwt tegen het beginsel der zonde. Het kwade komt altijd aan den dag en brengt zijne straf mede. Vroege godsvrucht blijkt een zegen te zijn voor het gansche leven. Het borgtochtelijk lijden van Christus treedt duidelijk in het licht. Ook dit werkje kunnen wij met vermoedigheid aanbevelen.

- b. **Die gelooven haasten niet.** *Vrij bewerkt*, door ANTHONIA MARGARETHA. Met geïll. omslag in kleurendruk. 4 plaatjes in zwartdruk. 142 bladz. Prijs 60 ct.

Jacob Willersma, een tuinman, wordt ontslagen, omdat zijn patroon gestorven is. Na lang zoeken en na veel armoede geleden te hebben, komt hij bij eenen heer in dienst. Door een ongeluk wordt er geld vermist, en de tuinman krijgt onrechtverdenking van diefstal zijn ontslag. Willersma blijft niettegenstaande al de tegenspoeden op den Heere vertrouwen. En hij wordt niet beschaamd. Zijn eehlijkheid en trouw komen duidelijk aan het licht. Weldra krijgt hij een goeden dienst bij eenen heer op een dorp. En de laatste dagen zijn nuda bescheiden.

De vorm is zeer aangenaam. Boeiend en duidelijk wordt alles medegedeeld. De geschiedenis is in 12 hoofdstukken met opschrift verdeeld. Het boekje is met groote letter gedrukt. De plaatjes vinden wij de mooiste niet. Ook de illustratie op den omslag bevalt ons niet best. Dat portret lijkt hoegenaamd niet op dat, hetwelk tegenover bladz. 88 te vinden is. Die man daar buiten staat er heelemaal wat wonderlijk bij.

Dit verhaal bedoelt in het licht te stellen, wat de titel aangeeft: n.l. dat de geloovig en vertrouwend wachten op den Heere met eenen blijde uitkomst worden bekroond. Aangezien de geheele strekking opvoedkundig is, achten wij het meer geschikt voor oudere, dan voor jongere leerlingen. De gebreken van de moeder komen zóó duidelijk uit, dat het voor sommige kinderen gevaarlijk kan zijn, dit boekje te lezen. De Schrijfster oefene haar schoon talent door degelijke studie, en houde vooral toch duidelijk in het oog, voor wie ze eigealijk schrijft. Aanbevolen, doch niet onvoorwaardelijk.

- c. **God zoekt het weggedrevene.** *Een verhaal uit de achttiende eeuw*, door A. J. HOOGENBIRK. Met geïll. omslag en vier plaatjes in zwartdruk. 152 bladz. Prijs 60 ct.

Een kloek verhaal, dat aan frischheid degelijkheid en leerzaamheid paart van veel historiekennis getuigt. Het teekent ons den levensloop van een meisje, Geertje genaamd, dochter van eenen man, die vroeger als zorendrager en redelijk bestaan had, doch door zijne liefde tot de pijp en de kan aan land wal is geraakt. Zij vindt eenen liefderijke verzorging in het huis van eenen koster bij de Doopsgezinden, wiens vrouw tot de Gereformeerde Kerk behoort, lieder die den Heere in oprechtheid dienen en, in eenvoud levende, eenen goede reu Christi zijn. Geertje heeft het daar na eenige jaren niet meer naar den ziele de menschen zijn haar te „fijn.” Door kwade samensprekingen geraakt op den verkeerden weg. Doch de Heere houdt over haar de wacht, en bre



haar op zijnen tijd weer in het rechte spoor. Met haren vader, die uit den vreemde teruggekeerd, naar het lichaam zeer verzwakt, maar innerlijk door Gods groote genade geheel veranderd is, komt zij weer bij den koster te Amsterdam, en vindt zijne godvreezende vrouw ernstig ziek, maar in blijde hope op hare aanstaande ontbinding. Daar gaan hare oogen open voor haren waren toestand, en van dien dag af heeft zij geene rust, tot zij vollen vrede vindt in het volbrachte werk van Christus. Ook in hare uitwendige levensomstandigheden komen nog groote veranderingen, en aan het einde van het verhaal zien wij Geertje als de echtgenoot van des kosters eenigen zoon.

In dit schoone boek gaan het nuttige en het aangename hand aan hand. Over oude toestanden en gebruiken wordt veel wetenswaardigs medegedeeld. Ook is het met geestige opmerkingen gekruid. Deze vallen echter niet alle even gelukkig uit, bijv.: „De kroeghoudster bleek ook eene houdster van haar woord”, (pag. 137), en: „walvisschen niet in onze slooten te vangen”, (pag. 139). Onder het verhaal en de historische herinneringen door, geeft de Schrijver schoone opmerkingen en treffende wenken, beide over tijdelijke en eeuwige dingen. De stijl is niet bijzonder vloeiend. Hier en daar zelfs wat stijf en gemaakt. Pag. 1 is daarvan reeds een duidelijk voorbeeld. De Heer H. wake, dat de zucht, om nieuw en frisch te blijven, niet tot „vreemdigheden” voere. Het menigmaal voorkomende „als gezeid” en dergelijke zijn alleen eigenaardig, als men ze niet te dikwijls gebruikt. Ook de punctuatie laat nog al wat te wenschen over. De correctie kon eveneens nauwkeuriger zijn. Het gebruik van het woord „Heer” vinden wij stootend en *ontaalkundig*.

De uitgave is onberispelijk. In elk opzicht mooie plaatjes. En eene aangename, duidelijke letter.

De strekking is alleszins uitnemend. Met eene geschiedenis, naar het leven geteekend, worden wij er hier aan herinnerd, dat de Heere zijn eenmaal begonnen werk niet laat varen en dat Hij op vaak ongedachte wijze terug- en terecht brengt, wat scheen verloren te gaan. Voor jongelieden boven de 16 jaar is het een kostelijk boek. Wij bevelen onze jeugd bij den geachten Schrijver aan voor meer dergelijke lectuur.

**d. De jonge pelgrim.** Een verhaal, door A. L. O. E. *Uit het Engelsch.* Vierde druk. Met geïll. omslag en 4 zwarte plaatjes. 198 bladzijden. Prijs 75 ct.

Een vierde druk. Dit is op zichzelf reeds een krachtige aanbeveling. Het verwondert ons niet, dat van dit verhaal der reeds overledene Engelsche dame, ook in zijne Nederlandsche vertaling, reeds drie drukken zijn uitverkocht. Ongetwijfeld zal ook deze 4de uitgave nog de laatste niet zijn. Zou het niet boeiend wezen in de hoogste mate, als in schoone taal en vloeienden stijl u verteld wordt, hoe een kind uit den hoogsten stand op jeugdigen leeftijd aan zijne ouders ontvoerd, in eene omgeving van ongerechtigheid opgevoed, op buitengewone wijze weergevonden en als een edel kind in zijne rechtmatige plaats hersteld wordt, om dan, na kortstondig genot, zijn leven te verliezen door eene edelmoedige daad ter redding van eenen ondeugenden makker uit zijnen eertijds? Dat moet boeien. Vooral ook, als het verhaal nog zóó wordt ingekleed, dat gij er eene vrij wel geslaagde navolging van Bunjans Christenreize in ontdekken kunt. Gewoonlijk worden de hoofdstukken (28 in getal) door een woord van Bunjan ingeleid. Wij kunnen best verstaan, dat dit boekje vele lezers vindt. Ook wij bevelen het gaarne, edoch met eenig voorbehoud aan. Gereformeerd is het niet. Ons dunkt, dat wil het ook niet zijn. Het is methodistisch. Evenwel *niet* in den ongunstigen zin van het woord. Onwillekeurig vraagt gij met het oog op de hoofdpersonen in dit verhaal: „Zouden er werkelijk zulke menschen zijn?” 't Is alles zoo mooi en zoo lief. De teekening is zoo mollig.

Eén ding vooral is er in, dat wij onzen jongen menschen zoo van wenschen: de warmte der liefde tot den dienst des Heeren.

In weerwil van de schaduwzijde, die wij aanwezen, aarzelen wij niet uitnemend boek te noemen. „De Pelgrim naar Sion” wordt ons hier geschetst in zijn ernstig voornemen, in zijne pijnlijke teleurstelling, in het lijden, in zijnen bangen strijd en in zijne heerlijke overwinning. Dit geeft ons te zien de treurige vrucht eener verwaarloosde opvoeding, het dat in den omgang met mondchristenen steekt, den rijkdom van Gods boven de rijken naar de wereld en de trouwe Gods in de leidingen volk. Laten onze jongelingen en jongedochters het met eenige omziet lezen. Dit zal hun ten zegen strekken. Het zal ze leeren Bunjan's om boek straks beter te verstaan. De prachtige uitvoering verhoogt nog de trekkelijkheid van dit werkje. De plaatjes mogen gezien worden. De schoone teekening op den omslag grijpt in het hart der zaak. Zoowel de vorm als om den inhoud houden wij dit boekje voor een der schoonste in de geheele serie, welke de Heer CALLENBACH dit jaar aanbiedt.

- e. **Duisternis en licht of de zending John Paton en de Zuidzee-eiland** *het Engelsch voor kinderen bewerkt*, door BETSY. Met geill. o. plaatjes in zwartdruk en portret. Tweede druk. 231 bladz. Prijs 1/2.

Een schoon en kloek werk, dat ons eene zeer treffende bladzijde uit de geschiedenis der zending voorlegt. Het verhaalt ons den moeilijken, maar gezegenden arbeid van John Paton, den apostel der Zuidzee-eiland, in zijn aangrijpende en beschamende wijze schetst het de onverwinnlijke kracht van het: „Want de liefde van Christus dringt ons.” Zulk een boek is waarlijk een staat, de liefde tot de zending te verwakkeren. Het doet u in den genamen aan den bangen strijd, dien de zendelingen in de heidenwereld te voeren, en wekt dringend op, om met hen mede te arbeiden in ernst door milde gaven en door levendige belangstelling. Uit zulk een boek leert ons, bij wie het Christendom, helaas! maar al te vaak eene fletse, verouderde heeft gekregen, de levensfrischheid der jeugd toe. Het maakt wakker, leert danken en aanbidden bij het aanschouwen van de heerlijke kracht Gods onder de heidenen.

De inkleeding van het verhaal is uitnemend. De voorstelling is zóó duidelijk dat de jeugd het ten volle genieten kan, en de inhoud zóó belangrijk het door menig volwassene met het grootste genot gelezen zal worden.

Wijl het uit het Engelsch vertaald is, is het zoo opmerkelijk, dat de genstand der *Engelsche* handelaars er zoo duidelijk in wordt aangetoond.

Dit degelijk boek mag zeker onder het beste gerangschikt worden. De heer C. in zijne rijke verzameling aanbiedt. 't Is keurig uitgevoerd. In een flinke letter en sierlijken omslag. Ook deze plaatjes mogen gezien worden. Het portret spreekt veelzeggend u toe. Doch in het beste korenveld staan nog enkele klapprozen. Hier en daar hadden wij gaarne meer diepte. Bijv. waar de Heere „Hemelsche Vader” genoemd wordt (pag. 8, 171.) het stuk van 's menschen ellende zijn de omtrekken wat vaag. Van de Heere is bekend, dat zij steeds „Heer” schrijft in plaats van „Heere”.

Doch in weerwil van deze enkele opmerkingen bevelen wij dit geschiedje alle vrijmoedigheid aan jongen en ouden aan. Wie het biddende leesende eenen rijken zegen uit putten.

#### CALLENBACHS ZONDAGSSCHOOLPLATEN.

In zwartdruk, prijs 5 ct. In kleurendruk, prijs 10 ct. Bij bestelling van minstens 25 stuks (ook gesorteerd) wordt de halve prijs berekend.

Deze Zondagsschoolplaten verdienen een woord van lof. De uitvoering is keurig en onberispelijk. Ze zijn gedrukt op stevig plaatpapier met passende bijschriften. De Bijbelsche tafereelen hebben onderschriften, waarin beknopt de geschiedenis wordt weergegeven, die het plaatje voorstelt. De taal dezer onderschriften moest o. i. meer kinderlijk zijn. Want met deze platen heeft de Uitgever toch de kleinste leerlingen op het oog. De plaatjes (4 op één vel) spreken het kinderoog levendig toe. Geen opsmuk, geene onnatuurlijke teekening, maar eenvoud en waarheid. De keuze der onderwerpen is met verstand gedaan. Slechts eene enkele uitgezonderd. Zoo vroegen wij bij de plaat: „De verschijning der drie mannen aan Abraham”, ons af: zijn dergelijke tooneelen wel vatbaar, om ze in beeld te brengen? Ook troffen wij enkele onjuistheden aan. De zetter laat Mozes, zie het 4de plaatje, 180 jaar oud worden. Op die van Abraham komt voor: „Abraham en zijn neef Lot waren op Gods bevel met hunne huisgezinnen en al hunne have uit Egypte naar het land Kanaän getrokken.”

In verband met de gewichtige strekking dienen aan Bijbelsche platen hooge eischen te worden gesteld. Door beelden behooren zij de woorden der H. Schrift voor het kinderlijk verstand te verhelderen. En daartoe kunnen zij een uitnemend hulpmiddel zijn. Slechte platen hebben in vorige tijden het begrip van vele in den Bijbel voorkomende zaken meer verduisterd dan verhelderd. Dit zal evenwel door deze platen niet geschieden. Zij zijn met veel zorg en getrouwheid bewerkt.

De andere niet-Bijbelsche platen geven tafereeltjes uit het dagelijksch leven te aanschouwen en hebben bijschriften in rijm. Ook deze zijn niet onverdienstelijk. Ze zien er zeer aantrekkelijk uit.

Beide series zijn in zwartdruk en in kleurendruk verkrijgbaar. De gekleurde platen zullen zeker veel aftrek vinden. Wel zijn deze tweemaal zoo duur, maar voor kinderen zijn ze ook wel tweemaal zoo mooi als die in zwartdruk.

Enkele commissieleden vonden den prijs wel wat hoog, ook omdat ze in verscheidene platen afdrukken meenden te herkennen van illustraties uit de Kerstboekjes. Doch bij getallen van minstens 25 stuks (ook gesoteerd) wordt slechts de halve prijs berekend.

Met het oog op de kleinste leerlingen juichen wij deze uitgave zeer toe. Wie platen gebruiken wil, vindt in deze serie eene goede en ruime keuze. Moge de Uitgever in den verkoop dezer platen even uitnemend slagen als in de bewerking.

Voor Zondagsscholen, die niet voldoende bij kas zijn, om deze platen zich aan te schaffen, is door het zeer voordeelig aanbod op pag. 16 van den catalogus eene andere gelegenheid geopend. De serie, die verleden jaar verscheen, ruimt de Uitgever op, wijl die minder goed geslaagd is. 100 Ex. van de zwarte platen (gesorteerd) voor f 1.50, en van de gekleurde voor f 2.50. Ofschoon ze minder goed geslaagd zijn, vinden kinderen ze toch zeker ook mooi.

#### **VIER PLATEN NAAR KRIJTTEKENINGEN**

van den heer P. C. MONDRIAAN Sr.

Deze prachtige.krijttekeningen, die aller kinderen oog en hart met verwondering tot zich zullen trekken, kunnen eenen uitnemenden dienst bewijzen tot opluistering en opfrissing der Kerstfeestviering op de Zondagsschool. Voor zoover wij er over oordeelen kunnen, zijn ze in alle opzichten schoon. Ontwikkelend voor het kinderlijk verstand en gevoel, bieden ze tevens een zacht en opwekkend voedsel voor de kinderlijke verbeelding. Er ligt iets ongemeen bekoorlijks en sprekends in. Menig kind zal, terwijl vele andere met stille verbazing toezien, in verwondering luide uitroepen: „Wat is dat mooi!” En aan die kinderlijke stem paart zich ook het welgewikte oordeel van den kenner. Reeds de verkleinde reproductie bekoort uitermate. Maar de aangrijpende kracht der

voorstelling komt eerst tot haar recht, als gij de platen ziet in de ware grootte. Dan zegt gij: deze krijtteekeningen zijn prachtstukken van diep gevoelde artistieke opvatting, die den Vervaardiger en ook den Uitgever eere aandoen. Ze vormen een stel van 4 platen.

1. De herders, nederknielende bij de kribbe.
2. De engel in Bethlehems velden, verschijnt in lichtglans aan de herders.
3. Maria en Jozef met het kindeke in den tempel, waarbij Simeon en Anna.
4. De wijzen uit het Oosten, knielende en hunne geschenken aanbiedende.

Plaat 2—4 evenaren in schoonheid ten volle de eerste, welke verkleind in den Catalogus afgedrukt staat (pag. 14). No. 1 heeft natuurlijk eenen voorsprong op al de andere, wijl zij het hoofdfeit zelf voorstelt. No. 2 is vol majesteit bevat prachtige licht- en schaduwpartijen. Bij No. 3 treffen u bijzonder de meesterlijk geteekende gelaatstreken van Simeon en Anna. En ook No. 4 doet den kunstenaar kennen, die eene veelheid figuren met meesterschap rondom één hoofdgedachte concentreert.

Elke plaat heeft de grootte van een schoolbord (95 × 78 c.M.) Prijs per stel van 4 stuks onopgeplakt, doch van boven en onder met metalen roede ring om op te hangen f 6,—. Opgeplakt op stevig bordpapier f 8,—. De platen verdienen ongetwijfeld de voorkeur. Zij kosten wel iets meer, maar zijn doch ook veel duurzamer.

Zondagsscholen, die zich deze uitgave veroorloven kunnen, zullen op deze feest eene aangename afwisseling en tegelijk eene passende versiering aanbieden, die jaarlijks frisch en schoon tot het gemoed der kinderen spreken. Mogen het kapitaal en de arbeid, door den Uitgever aan deze kostbare onderneming besteed met eenen grooten omzet verrassend beloond worden.

Daar deze platen niet voor uitdeeling bestemd zijn, is de halve-prijsvoordeel waarde hierop *niet* van toepassing.

Aan het einde dezer veelomvattende recensie gekomen, is het zeker te volde gerechtvaardigd, dat wij onzen totaal-indruk weergeven in een woord van hulde aan den Uitgever voor het vele goede en schoone, dat hij ons dit jaar weer heeft geleverd. Met alle vrijmoedigheid noemen wij de collectie van den heer C. eene uitnemende verzameling van goede, schoone en over 't algemeen goedkoope boeken voor onze kinderen.

Zijn catalogus, die dit jaar in grooter formaat en zeer sierlijke bewerking verschijnt, is een beeld van den steeds toenemenden omvang zijner zaken.

Dat wij van de verdienstelijkheid des Nijkerkschen Uitgevers niet te wagen zeggen, kunnen ook de uitgaven bewijzen. Het jonge volkje zelf is in meerder opzicht de meest bevoegde beoordeelaar der kinderlectuur. Niet alleen nieuwe uitgaven, maar ook vele herdrukken komen jaarlijks bij den heer C. van de pers. Dit jaar niet minder dan 16, waaronder derde en zelfs vierde herdrukken zijn. Waar de feiten zoo luide spreken, zijn woorden overtoollijk.

Dat de bezorging van kinderlijke lectuur hoofdzakelijk in handen is van een zoo bij uitstek voor die taak berekend man als den heer C., is ons een oorzaak van groote blijdschap en eene reden van goede hoop voor de toekomst. Bijgestaan door eenen staf van bekwame en geliefde schrijvers, streeft hij naar het beste, dat, zoowel naar den vorm als naar den inhoud, op dit terrein geleverd worden kan.

Van harte wenschen wij hem toe, dat zijn arbeid met een flink debiet bekroond moge worden.

## Uitgaven van J. M. Bredée te Rotterdam.

Ook dit jaar is de inzending van den Heer BREDÉE weer bijzonder rijk en schoon. Zijn Catalogus is zelf een lijvig boekdeel van 180 bladzijden druks. De aankondiging der boekwerken, die bij hem verschenen zijn, beslaat 80 pagina's. Hij geeft daarin niet alleen titel en inhoud op, maar tegelijk het oordeel der pers, en ook menig citaat als proeve van den inhoud. Tusschen den tekst treft gij vele prachtige gravures en sprekende portretten aan. De overige honderd bladzijden worden ingenomen door de beschrijving en afbeelding zijner Zondagsschooluitgaven, wandteksten en »aanverwante artikelen." Alle formaten en alle soorten, in de grootste verscheidenheid en in de bevalligste vormen treft gij hier aan. Eene schier eindelooze variatie van kleuren en tinten.

Gij vindt in den Catalogus aangeteekend: wandteksten in schild- en cirkelvorm, cartons, die aan den wand gehangen kunnen worden en staande teksten, stramin- en fluweelteksten, alle even prachtig bewerkt. Gij bewondert er kaarten met landschappen en woudtafereelen, berggezichten en bloemkaarten, cartons met vruchten en vogels. Tekstkaarten van allerlei vorm en bewerking. Voor de huiskamer en de kinderkamer, voor schoollokaal en kantoor. Ook voor allerlei gelegenheden: felicitatiekaarten, getuigschriften, gedenkplaten ter herinnering aan gewichtige feiten en dagen in het leven. 't Is een hoorn des overvloeds, die zijnen overstelpenden rijkdom aan uwe voeten uitstort.

Ieder kan hier, wat van zijne gading is, vinden. Want niet alleen het kostbare en fijne, maar ook wat goed en goedkoop mag heeten, is in ruime mate vertegenwoordigd.

Bij de nadere beschouwing van de rijke tafel, door den heer BREDÉE aangericht, vestigen wij eerst de aandacht op de kinderlectuur. De wandteksten bewaren wij voor het dessert.

### ZONDAGSSCHOOLBOEKJES.

De beide seriën, het vorige jaar voor het eerst bij dezen Uitgever verschenen, zijn niet alleen met 21 No's. vermeerderd, er is ook eene nieuwe serie aan toegevoegd onder het aantrekkelijk opschrift: »Van Bosch en Veld."

#### I.

KORENHALMEN. *Vertellingen voor de Jeugd.* Door verschillende Schrijvers vervaardigd. Boekjes met geïllustreerden omslag en een plaatje in zwart-druk. 16 bladz. Prijs per stuk 10 ct. Bij 10 Ex. voor de helft van den prijs.

Deze serie telde verleden jaar 12 no's. en is nu geklommen tot 22. Zij werd

dus met 10 boekjes vermeerderd. Wilt de Uitgever dit wenschte, vestige de nummers, die in het Verslag van 1900 gunstig werden beoordeeld, op de aandacht. Wij doen dit overeenkomstig art. 9 der Bepalingen in *verkorte*

1. **Onder het beste Dak**, door A. VOLLMAR.

Een lief boekje, waarin de trouwe zorg Gods over zijn volk op trouw wijze geteekend wordt.

2. **Des Heeren Post**, door A. VOLLMAR.

De strekking van dit boekje is goed. Enkele uitdrukkingen achten wij der gewenscht. Uitroepen als „Goddank“, „Lieve Heere!“ zijn af te Overigens wel eene aantrekkelijke en leerzame vertelling.

4. **Kleine Lena**, door F. KRONOFF.

Dit verhaal is middelmatig, wat de inkleeding betreft. De inhoud is vlakkig Christelijk. Het kan evenwel om zijne hoofdstrekking: „God zor de zijnen“, wel worden aanbevolen.

8. **Naar den hemel**, door HERMAN.

Een lief boekje, dat wij onzen kinderen vrijmoedig ter lezing kunnen

9. **Bij de Long Toms van Ladysmith**, door C. BROUWER.

Een eenvoudig verhaal uit den oorlog uit Zuid-Afrika. Lief verteld aan te bevelen.

10. **Van het schip naar het Front of hoe een Transvaalsche Boer vuure trotseert**, door C. BROUWER.

Een flink verhaal, dat ook door oudere kinderen kan gelezen v Doch wilt wij van het Eéne Noodige er niets in vernemen, niet bij v geschikt voor uitdeeling *op het Kerstfeest*.

Nu volgen de 10 nummers, waarmede deze serie dit jaar werd verme

13. **Een Kerstfeest in de visschershut**, door M. C. C.

In dit boekje worden ons de schipbreuk, redding en bekeering van een s medegedeeld, alsook hoe hij op het Kerstfeest wordt verrast met het ge eene nieuwe schuit. Eene geschiedenis zooals zij zich wezenlijk in he kan voordoen. Strekking: wie op den Heere vertrouwt, komt niet bes uit. Voor degenen, wien de, naar het schijnt, onmisbare Kerstboom gee des aanstoets is, wel een geschikt boekje. Een lief verhaaltje, dat kleintjes zich aangenaam laat lezen. Doch er zit weinig pit in. De bekeer den schipper is wel wat oppervlakkig. Van het borgtochtelijk lijd Christus wordt niet gerept.

14. **Gebedsverhooring**, door M. C. C.

Dirk Pluimers, een krullejongen te Amsterdam, heeft in drift zijnen ka zóó erg geslagen, dat hij meent, hem gedood te hebben. In angst vl weg, de stad uit, zijgt bewusteloos op eenen eenzamen weg neer en wor eenen heer gevonden, die hem bij zijnen koetsier verzorgen laat. Dagen l hij door eene ernstige ziekte bewusteloos. Intusschen heeft zijne moede weduwe, in duizend angsten verkeerend en vurig gebeden om de terugg haar kind, nadat men haar de reden van zijne vlucht heeft medegedeeld gebed wordt boven verwachting verhoord. Voorts eindigt alles in vreug ziet weldra haar kind weer; de slag, den makker toegebracht, blijkt n ernstig te zijn geweest; en de heer, die Dirk gevonden heeft, wordt de l mer van het gansche gezin.

Wie in dit boekje een *diep innig* Christelijk leven verwacht, zal zich teleurgesteld vinden. Het Kerstfeest en de Kerstboom worden er aan het eind kunstmatig en onnoodig bijgehaald.

Evenwel durven wij het, om zijne goede strekking en onderhoudenden verhaaltant, gerust aanbevelen.

#### 15. **De buurkinderen**, naverteld door HERMINA VAN HATTUM.

Paul van Elk, een jongeheertje, en Johan van Aken, de zoon van eenen timmermansbaas, zijn buurjongens. De eerste is woest en brutaal, de laatste zacht en vriendelijk. Paul wordt om zijn slecht gedrag door zijnen vader weggezonden naar Duitsch-Zuidwest-Afrika. Daar gekomen, ontmoet hij zijnen vroegeren speelmakker, die zendingeling geworden is. Deze ontmoeting wordt het middel, dat voor Paul „maatschappelijk“ alles zich ten beste keert.

Dit verhaal behandelt de stof voor een groot boek in het bestek van enkele bladzijden. Vele feiten, maar niet uitgewerkt. De wijze, waarop (bladz. 10) verslag van eene zedingsrede gegeven wordt, is voor ons wel wat vreemd. Van het borgtochtelijk lijden van Christus spreekt de Schrijfster in 't geheel niet. Als men de teksten uit dit boekje wegneemt, blijft er weinig Christelijks over. Doch wijl het in eene krachtige tegenstelling een tafereel uit het jongensleven schetst, dat helaas! ook onder ons menigmaal gezien wordt, is het wel bruikbaar. Maar wat den Christelijken geest betreft, heeft dit verhaal niets dan een flauw godsdienstig tintje.

#### 16. **De reddende liefde des Heeren!** naverteld door HERMINA VAN HATTUM.

De oude Werner heeft door de droeve herinnering aan eene zware beproeving, in het verdrinken van een zijner kinderen, eenen donkeren Kersttijd. Het liefelijk gezang van zijn kleinzootje, dat tot hem spreekt van de blijdschap, die te vinden is in Bethlehems kribbe, treft en troost hem. Nooit heeft hij het doen Gods met zijn kind kunnen billijken. Nu echter breekt een lichtstraal door de donkere wolken. De kleinzoon van Werners patroon heeft een ongeluk op het ijs, doch wordt door Werner gered. Rondom den Kerstboom viert men nu verheugd feest met dankzegging aan den Heere. Eenige jaren later is Werner gestorven, de patroon oud en afgeleefd, en de kinderen volwassen. Het is weder Kerstfeest. En dit Kerstfeest is tevens het verlovingsfeest tusschen Frits, den kleinzoon van den patroon, en Elise, de kleindochter van den boekhouder Werner.

Dit verhaal is blijkbaar vooral met het oog op het Kerstfeest geschreven. Alles gebeurt en alles komt terecht op of omtrent het Kerstfeest. De strekking wordt uitgedrukt op pag. 10: „Met Jezus schijnt het zonnetje van genade van binnen en van buiten.“ Zij wijst er op, dat alleen bij de kribbe van Bethlehem rust en vrede en blijdschap te vinden zijn en dat de nabijheid des Heeren alle nevelen verdrijft en waarachtige levensvreugde schenkt. De beteekenis der geboorte van Christus moest o. i. duidelijker zijn aangetoond. Ofschoon de inhoud van het verhaal niet boven het middelmatige gaat en de samenloop der gebeurtenissen de verwondering opwekt, kunnen wij het boekje om zijne goede strekking wel aanbevelen.

#### 17. **Het Zondagskind**, door B. MERCATOR.

Klaartje is het eenige kind van eenen Duitschen schoenmaker Veldman, die in den oorlog van 1870 moet uittrekken. Tijdens de afwezigheid van den vader sterft hare moeder. Het kind, alleen overgebleven, gaat vader zoeken. Zij vindt hem eindelijk in Parijs — naar stervende. Na haars vaders dood wordt het meisje verzorgd bij eene peettante, die zij onderweg ontmoet en die haar terechtgewezen had.

Dit boekje openbaart, zoowel in zijnen vorm als in zijnen inhoud, zijnen Duitschen

oorsprong. 't Is oppervlakkig Christelijk. De strekking is, dat „God de schen liefheeft“, waarvan „de Duitschers overtuigd zijn.“ (bladz. 4.) O stuiten wij op „lieve God.“ Het Zondagskind moet zeker uitkomen in Klaar blijmoedig karakter en in de voorspoedige leiding van haar leven. Wij vi echter dien titel niet gelukkig gekozen. Dit boekje trekt ons niet aan.

**18. De werkster en haar kind, door WILHELMINA.**

David is het kind van eenvoudige lieden, dat bij de overstroming van Weichsel wonderlijk gered wordt. In zijn wiegje door de golven meegevo landt hij op eene veilige plaats aan. De vader sterft. De moeder blijft haar kind in behoeftige omstandigheden achter. De knaap heeft goeden leg. Om zijne wonderlijke redding hebben zijne ouders steeds gemeend, dat een groot man zal worden. Hij wordt opgeleid tot onderwijzer en leert u kend. Bij gevaar van eene doorbraak gaat hij eten brengen aan eenen buur ziet onderweg eene scheur in den dijk en spant alle kracht in, om het ga stoppen, zelfs zijne jas gebruikt hij daarbij. Aangegrepen door de koude, k hij om, terwijl hij zich voor anderen opoffert.

Ofschoon dit op zichzelf een niet onaardig boekje is en er voor kind wel wat uit te leeren valt, durven wij het toch niet aanbevelen. Het geeft aa jeugdige lezers den indruk, dat men door braafheid ten hemel kan ing Van het lijden en sterven van Christus is hier geene sprake. De naam J komt er nauwlijks in voor. In plaats van de eere Gods is de hoofdgeda er van veeleer verheerlijking van den mensch. Om deze redenen moeten het ter zijde leggen.

**19. Onder goed geleide, door HERMAN.**

Een uitnemend boekje, waarin verhaald wordt van eenen doofstommen kn die in eene afgelegene streek van Boheme bij zijne ouders woont. Schijnbaar er van het arme kind niet veel terecht komen. Verdwaald geraakt zij komt hij in eene inrichting voor doofstomme kinderen terecht. Daar wordt onderwezen en leert er ook de beteekenis van het Kerstfeest kennen. L keert hij tot zijne ouders terug, en allen danken den Heere voor zijne won lijke leiding en heerlijke uitredding. De ongelukkige knaap is nog een bero schilder geworden.

In zeer boeienden verhaaltrant geschreven. Ook in dit boekje is de g dienstige toon zwak, doch de strekking is uitnemend. Het leert ons, hoe on Gods voorzienig bestuur uit het schijnbaar kwade het goede wordt geboren, en wij onder zijn geleide steeds veilig gaan. Daarom kan het worden aanbevo

**20. Eindelijk thuis, door A. VOLLMAR.**

Een ondeugende jongen gaat in stilte weg, neemt vaart op een groot sc en laat zijne ouders in diepe armoede achter. Na den dood van zijnen va wordt zijne moeder met hare dochters bijna tot den bedelstaf gebracht. I weggevlogen kanarievogel, die aan eene rijke dame toebehoort, is het middel, w door God uitkomst beschikt in haren nood. De zoon, die naar Indië gegaar heeft daar eene goede betrekking gekregen, en laat nu zijne moeder en zusjes tot zich komen.

Dit verhaal bevat zeer schilderachtige beschrijvingen. De kinderen zu het met genot lezen. Maar wijl de godsdienstige geest zeer oppervlakkig (er komen twee bekeeringen in voor, maar van het hoe wordt niets geze achten wij het voor onze Zondagsscholen niet geschikt.

**21. Alzoo lief heeft God de wereld gehad, door M. RÜDIGER.**

Vrouwe Edeltrant van den „Leeuwenberg“ is met de geschriften van Lut bekend geworden en hangt de Hervorming aan. Haar man wil er echter n



van weten. Het eenige zoontje, Marcus geheeten, wordt door de moeder in de leer der Heilige Schrift onderwezen. Marcus wordt op zekeren dag door eenen berenleider geroofd, die daardoor op den graaf zich wreekt, wyl hij eenen beer van hem heeft genomen. Marcus maakt het zoontje van den berenleider met den Heere Jezus bekend. Dit kind sterft weldra in het geloof, dat het naar den hemel gaat. Op zijn sterfbed dwingt hij zijne ouders de belofte af, dat zij Marcus bij zijne ouders zullen terugbrengen. Dit is ook geschied. De graaf, in het hart gegrepen, leert nu ook den Heere zoeken.

Wyl in dit verhaal alle wezenlijke kenmerken der Bijbelsche leer van zonde en genade worden gemist, kunnen wij ook dit boekje niet aanbevelen.

## 22. Van het zilveren klokje, door H. GROSKE.

Een boekje voor onze Zondagsscholen totaal onbruikbaar, wyl het van het begin tot het einde ongereformeerd is. Het zilveren klokje stelt voor: het geweten. 't Is gestemd op „goed“ en „kwaad.“ Op den doopdag van Frits komen twee engelen en hangen het midden in zijn hart. Welk eene voorstelling! Hij gaat den weg der zonde op; 't klokje breekt en wordt dan, nadat Frits staande gehouden en ziek geworden is, door twee engelen, met wie de „lieve God“ de zaak besproken heeft, met eenen zilveren hamer en eenen rooden draad gerepareerd. De vriendelijke lezer heeft reeds gevoeld, dat men alzoo over God en Goddelijke zaken niet mag spreken.

In valsche beeldspraak treffen wij hier eene voorstelling van het geweten aan, geheel onschriftuurlijk en foutief gedacht. Dit verhaal van het zilveren klokje is in staat, de kinderen geheel en al van de wijs te brengen. Frits is gedoopt (pag. 1.) Zijne ouders denken aan den avond van den doopdag over . . . Gods verbond? over . . . het sacrament? — neen, over „de schoone woorden, die de dominee gesproken heeft over tucht en vermaning.“ Op bladz. 6 vraagt moeder aan haren zoon. „Zijt gij *braaf* geweest?“ En op bladz. 14 zeggen de engelen tot den zieken Frits: „Wees *braaf*.“ Voorts treffen wij hier een gewone „snelbekeering“ aan, maar zonder schuldbesef en zonder Christus. Dit werkje moeten wij naar den eisch onzer beginselen onvoorwaardelijk afkeuren.

De vorm dezer boekjes is nieuw en geheel afwisselend met die der eerste no's. De met frissche kleuren geillustreerde omslag wijkt geheel van het gewone af. Aan de bovenzijde een plaatje (in 5 verschillende dessins) met frissche bloemtakjes omstrengeld. Aan den voet de titel met sierlijke letter in blauw- en bruindruk. De plaatjes op den omslag staan ook niet in verband met het verhaal. Dit is o. i. een gebrek. De illustraties tegenover den titel zijn mooi. De plaatjes aan de binnenzijde op eene enkele uitzondering na (No. 17 en 22) heel lief. Ze zijn met groote, prettig lezende letter, op goed papier gedrukt. De uitvoering is voortreffelijk. Gij kunt er den heer BREDÉE, als man van fijnen smaak en keurige bewerking, terstond in herkennen.

Taal en stijl zijn goed. Bij sommige komt de Duitsche oorsprong om den hoek gluren. (No. 15 en 17.) Dat men, bij eene vertaling of bewerking uit het Duitsch of Engelsch, toch zooveel mogelijk het vreemde karakter aan het verhaal ontneme en het ten minste in zuiver Nederlandsch overzette!

De correctie laat over 't algemeen weinig te wenschen over. Slechts hier en daar zijn enkele foutjes aan den corrector ontsnapt.

De inhoud dezer naar het uitwendige zoo uitstekend verzorgde boekjes is helaas, oppervlakkig Christelijk. Wie naar Gereformeerde lectuur vraagt, zal dit aanstonds met leedwezen gevoelen. Met leedwezen — ook omdat de vorm voor kinderen zoo aantrekkelijk is. Vijf van de tien nummers mogen wij niet aanbevelen. Het spijt ons zeer, dat ons oordeel niet gunstiger kan zijn.

## II.

VAN BOSCH EN VELD. *Vertellingen voor de jeugd.* Eene serie van 6 nummers,

door verschillende schrijvers bewerkt. Met geïll. omslag en 2 plaatjes zwartdruk. 32 bladz. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 Ex. voor de helft van den prijs.

### 1. Het Kerstfeest van den ouden dokter, door FERDINAND.

Op Kerstavond wordt de oude dokter Peterle, juist als hij gereed staat, met zijn familie het Kerstfeest te vieren, ontboden bij eenen houthakker, die zijn been gebroken heeft. Ondanks den sneeuwstorm gaat hij er heen, doch op den terugtocht begeven hem de krachten, zoodat hij bezwijmd in de sneeuw neervalt. Hij wordt echter opgespoord en thuis gebracht, en allen vieren dankbaar verheugd het Kerstfeest.

Een boeiend geschreven vertelling. De taal is goed. De stijl levendig en pakkend. Een oorspronkelijk verhaal is het niet. Ofschoon het niet vertaald wordt, (waarom toch niet?) schijnt het eene vertaling te zijn. Jammer, dat de bewerker het niet in een Nederlandsch gewaad heeft gestoken. Het verhaal zou er veel door gewonnen hebben. Nu vloeit het boekje over van wat speciaal Duitsch is, inzonderheid wat de Kerstfeestviering, en wat daarmee samenhangend betreft. Op bladz. 21 laat de Schrijver zelfs „de lieve engelen met Kerstmis naar de aarde komen”, en noemt hij den hemel „de Kerstzaal, waar al de sterren licht ten aan den grooten Kerstboom.” De Kerstavond wordt een heilige(!) avond genoemd. Dat het Duitsch element in dit boekje zoo bovendrijft, vinden wij bepaald jammer.

„Wie den arme geeft, leent den Heere”, en: „de zegenende ziel zal vet gemaakt worden”, schijnt het thema te zijn. Ook blijkt in het verhaal duidelijk, dat de bange uren niet vruchteloos de uitkomst van den Heere verwacht wordt. De heerlijkheid van den dokter schittert meer dan die van het Kindeke in de kribbe. De wijze, waarop over het Kindeke gesproken wordt, vonden wij soms hinderlijk (pag. 5). Evenwel, omdat de strekking goed en de kern van het verhaal bepaald aantrekkelijk is, durven wij dit boekje, niettegenstaande de gemaakte opmerkingen, toch aanbevelen.

### 2. Laat uw licht schijnen, door HERMAN.

De heer Lindeman, een weduwnaar, heeft behalve eenen volwassen zoon en een dochter, zijne oude moeder in huis, die lam is. Grootmoeder wordt door haar kleindochter niet lief behandeld. Hare kwaal en de onvriendelijke verpleging maken haar gemelijk. Door tusschenkomst van des heeren Lindeman's broer bekomt de grootmoeder tot hare verzorging een kamermeisje, dat den Heere vreest. Dit meisje, Margaretha geheeten, laat haar licht schijnen in dienen onbaatzuchtige en zelfopofferende liefde en wordt voor heel het gezin tot een blijvend zegen.

De teekening van Margaretha's liefde en geduld is bepaald treffend. Het wordt echter te veel als een „ideaalmensch” geschetst, zoodat de vraag u nader de lippen dringt: „Zijn er wel zoo?”

Een schoon verhaal, maar helaas, de godsdienst is in dit boekje weer te mager. Grootmoeder wordt in éenen nacht bekeerd. Zij weet slechts van tekortkomingen, niet van zonde. In een ommezien valt de bekeering aan alle harten genooten ten deel. 't Gaat meer „en familie” dan persoonlijk. De strekking van dit boekje is meer zedelijk dan godsdienstig. Uitroepen als: „Goddanke, achten wij oneerbiedig. Zij mogen in onze kinderboekjes niet voorkomen. Ondanks de boeiende geschiedenis, ondanks het talent, dat de Schrijver aan de dag legt en waaraan wij gaarne hulde brengen, kunnen wij dit boekje, om genoemde gebreken, niet aanbevelen.

### 3. De twee zusters, door HERMAN.

Een verhaal uit den tijd der Hervorming in Duitschland. Twee ouderlo

zusters, bij eenen oom inwonend, worden tengevolge van priesterheerschappij, voortdurend angespoord, ontrouw te worden aan het Protestantsch geloof, waarin ze zijn opgevoed. ('t Is in 't jaar 1535.) Eene der zusters bezwijkt voor de verzoeking, de andere volhardt. Langs bittere wegen wordt de oom tot kennis der waarheid gebracht, en de ontrouwe dochter tot het geloof harer ouders teruggeleid.

't Is aantrekkelijk verhaald. De stijl is wat plat. Hier en daar hinderen drukfouten. Op bladz. 4 (in den ondersten regel) is het woordje „niet“ uitgevallen. Op bladz. 5 moet „achtien à zeventien“ zeker omgekeerd worden. De naam „Heer“ voor Heere is ons hinderlijk. Ook in dit boekje is de Duitsche oorsprong goed merkbaar, niet alleen in sommige uitdrukkingen als: vrouw Trude, maar ook nu en dan in den zinsbouw. De plaatjes vonden wij minder mooi.

De strekking is goed. Helder treedt aan het licht, dat wie standvastig is in het geloof, daarmede niet beschaamd uitkomt, alsmede, hoe de Heere menigmaal den weg des lijdens gebruikt, om tot het geloof te brengen. Aangenaam geschreven, wijst het met nadruk op het Woord des Heeren: „Wie vader of moeder lief heeft boven mij, is mijns niet waardig.“ Wij bevelen het gaarne aan.

#### 4. Een angstige nacht, door A. VOLLMAR.

Dit boekje bevat een oud verhaal, dat goed verteld is. Twee boeren, die eerst goede vrienden zijn, worden later bittere vijanden. De oorzaak daarvan is naijver. Het loopt ten slotte zoo hoog, dat de een den ander om eene kleinigheid in de gevangenis brengt. Eene overstroming van de rivier en een daaropvolgende bange nacht wordt echter aanleiding, dat het tusschen hen tot verzoening en weer tot de oude, gewenschte verhouding komt.

Mooie, levendige stijl. Eene uitdrukking als: „*formeele* vriendschap“ verstaat de jeugd niet. Met sterke kleuren schetst de Schrijver den kanker van nijd en jaloezie. Van de beteekenis van het Kerstfeest wordt bijna niets gezegd. Het Christelijk element is zwak. Uitroepen als „Groote God“, (pag. 18) „Lieve Heere“, (pag. 24) „Hemel“ (pag. 28) teekenen den godsdienstigen geest van het boekje. Doch wijl er om de gewichtige strekking voor kinderen veel goeds uit te leeren is, bevelen wij het — echter onder voorbehoud — aan.

#### 5. De koninklijke reispas, door HERMINA VAN HATTUM.

Een Duitscher gaat als landverhuizer naar Amerika en laat zijne drie kinderen bij hunne grootmoeder achter. Als deze sterft, schrijft hij eenen brief, waarin hij verzoekt, de kinderen over te zenden en een reispas van den Keizer te vragen. Hunne vrome tante Ida voorziet hen echter van een Nieuw Testament, en beveelt ze op de eerste bladzijde schriftelijk in de zorg van Christenen aan. Op het schip komen ze daardoor in aanraking met eenen goedhartigen, doch ongeloofigen jongen man, die voor zijn plezier reist en de kinderen veilig tot hunnen vader brengt. Voor dezen is Amerika ook niet het land van belofte en na een jaar gaat hij gaarne op den voorslag van den beschermer zijner kinderen in, en keert als diens tuinman naar Duitschland terug. De ongeloofige is door het kinderlijk vertrouwen der jeugdige reizigers zóó getroffen, dat hij een „vroom“ man wordt. Hij sticht in zijne woonplaats eene bewaarschool voor kleine kinderen, aan het hoofd waarvan tante Ida staat.

Den corrector zijn eenige foutjes ontgaan, bijv. *Ducota* op pag. 12. Op bladz. 31 heet tante Ida plotseling tweemaal tante „*Lina*.“ De naam van de Schrijfster staat op den omslag anders dan op den titel. (Van Hattum en van Hattum.) De vorm verraadt ook hier weer de Duitsche afkomst. „Koffiekoeken“ is geene Nederlandsch. „Genadige vrouw“ geene Nederlandsche aanspraak. Overal komt „Heer“ in plaats van „Heere“ voor.

Taal en stijl zijn overigens goed. Wat het godsdienstig element betreft gaat dit verhaal niet diep. Wij zien eenen ongeloofige een „vroom“ man worden, zonder dat er sprake is van zonde en genade. Ook valt het te betwijfelen, of het paedagogisch juist gezien is, om de taal van eenen lichtzinnige, die spot met

de voorzienigheid Gods, in een geschrift voor onze kinderen op te ne  
Doch omdat in dit boekje eene schoone geschiedenis goed verteld wordt, d  
jeugd onverpoosd zal boeien, kan het — echter ook weer met voorbehou  
worden aanbevolen.

#### 6. Winterrozen, door WILHELMINA.

Andreas, het zoontje van eenen armen spoorwegwachter, bewijst op het st  
S. eenen dienst aan den graaf Berg. Terwijl hij naar huis gaat, heeft er bij  
vaders woning iets vreeselijks plaats. Op een oogenblik, dat er gevaar is  
botsing van twee treinen, ziet de baanwachter zijn dochtertje in brand ger  
De man blijft op zijnen post en redt alzoo vele menschenlevens, maar vind  
kind deerlijk verminkt. Deze gebeurtenis schokt hem zóó diep, dat hij o  
kwaam voor zijn werk wordt. Andreas, die van zijne moeder geleerd heeft  
passend en rechtschapen te zijn, werkt met vlijt en weet de zijnen voor r  
schappelijken ondergang te bewaren. Later komt hij bij den graaf als tuin  
in dienst, die ook de verzorging van zijnen vader en zijn zusje, omdat b  
ongelukkig geworden zijn, op zich neemt.

Een zeer boeiend verhaal. Er komen aangrijpende bladzijden in dit b  
voor. De tweestrijd in de ziel van den baanwachter wordt treffend geteel

Andreas is een oppassende knaap. Een jongen met een kinderlijk g  
met goede oogen in zijn hoofd en flinke handen aan het lijf. De teek  
van zulk een model kan op de jeugd gunstigen invloed oefenen.

Behalve aan enkele taalfouten: „aan een langen tafel” (pag. 5), „in  
schuren” (pag. 13), hebben wij ons gestooten aan onbetamelijke uitroepen  
„goede Herder” (pag. 9), „o hemelsche goedheid” (pag. 10), „o hemelsche Va  
(pag. 11), „drommels” (pag. 20).

De strekking van het werkje is, aan te toonen, hoe de „deugd” wordt bel  
Van zonde en genade, van vernieuwing des harten is geene sprake. Een  
Hendriks godsdienst. Op pag. 17 wordt gezegd, dat zijne moeder de *kien*  
vroomheid in Andreas gelegd heeft. Men kan, naar luid van pag. 5, in  
hemel komen, „omdat men zoo goed en geduldig” en „omdat men zoo o  
send is geweest.” De schildering van het hemelleven (pag. 5) vonden  
plastisch en „vleschelijk.” Ofschoon er zeer goede gedeelten in voork  
kunnen wij zulk een boekje toch niet aanbevelen. Door zijne menschev  
lijking vernedert het den naam en het werk des Heeren.

Wat den vorm aangaat hebben wij voor deze serie niets dan lof. J  
boekjes munten uit door sierlijken omslag in kleurendruk. Deze is bi  
gelijk en zeer schoon. Niettemin hadden wij liever eene illustratie, die b  
king heeft op den inhoud van het boekje. Als het kind wat ziet, vraag  
meestal dadelijk: „Wat is dat?” En op deze vraag krijgt het door het boekje  
antwoord. Middenop staat de titel, daar omheen een sparreboom met s  
bedekt en aan de benedenzijde een landelijk wintertafereltje. Zelfs de a  
kant prijkt nog met een lief sparretakje. Inderdaad, de heer B. weet he  
te bekoren. En de prijs is zeer billijk. De plaatjes aan de binnenzijd  
echter o. i. minder keurig bewerkt.

Ook van deze boekjes is de inhoud tot onzen spijt oppervlakkig Chris  
Dit is de oorzaak, dat wij er twee afkeuren moesten en twee andere s  
matig konden aanbevelen. Deze werkjes behooren tot de „lichte kost.”  
pit zit er niet in. Doch de kinderen zullen ze ongetwijfeld gaarne lezen  
dat mogen zij ook wel. Maar toch verhelen wij het niet, dat wij voor  
jeugd liever iets degelijker hebben.

### III.

NIEUWE GEILLUSTREERDE BIBLIOTHEEK VOOR DE JEUGD. Eene  
van boekjes door verschillende schrijvers bewerkt. In stevig gecartonne

omslag met illustratie in kleurendruk en zwart plaatje tegenover den titel. 64 bladz. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 Ex. voor den halven prijs.

Het getal dezer reeks bedroeg het vorige jaar 9 en is nu verdubbeld. De schoone uitvoering, de heldere druk, het stevige papier zijn geheel gelijk aan de voorgaande nummers. De lezers herinneren ze zich nog wel, die aardige boekjes in hunnen kleurenrijken gecartonneerden omslag. Ook nu weer heeft de Uitgever aan den vorm uitnemende zorg besteed. Over 't gemeen vonden wij de plaatjes der eerste No's mooier dan die van deze. Het vorige jaar werden door de Commissiën van „Jachin” uit deze „Bibliotheek voor de Jeugd” de volgende werkjes aanbevolen:

2. **De wolkbreuk**, door MARIA NATHUSIUS.

Eene wel wat vreemde geschiedenis, waarin ook vreemde denkbeelden voorkomen. De strekking is evenwel goed. Het verhaal wil ons doen zien, hoe de Heere rijkelijk de behoeften kan vervullen dergenen, die op Hem betrouwen. Daarom durven wij het — echter onder eenig voorbehoud — wel aanbevelen.

3. **Mik en Dick**, door C. G. BARTH.

Dit boeiend en leerzaam verhaal ademt eenen Bijbelschen geest en kan gerust onze jeugd ter lezing worden gegeven.

4. **De arme Hendrik**, door C. G. BARTH.

Wie aan deze vertelling begint, zal haar achter elkaar uitlezen. Zij schetst de zorge Gods voor eenen wees. Ofschoon de Christelijke geest in dit boekje oppervlakkig is, kan het toch onder den zegen des Heeren zijn nut nog wel doen.

5. **De kleine Negerknaap**, door C. G. BARTH.

Dit boekje toont aan, hoe het zaad van Gods Woord, in een kinderhart getrooid, later vruchten draagt. De strekking en de Christelijke geest zijn goed. Wij bevelen het gaarne aan.

6. **Valentijn Ondermeer**, door C. G. BARTH.

In dit verhaal wordt ernstig gewaarschuwd tegen de geldzucht. Eene niet noodige vermaning. Ofschoon het niet bepaald gereformeerd is, komt er toch niets in voor, dat tegen onze belijdenisschriften strijdt. Het kan worden aanbevolen.

8. **Het kruis aan den weg**, door C. G. BARTH.

Wel een aardig verhaal. Uit het leven gegrepen. Het toont den zegen aan van het eeren onzer ouders. Wij hebben geen bezwaar het onzen kinderen in handen te geven.

9. **Een gewichtig vraagteeken**. *Kerstverhaal voor jong en oud*, door HERMAN.

De hoofdfiguur in deze geschiedenis ondervindt op allerlei wijze de waarheid van het woord der Schrift: „Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit die redt hem de Heere.” Duidelijk wordt door den Schrijver de offerande van Christus als de eenige grondslag der zaligheid voorgesteld. Onze kinderen mogen dit boekje gerust lezen. Zij zullen er in genieten.

Nu volgt het negental nieuwe No's dezer reeks.

10. **De vluchteling**, door DR. C. G. BARTH.

Dit boekje teekent ons een Fransch edelman in de dagen van het Schrikbeend, die na gevangenis en open veld herhaaldelijk verwisseld te hebben, eindelijk bij eenen vriend in Duitschland aankomt. Daar moet hij leeren, en leert

hij ook, werken, om te eten. Door de harde les geoefend, kan hij, in de dag der Herstelling weergekeerd, den waren adeldom toonen in het goede, dat zelf voor zijne onderdanen verricht.

Behoudens enkele foutjes zijn taal en stijl vrij goed. Het plaatje naast de titel is niet fraai.

Tegen den vorm, waarin dit verhaal gegoten is, hebben wij ernstige bedenkingen. Vooreerst verplaatst de Schrijver zijne jeugdige lezers op eens midden in den tijd van het Schrikbewind, zonder eenige nadere verklaring. Voorkeuren wij het gebruik van vreemde woorden streng af. Wij treffen hier aan *royalist, centrum, forceeren, applaus, irrigatiewerken, energie, conversatieles*, enz. Onstuiten wij op: „zonder ooit iets te behoeven uit te voeren” (pag. 43), „de bazon” (pag. 46), „een redevoering af te steken” (pag. 50).

't Is den Schrijver blijkbaar alleen te doen geweest, om te vertellen. Een eigenlijk gezegde strekking heeft het verhaal niet en eene Christelijke allermid Van de heillooze beginselen der revolutie vernemen wij niets. Bovendien brengen wij er ernstig bezwaar tegen in, dat in een verhaal voor de jeugd gesproken wordt van „eene dochter, die het nog jeugdige hart van den markies vlam had gezet“, en van „een glas te ledigen“ op eenen wensch voor de toekomst. De uitdeeling van zulke boekjes moeten wij stellig ontraden.

#### 11. De Schaapherder, door O. GLAUBRECHT.

Twee verhaaltjes in één bandje.

De vertelling van den schaapherder danken wij aan de milde anecdotenbr uit den dertigjarigen oorlog. Op den berg, aan welks helling de herder woort vertoeft een dweepend adellijk jongeling, wiens voorgeslacht eenen burcht gehad op dien berg en daar eenen schat had begraven. De jongeling peinst droomt daarover. Ziek geworden, wordt hij gevonden en verzorgd door den schaapherder. Hij huwt later met zijne dochter en neemt zelf ook het bed van zijns schoonvaders ter hand, hoewel zijne adellijke droomerijen behoudend. Het uitbreken van den 9-jarigen oorlog trekt de edelman-schaapherder ten krijt. Zijn zoontje volgt 's vaders voorbeeld. Deze vindt hem na lang vruchteloos zoeken ziek en gewond terug. Weer thuis gekomen, verlangt hij niet meer naar rijkdom, maar is tevreden.

„Eene harde les“ is het verhaal van eenen boerenzoon uit Woudenberg, (pro Utrecht), die zijns vaders huis ontloopt en met eenen troep Zigeuners meetrekt. Doch dit berouwt hem spoedig. Hij mag echter niet terug. Eerst na jaren weet hij uit Hongarije weer naar Nederland te ontkomen, waar hij zijne ouders nog levend aantreft. Met een paar gegevens, ontleend aan eene oude overlevering, is hier een verhaaltje samengesteld van ruim 20 bladz., dat echter niet veel bijzonders aanbiedt. De wijze, waarop in deze vertelling over de kern gesproken wordt, maakt het boekje voor onze kinderen ongeschikt.

Dit boekje is, evenals het voorgaande, uit het Duitsch vertaald, doch met weinig zorg. De Germanismen zijn volstrekt niet met Nederlandsche bloemen bedekt. En de Christelijke geest is zeer algemeen. De tevredenheid van den schaapherder is gevolg van teleurstelling, niet vrucht van de werking des Heiligen Geestes. Van eene gezonde Christelijke levensbeschouwing ontdekten wij nergens eenig spoor. Daarom achten wij dit boekje niet aanbevelenswaardig.

#### 12. De deserteurs, door Dr. G. H. SCHUBERT.

Dit werkje draagt zijnen titel vooral naar het eerste der drie van elkander onafhankelijke verhalen, die het bevat. De deserteurs zijn vier jonge mannen die zich in 1562 met Jan van Riebeeck aan de Kaap hebben neergezet. In hunne verwachting teleurgesteld, trachten zij vruchteloos te deserteeren.

Het tweede, getiteld: „De verloren Zoon“ vertelt, hoe een jongen, door zijn vroom tot het afleggen van eene valsche verklaring gedwongen, daarover geene rouw heeft, zijn huis ontvlucht, en na veel omzwervingen, weer tot de ouderlij

woning terugkeert en zijne moeder tot vreugde is.

Het derde verhaal: „Eene ware gebeurtenis“ beschrijft de ervaringen van een aanstaand student op zijne reis naar de universiteit te Weimar.

Wij achten deze verhalen voor onze Zondagsscholen niet geschikt. Er is niets pittigs in. Het positief Christelijk element wordt er geheel in gemist. De strekking er van konden wij niet ontdekken. Wij vinden geene enkele reden, om dit boekje aan te bevelen; integendeel schijnt het ons in de handen van de jeugd minder gewenscht.

#### 13. De vlucht van den Hugenoot, door DR. C. G. BARTH.

Een verhaal van twee jongelingen, die in den tijd der vervolging onder Lodewijk XIV uit Frankrijk trachten te vluchten, maar gevangen genomen worden en op de galeien terechtkomen. Na vele lotwisselingen krijgen zij hunne vrijheid terug. Over de vele Fransche namen van menschen, steden en dorpen zal menig jeugdige lezer gedurig struikelen. Ofschoon het verhaal zich nog wel laat lezen, heeft het twee dingen tegen zich: n.l. de onbehagelijke inkleeding en de afgezaagdheid van het onderwerp. Van eene ernstige strekking ook hier weder geen spoor. Als de lezers maar weten, hoe het met dien Hugenoot toegestaan is, heeft de Schrijver blijkbaar zijn doel bereikt. Wij vinden het zeer bedenkelijk, dat de vluchtende jongelingen zich herhaaldelijk met eene leugen uit hunne benarde omstandigheden zoeken te redden. Voorts is het godsdienstig karakter weer uiterst zwak. Er wordt wel gesproken van „Christen“ en van „Christelijk“, maar de naam van den Heiland komt er ternauwernood in voor; evenmin wordt gewag gemaakt van Christus' borgtochtelijk werk. Het spijt ons zeer, maar ook over dit boekje kan ons oordeel niet gunstig zijn.

#### 14. De boodschappenvrouw, door NATHUSIUS.

De geschiedenis van eene boodschappenvrouw, die zich over een ouderloos meisje heeft ontfermd; door eenen samenloop van allerlei omstandigheden ruimschoots de gelegenheid ontvangt, om overal hare vermaningen te doen hooren, hare onbaatzuchtigheid te toonen, en op allerlei wijzen op hare manier werkzaam te zijn voor het Godsrijk. Vooral in dit boekje is veel onnatuurlijks. Er komen vele dingen in voor, die een kind niet begrijpt. Weten bijv. onze kinderen wat soort mantel eene „mathilde“ is. Ook is hier een streven naar romantiek, die toch niet het minste effect maakt. De strekking moet Christelijk zijn, maar als zij dit is, is zij ten minste zeer oppervlakkig. Mag dát een heerlijk sterfbed heeten, als eene moeder spreekt gelijk bladz. 6 (van onderen) en 7 (van boven) het beschrijft? Geen woord komt er in voor over zonde en genade, over Jezus' kruislijden en dood, over 't zalig worden door zijne plaatsbekleeding. Ook dit boekje kunnen wij niet kronen. De onnatuurlijkheid en onwaarschijnlijkheid en voornamelijk de oppervlakkigheid, die door 't geheele werkje heen hinderlijk is, beletten dit.

#### 15. Jerry Creed, door DR. C. G. BARTH.

Jerry Creed is een Engelsche jongen, die, door zijne ouders geheel verwaarloosd, een goddeloos leven leidt. Als scheepsjongen gaat hij naar zee. Het schip verongelukt, en van heel de bemanning wordt hij alleen gered. Ook deze ernstige roepstem veronachtzaamt hij. Zijn leven is nu een zwerftocht, waarop hij telkens wonderdadig gered wordt. Maar hij blijft even goddeloos. Volop dient hij de zonde en is de schrik van zijne omgeving. Het lezen van een klein Christelijk boekje, dat hem in eenen winkel in Londen ter hand is gesteld, wordt hem tot zegen. Hij komt tot bekoering en heeft eenen gelukkigen en onbezorgden ouderdom.

Ofschoon dit verhaal wat sterk romantisch gekleurd is, kunnen wij het toch aanbevelen. Gods voorzienig bestuur en het werk des Heiligen Geestes komen er duidelijk in uit. Een Gereformeerde ader loopt er wel niet doorheen, even-

wel heeft het eene hoog Christelijke strekking. Het teekent ons den rijkdom van Gods lankmoedigheid en doet ons zien, hoe Gods genade in groote zonden zich verheerlijkt.

Wij prijzen dit boekje zeer aan. Het zal vooral door de jongens gelezen en herlezen worden.

**16. De jonge Siberische,** door HERMINA VAN ARKEL.

Dit werkje schetst ons de liefde en het geloof van een 15-jarig meisje. Hare vader is onschuldig naar Siberië verbannen en moeder en dochter deelen met hem al de ellende dier ballingschap. Prascovia — zoo heet het meisje — neemt het besluit, haren vader te verlossen. Eindelijk krijgt zij van hare ouders verlof, om naar St.-Petersburg te gaan en daar bij den Czaar aller Russen te smeeken, dat haar vader in vrijheid gesteld worden mocht. De tocht gaat met vele moeielijkheden gepaard. Door de hand des Heeren geleid en behouden komt zij in Ruslands hoofdstad aan. Zij heeft inmiddels op hare reis invloedrijke kennissen gekregen, die het haar mogelijk maken, om de Keizerin en later ook den Keizer te ontmoeten. De liefde tot hare ouders en haar sterk geloof en vertrouwen op God worden met eene blijde uitkomst heerlijk bekroond.

In dit verhaal wordt de willekeur der Russische rechtspleging en het lijden der ballingen in Siberië op aangrijpende wijze geteekend. Helder blinken boven alles uit de liefde en het geloof der jeugdige heldin. Wijl het voor 't groot deel reisbeschrijving is, mist dit boekje, hoe onderhoudend ook geschreven, levendige karakter, dat inzonderheid eene vertelling voor de jeugd zoo aantrekkelijk maakt.

Duidelijk komt hier uit, de alles overwinnende kracht der liefde en geloofs. Met deze uitnemende strekking betuigen wij onze volkomene instemming.

Bij het vele goede, dat wij in dit boekje vinden, veroorloven wij ons tevens enkele opmerkingen. De Russische omgeving, waarin deze geschiedenis ons wordt geplaatst, ook op kerkelijk gebied, maakt het noodzakelijk, dat het niet zonder oordeel des onderscheids moet gelezen worden. Op bladz. 13 wordt de Bijbel o. i. misbruikt, door er een soort orakel van te maken. De mededeeling „het leugentje om best wil”, zonder daarover een woord van afkeuring te spreken, (zie pag. 18), is op zijn minst genomen bedenkelijk in een werkje, van Christelijke Zondagsscholen bestemd. Eindelijk is ook hier de Schrijfster weer bezweken voor de verleiding, om het *buitengewone* te schilderen. Met inachtneming dezer opmerkingen, kunnen wij evenwel het boekje aanbevelen. De hoofdgedachte treft diep en spreekt tot het hart.

**17. Anna, de hulp in nood,** door MARIE DE BRUIN.

Het gezin van eenen armen Duitschen veldwachter is door allerlei omstandigheden in diepe ellende gekomen. Zijn huisje wordt voor schuld verkocht en zijne beide zonen zitten tengevolge hunner losbandigheid gevangen. Danks al deze rampspoeden blijft de vrome veldwachter zijne hoop op God stellen. En hij wordt niet beschaamd. De dochter gaat in den vreemde, om het brood voor hare ouders te verdienen. In 't volgende jaar komt ze terug en is nu in staat, hare ouders uit den nood te helpen. De beide zonen, uit gevangenis ontslagen zijnde, beteren hun leven. Geluk en vrede keeren terug in het gezin.

Dit verhaal is uit het Duitsch overgezet. De vertaling is slecht verzorgd. Het Duitsche idioom proeft gij op iedere bladzijde, soms zelfs zóó, dat u doet glimlachen. Er komt nog bij, dat het onsmakelijk Hollandsch van dit boekje doorspekt is met taalfouten. Ook in het godsdienstige is het Duitsch. Op bladz. 59 treffen wij eene onbekeerde vrouw aan, die buiten het Heilig Avondmaal niet gerust sterven kan. Zonder eenig schuldgevoel te openbaren, vraagt zij het heilig Sacrament. En als zij dat heeft ontvangen, legt zij het hoofd gerust neer!



Wij achten dit boekje geheel ongeschikt voor onze Nederlandsche jeugd, laat staan voor de kinderen van Gereformeerden huize.

18. **De oude zeeman**, door H. VAN DORP.

Wij vernemen hier de avonturen van eenen predikantszoon, die zijnen studietijd verbeuzelt, zijne boeken vaarwel zegt en naar zee gaat. Hij heeft met zeer veel tegenspoed te kampen; evenwel keert hij na vele jaren als een rijk man en wat meer zegt, als een veranderd mensch in zijne geboorteplaats terug. Het grootste deel zijns levens kwelt hem de gedachte, dat de vloek zijns vaders op hem rust, doch vóór zijn sterven komt hem een eigenhandig schrijven van zijnen vader onder 't oog, waaruit blijkt, dat hij den vloek herriep en hem zijnen zegen schonk, dien hij met vertrouwen over hem uitsprak, omdat hij „wist dat de goede Herder dit verloren schaap zou vinden, al liep het nóg zoo ver.”

Op taal en stijl is hier en daar nog al wat aan te merken. Ook is de loop der geschiedenis wat wonderlijk, soms zelfs onnatuurlijk.

Het Christendom, dat hier geleerd wordt, ademt eenen geest van algemeene verzoening. Uitspraken, als: dat God ons aller Vader is (pag. 5), en zich over allen ontfermt (pag. 41), bewijzen dit duidelijk. Dat het „zoo mooi is een kind van God te zijn” (pag. 54) achten wij eene zeer ongelukkige en ongepaste uitdrukking. Bij de heilige dingen betaamt meer teederheid en ernst.

Doch omdat dit boekje, wat het Christelijk gehalte betreft, vrij wat hooger staat dan menig ander uit deze serie, wijl het verhaal de jeugd zeker boeien zal en het eene uitnemende strekking heeft, die door het vijfde gebod des Heeren wordt uitgedrukt, kan het, hoezeer wij veel er in anders zouden wenschen, worden aanbevolen.

De recensie dezer serie is tot ons diep leedwezen voor den Uitgever en de Schrijvers der »Nieuwe Geïllustreerde Bibliotheek voor de Jeugd” minder gunstig. Slechts drie van de negen nieuwe No's. konden wij aanbevelen. Wij hebben daarbij zooveel mogelijk rekenschap gegeven van ons oordeel, om den schijn te vermijden, alsof afkeuren en aanmerkingen maken een genot en doel van dezen arbeid ware. Ook in de werkjes, die wij moesten terzijde leggen, zagen en prezen wij het goede, dat er in was. Niet gaarne keuren wij een boekje af, maar als de trouw aan onze beginselen het gebiedt, doen wij het toch vrijmoedig. En dit zal men, ook al huldigt men de beginselen zelve niet, toch moeten eerbiedigen. Wij houden ons overtuigd, dat elk, die om Gereformeerde lectuur voor de jeugd vraagt, in hoofdzaak het oordeel der commissiën zal onderschrijven. De inhoud van menig boekje dezer serie toch is zoo, dat ieder het best lezen kan, Jood en Heiden, Lutheraan en Gereformeerde. Ja, een Gereformeerde ook, als hij ten minste niet ischt eene degelijke, deugdelijke, voor de jeugd passende en God verheerlijkende litteratuur. Doch »Jachin” stelt er hare eere in, juist dien eisch hoog te houden. En het Verslag der Boekbeoordeeling is een der middelen, waardoor zij dit tracht te doen.

Doch al konden wij van ons standpunt met deze en dergelijke kinderlectuur niet hoogelijk ingenomen zijn, wij zullen haar in geen deele verachten. Integendeel, wij gelooven, dat deze »lichtere kost” ook ten zegen kan zijn. Inzonderheid voor hen, die van alle kennis der waarheid vreemd opgroeien. Wij leven in eenen tijd, waarin vooral op dit terrein tot

zeer geringen prijs voor onze kinderen wordt aangeboden, wat vergif voor hunne zielen.

Tegenover deze zielverdervende en geestmisvormende lectuur kunnen de getwijfeld de uitgaven van den heer BREDÉE eenen heilzamen invloed oefenen. En God moge ze daartoe gebruiken en zegenen.

Maar de Uitgever houde ons ten goede, dat wij als Gereformeerden onze kinderen gaarne degelijker boekjes aanbieden.

Bij het lezen der drie bovenvermelde series — de heer B. vergun ons, dit bescheidenlijk in 't midden te brengen — betreurden wij het, dat hij den inhoud zijner schoone uitgaven uitsluitend schijnt toe te vertrouwen aan hen, die blijkbaar de waarheid, ons in de Heilige Schrift geopenbaard naar de opvatting der Gereformeerde belijdenis, niet kennen.

Wij zeggen dit volstrekt niet, om de namen van schrijvers, die in onze kringen met eere genoemd worden (en in onze kringen niet alleen), de koste van andere heeren voor het voetlicht te brengen. Wat ons tot deze opmerking dringt, is de begeerte, dat wij van den prachtigen, volgeladen boom, die aan de boorden van de Maas zoo welig groeit en uitwendig zoo schoone vrucht draagt, meer dan tot nu toe, ook voor onze kinderen plukken konden.

Sommige commissieleden oordeelden, dat de prijs der laatste serie wat hoog is. Als men dien per stuk neemt, is dit misschien niet geheel zonder grond. Doch bij 10 Ex., gelijk besteld, vermindert het bedrag ten stonde met de helft. En dan heeft men voor een zeer klein geldstuk waar iets schoons. Voor H.H. Zondagsschoolonderwijzers is van elke serie gratis één nummer verkrijgbaar. Indien men het verlangt, zendt de Uitgever gaarne de geheele serie op zicht. Ook kan men ter kennismaking een stel voor den halven prijs bekomen. Tegen inlevering van den Bon (met behoorlijk ingevuld), die bij pag. 79 in den catalogus is te vinden, kan men dus op goedkope manier met al de Zondagsschooluitgaven van den heer BREDÉE zich ten volle op de hoogte stellen. Wij twijfelen niet, of er van dit welwillend aanbod ruimschoots gebruik worden gemaakt. Wanneer men voor f 5 bestelt uit deze verzameling Kinderwerkjes, hetzij van de eerste of van de andere serie, ontvangt men als premie gratis een fraai geïllustreerd **Bijbelsch prentenboek**, dat eene handelswaarde heeft van 60 cent.

Uit het Verslag des vorigen jaars brengen wij nog in herinnering:

**De Vriend der Jeugd.** *Keur van vertellingen in proza en poëzie.* Met geïll. omslag en vele illustraties in den tekst. 83 bladz. Prijs per stuk 25 ct. Bij 25 stuks of meer voor de helft van den prijs.

Inderdaad voor de jeugd een aantrekkelijk boekje, rijk van inhoud, keur naar den vorm en vol afwisseling. De groote en kleinere illustraties, in zwart druk, zijn zeer lief. Al is de godsdienstige toon, vooral in de vertellingen van het boekje ademt toch eenen Christelijken geest. „Heer” en „Heere” komen beide in voor. 't Is alleszins geschikt, om de jeugd aangenaam en nuttig bezig te houden. Vooral ook met het oog op de stukjes, waarin verschillende gedeelten der Schrift worden behandeld, bevelen wij het gaarne aan.

Wij komen nu tot de tweede afdeeling der inzending van den Heer BREDÉE namelijk :

### WANDTEKSTEN VOOR UITDEELING.

(Naar de prijzen gerangschikt.)

1. **Serie JD.** Formaat 11 bij 17 c.M.  
RAPHAËL ENGELEN. In kleurendruk. Tekst met sierlijke letter in bruin. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
2. **Serie JR.** Formaat 13 bij 10 c.M.  
TWAALF KLEINE WANDCARTONS MET BIJBELTEKST. De tekst in zilverdruk. Het plaatje bevat een zeegezicht met bloemtakje. 't Geheel omlijst met gouden rand. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
3. **Serie HB.** Formaat 15 bij 12 c.M.  
LANDSCHAPPEN VAN ZEER FIJNE BEWERKING. De plaatjes zijn landelijke tafereelen, in kleurendruk en met bloemtakjes omgeven. Tekst in sierlijke letter. Bloemtakje en fijn bewerkte rand en relief. Prijs per stuk 12½ ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
4. **Serie JU.** Formaat 15 bij 12 c.M.  
KLEINE WANDCARTONS. Duidelijk sprekende letter in zilver, met bloemtak in frissche kleuren. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
5. **Serie JV.** Formaat 19 bij 9 c.M.  
WITTE CARTONS. Tekst met flinke letter in zilverdruk. Aan de zijde een bloemruikertje. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
6. **Serie JG.** Formaat 20 bij 14 c.M.  
GROENE WANDCARTONS MET ZILVERDRUK. Tekst in prachtige letter omtrant met zilvertakjes. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
7. **Serie JY.** Formaat 22 bij 12 c.M.  
HOLLANDSCHE LANDSCHAPPEN. Tekst in zilverdruk met bloemtakje in fijne kleuren. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
8. **Serie JI.** Formaat 19 bij 9½ c.M.  
KLEINE GROENE WANDCARTONS. Tekst in cursief letter met bloemtakje aan weerszijden. Beide in zilverdruk. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.
9. **Serie KI.** Formaat 23 bij 15 c.M.  
Deze cartons hebben in 't midden een fijn geteekend landschapje, met bloemes omgeven. Geheel er om heen is de tekst afgedrukt in 4 kleuren, op rood tinten achtergrond, met doorgedrukten bloemrand. De uitgever beveelt deze

cartons in 't bijzonder ter uitdeeling aan. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

10. **Serie FU.** Formaat 22 bij 11 c.M.

ZES ZEER FIJNE LANGWERPIGE BLOEM- EN LANDSCHAPKAARTEN MET GEKARTELDEN RAND. Letter in goud en kleurendruk. Prijs per stuk 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

11. **Serie JF.** Formaat 21 bij 14 c.M.

LANDSCHAPJES, MET BLOEMEN OMLIJST. Tekst in zilverdruk. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

12. **Serie JS.** Formaat 27 bij 15 c.M.

VOOR DE KINDERKAMER. *Eene zeer geliefde serie.* Tekst met prachtige letter. Aan beide zijden een engelenfiguurtje ten voeten uit met een lief bloemtakje, dat langs den rand sierlijk neerhangt. Aan de bovenzijde in 't midden een engelenkopje. In sprekende het kinderoog bekorende kleuren. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

13. **Serie JW.** Formaat 19 bij 15 c.M.

WITTE CARTONS met prachtige bloemtak. Tekst in groote letter met zilver. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

14. **Serie HF.** Formaat 28 bij 15 c.M.

BIDDENDE KINDEREN. Lieve kinderfiguurtjes in geknielde houding. Met tekst of versje. Prachtige letter, in verschillende kleuren. 't Geheel omgeven door een fijn bloemrandje en blauwen strik aan weerszijden. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

15. **Serie FZ.** Middellijn 20 c.M.

CIRKELVORMIGE CARTONS met doorgedrukte bloemrand. Het cirkelvormig bevat een lief kindergroepje of een landschap, met tekst. Beide in kleurendruk. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

16. **Serie HE.** Formaat 22 bij 15 c.M.

TEKSTKAARTEN MET LANDSCHAPPEN OF MET ENGELEN, omgeven door eenen zeer fraai bewerkten rand. Prijs 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

17. **Serie GE.** Formaat 27 bij 20 c.M.

FIJNE CARTONS MET TEKST EN VERS. Tekst in sierlijke, gekleurde letters. Terzijde een prachtige bloemtuil. 't Geheel omlijst door eenen rooanleurigen rand. Prijs per stuk 20 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

18. **Serie HH.** Formaat 24 bij 16 c.M.

FRAAIE LANDSCHAPPEN, met tekst en vers. In lichte houtkleur. De landschapjes met bloemen omkranst. Prijs per stuk 25 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

19. **Serie JK.** Formaat 24 bij 16½ c.M.

GROENE WANDCARTONS met zilveren bloemtuil. Tekst met groote letter in zilverdruk. Prijs per stuk 25 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

20. **Serie HC.** Formaat  $34\frac{1}{2}$  bij 19 c.M.

DELFT-LANDSCHAPTEKSTEN. Omgeven door breede lijst met bloemen in bruindruk. Aan de benedenzijde de tekst met duidelijk sprekende letter. 3 desins. Prijs 25 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

21. **Serie HS.** Formaat 31 bij 24 c.M.

ROOMKLEURIGE CARTONS. In het midden een landschap in kleurendruk, met verguld randje. Daaromheen de tekst in goud. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

22. **Serie JH.** Formaat 29 c.M. in doorsnede.

BORDTEKSTEN. In 't midden een engelenkopje, omgeven met tekst in zilver. Breed doorgedrukte bloemrand met goud. Prijs per stuk 30 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

23. **Serie JL.** Formaat 19 bij 24 c.M.

GROENE WANDCARTONS met zilveren rand. De tekst met prachtige letters in zilverdruk. Prijs per stuk 40 ct. Bij 10 stuks voor de helft van den prijs.

Al deze cartons zijn keurig bewerkt. Als ons gevraagd werd, aan welke wij de voorkeur geven, zouden wij niet weten, welke wij aanwijzen moesten. Wij wenschten wel, dat wij in dit Verslag de afbeelding er van konden geven. Dit is echter niet noodig, want de catalogus wordt door den Uitgever op aanvraag gratis verstrekt. En dan kan men zelf zien en oordeelen. De rijke collectie toont duidelijk, dat eene zeer ruime keuze voorhanden is. De uitgave van zulk eene pracht tegen zoo lagen prijs moet ieder verwonderen. Elke Zondagsschool is door de aanzienlijke prijsvermindering, die verleend wordt, als men 10 stuks van eene serie bestelt, in de gelegenheid, vele kinderharten te verblijden.

Wij laten nu volgen, eveneens naar de prijzen gerangschikt, de

#### DUURDERE WANDTEKSTEN.

*Bij deze wordt de prijsvermindering niet verleend.*

1. **Serie HZ.** Formaat 24 bij 18 c.M.

WANDCARTONS in verschillende kleuren. De tekst in zilver, met omlijsting als eene banier. Prijs per stuk 30 ct.

2. **Serie HY.** Formaat 38 bij 19 c.M.

CARTONS MET DUIDELIJK SPREKENDE LETTER. Tekst in zilver met dito rand. Zeer fraai afgewerkt in verschillende kleuren. Prijs per stuk 40 ct.

3. **Serie HM.** Formaat 28 bij  $22\frac{1}{2}$  c.M.

WOUDTAFEREELLEN, in kleurendruk. Tekst in zilveren letters. Zeer schoon. Prijs per stuk 40 ct.

4. **Serie HL.** Formaat 41 bij  $27\frac{1}{2}$  c.M.

KINDERKOPJES in eene omlijsting van madelieven en vergeet-mij-nietjes. Tekst in groote, sierlijke letter met zilverdruk. Prijs per stuk 60 ct.

5. **Serie JM.** Formaat 37 bij 25 c.M.

ZWITSERSCHE BERGLANDSCHAPPEN. Tekst met prachtige zilverletters. Landschap in zeer fijne kleuren. Prijs per stuk 90 ct.

6. **Serie JE.** Formaat 43 bij 30 c.M.

LICHT GRIJZE CARTONS met wit biesje. Tekst in groote sierletters. T zijde eene lief groepje, een moeder met hare kinderen voorstellende. Pracht uitgevoerd. Een geheel nieuw genre. Tot versiering van de huiskamer bijzonder geschikt. Prijs per stuk f 1,—.

7. **Serie JO.** Formaat 51 bij 36 c.M.

ROZEN-SERIE, naar Mevrouw G. KLEIN. Prachtstukken. Tekst aan de nedenzijde in groote zilverletter. Prijs per stuk f 1,25.

8. **Serie HO.** Formaat 47 bij 32½ c.M.

WITTE CARTONS met prachtige bloemstudiën. Tekst met groote letters zilverdruk. Prijs per stuk f 1,50.

9. **Serie HA.** Formaat 50 bij 37 c.M.

BERGGEZICHTEN in fijne kleuren. Tekst in groote zilverletters, omgeven met sierlijken rand. Prijs per stuk f 1,50.

Deze rubriek van duurdere wandteksten geeft ons het schoonste en fijnste zien, dat op dit gebied geleverd worden kan. Zulk eene bloemstudie, of een Zwitsersch landschap bekoort niet alleen uw oog, maar treft ook uw hart. Het zijn sieraden aan den wand, vol blijvende schoonheid en telkens nieuwe beleving. Ook de tekstkeuze valt over 't algemeen zeer te loven. Deze cartoons brengen liefelijke uitnodigingen, treffende getuigenissen, ernstige vermaningen, heerlijke beloften Gods in herinnering, die, door de werking van den Geestes des Heeren, ten zegen kunnen zijn voor oud en jong. Eén ding vonden wij jammer, n.l., dat op zeer vele cartoons de plaats van den tekst in de Heilige Schrift gemist wordt. Wij achten het zeer wenschelijk, die steeds aan te geven, omdat dit leiden kan tot het lezen en onderzoeken van Gods Woord. Men beschouwer vraagt terstond: „Waar zou dat in den Bijbel staan?” Overigens moet van al deze uitgaven gezegd worden, dat het zijn: „gouden appelen in zilver gebeeldde schalen.”

### BIJBELSCH E PLATEN.

Op de Bijbelsche Platen van den heer BREDÉE vestigen wij met ingenomenheid de aandacht. Hij biedt twee series aan, eene van **grootere**, (56 bij 42 c.M.) en eene van **kleinere afmeting** (50 bij 32 c.M.) Beide zijn geheel in hetzelfde genre uitgevoerd. De afbeelding beslaat de helft van het geheele blad. Spreken voorstellingen uit het Oude en Nieuwe Testament. 13 soorten van de grootere en 12 van de kleinere platen. De kleuren zijn in 't algemeen levendig en frisch. Bij sommige zijn de nuances o. i. minder goed getroffen en laat de harmonie der kleuren wel wat te wenschen over. Harmonie moet bij platen in kleurendruk ongetwijfeld als eerste eisch gelden. Onder de illustratie zijn met flinke letters eenige verzen uit de Schrift afgedrukt, welke betrekking hebben op het tafereel dat de plaat voorstelt. Wij bevelen deze beide series gaarne aan. Bij getal genomen, bieden zij tot zeer billijken prijs voor onze kinderen waarlijk iets mooi. Onder onze Bijbelsche platen bekleeden deze stellig eene eerste plaats.

De prijs der grootere is per stuk 20 ct., die der kleinere 15 ct. Bij 10 stuks of meer voor de helft van den prijs.

### ZONDAGSSCHOOL-BELOONINGSKAARTJES.

De heer B. heeft zijne reeds zoo rijke verzameling belooningskaartjes weder

met enkele nummers vermeerderd. Naast de zoo gunstig bekende kaartjes in pakjes en vellen: „*Gulden woorden*”, „*Liefdeklanken*”, „*Kostelijker dan Robijnen*”, enz. biedt hij nu aan:

PARELEN UIT DE SCHRIFT.

(In 6 sierlijk bewerkte mappen.)

No. 1. **72 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Fijne bloemtakjes in kleurendruk met tekst in bruin. Geperforeerd goudrandje.

No. 2. **120 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Lieve kleine plaatjes in kleurendruk. Tekst in bruin. Geperforeerd goudrandje.

No. 3. **72 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Met landschapjes in kleurendruk, omgeven door een bloemkransje. Tekst in bruin. Geperforeerd goudrandje.

No. 4. **72 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Deze kunnen wij niet nader beschrijven, aangezien bij vergissing 2 ex. van No 1 werden ingezonden.

No. 5. **24 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Dit zijn de grootste, wat het formaat betreft. Tekst in bruindruk. De illustraties stellen lieve kindergroepjes voor met engelenfiguren. Geperforeerde goudrand.

No. 6. **54 Geïllustreerde Belooningskaartjes voor de Zondagsschool.** Landschapjes met spelende kinderen. Tekst in bruin en geperforeerd goudrandje.

Deze Kaartjes zijn zeer schoon. De Uitgever mag terecht zeggen, dat zij overtreffen, wat tot heden op dit gebied verscheen. Ze zijn keurig uitgevoerd en zeer goedkoop. Prijs per map 35 ct. Bij 10 stuks of meer 17½ ct.

Wij besluiten de recensie der kostbare inzending van den heer BREDEE met zonder aarzeling te betuigen, dat hij in toenemende mate zijne eere handhaaft als specialiteit op het terrein der Zondagsschoolartikelen, en wenschen van harte, dat hij in eenen steeds grooter wordenden omzet zijner uitgaven zich verblijden moge.

Uitgaven van D. A. Daamen te Rotterdam.

De Heer DAAMEN is bekend door zijne Bibliotheek voor Zondagsschoolonderwijs. Verschillende handboeken zagen bij hem het licht: Lessen over den Heere Jezus; Lessen over het Oude Testament, beide door EMILE E. DEEDES; Lessen over de Wonderen en Gelijkenissen van den Heere Jezus door Dr. JOHN WATSON; Lessen over het Leven en de Brieven van den apostel Paulus, door ELISABETH H. GREEN. (De beide laatste, naar het Engelsch, bewerkt door Dr. E. BARGER.) En, laatst niet het minst, de Lessen voor de Zondagsschool over het Oude en Nieuwe Testament, Uit het Engelsch van EUGENE STOCK e. a, onder toezicht van Dr. E. BARGER. Inzonderheid STOCK biedt eenen rijkdom van stof, die met treffende wenken en sprekende beelden, genomen uit de eigen sfeer van het kind, wordt ver-

werkt. Van dit boek, dat in twee lijvige deelen verscheen, kwam reeds d derde druk in het licht. De onderwijzer, die het met eenen geest des ondersheids ernstig bestudeert, zal steeds wel toegerust voor de klas verschijnen en onder den zegen des Heeren de kinderen waarlijk verder brengen. Voor wie lid wordt van de door den heer DAAMEN pas gestichte »*Bibliotheek voor Hoofd en Hart*», zijn deze handboeken op zeer voordeelige wijze, n.l. voor de helft van den oorspronkelijken prijs, te bekomen.

De heer D. biedt dit jaar voor het eerst een tweetal prachtige catalogus aan, die ons eene wereld van schoonheden ontsluiten, zoowel op aesthetisch als op letterkundig gebied. In den catalogus van boekwerken, 64 pagina's groot en met talrijke schoone illustraties versierd, worden vele uitnemend geschriften voor zeer lagen prijs het Christelijk publiek aangeboden. Wie hem doorbladert, ontkomt zeker aan den lust tot koopen niet.

Ook de catalogus van tekstkaarten, die 16 bladzijden beslaat, spreekt voor zichzelf. 't Is een lust, hem eens in te zien. Gij krijgt er een duidelij overzicht door over den rijken voorraad wandteksten, dien de heer D. aanbiedt. Bij den rijkdom in aantal vindt gij ook de grootste verscheidenheid. Prachtige bloemstudiën, naar Mevrouw VOUGA, op eikenhout paneel, waarvan de prijs per stuk f 2,40 bedraagt. Teksten op fluweel, in zeer smaakvol donkergroen houten lijstje, met vergulden rand à f 1,25. Maar ook zeer lieve kaarten en kaartjes voor kinderen van 15 en 10 cts. In de collectie door den heer D. ons toegezonden, zijn slechts enkele prachtstukken van hoogen prijs. Evenwel heeft hij, gelijk ons straks blijken zal, juist voor uitdeeling op de Zondagsschool een kostelijk monster van zijne groote verzameling ons verstrekt.

Wij plaatsen voorop de

#### TEKSTKAARTEN VOOR UITDEELING.

(Naar de prijzen gerangschikt.)

1. **Serie Y.Y.** Grootte 18 × 11 c.M.  
Zes Cartons in verschillende kleuren met tekst, bloemtakje en rand in zilverdruk. Prijs per stuk 10 ct.
2. **Serie Z.Z.** Grootte 19 × 13 c.M.  
Zes Cartons in verschillende kleuren. Tekst, bloemtakje en rand in zilver. Sierlijke letter. Prijs per stuk 10 ct.
3. **Serie V.V.** Grootte 22 × 16 c.M.  
Zes Cartons in verschillende kleuren met breeden zilverrand en tekst in groot sierletters. Prijs per stuk 15 ct.
4. **Serie P.P.** Grootte 27 × 21 c.M.  
Zes Groene cartons met breeden fijn bewerkten zilverrand. De tekst in groot letters van verscheidene type, eveneens zilverdruk. Prijs per stuk 20 ct.
5. **Serie R.R.** Grootte 28 × 24 c.M.  
Zes Smaakvol getinte cartons in verschillende kleuren. De tekst sierlijk en strengeld door eenen zilveren bloemtak. Prijs per stuk 20 ct.



6. **Serie A.E.** Grootte 22 × 15 c.M.

Zes Cartons met tekst in zilverletters. Ter zijde wordt door een fijn gekleurd plaatje, in 6 dessins, met zilveren randje, de tekst in beeld gebracht. Prijs per stuk 20 ct.

Al deze cartons zijn uitstekend geschikt, om aan de kinderen der Zondagschool te worden uitgereikt. Wie ze ziet, verbaast zich over twee dingen: n.l. dat ze zoo schoon — en zoo goedkoop zijn. Met nadruk vestigen wij er de aandacht op.

Inzonderheid ook op

7. **Serie A.F.** Grootte 30 × 18 c.M.

Groene kaarten met tekst in groote, sierlijke zilverletter, en aan de zijde een fijn gekleurd plaatje, in harmonie met het Schriftwoord en omlijst door een lief zilveren bloemrandje. Prijs per stuk 25 ct. Bij partijen voor den halven prijs.

Dit aanbod dunkt ons zeer voordeelig. Zulk een carton is ongetwijfeld een zeer welkom geschenk voor ieder kind.

Nu volgen, eveneens naar de prijzen gerangschikt, de

**DUURDERE TEKSTKAARTEN.**1. **Serie J.J.** Grootte 23 × 14 c.M.

Twee Kaarten op wit carton met landschappen en letters in blauw-Delftsche motieven. 2 dessins. Prijs per stuk 25 ct.

2. **Serie G.G.** Grootte 32 × 16 c.M.

Vier Kaarten van donkergroen karton met witte letters in hoogdruk (relief). Prijs per stuk 25 ct.

3. **Serie X.X.** Grootte 38 × 19 c.M.

Zes Cartons in verschillende kleuren, met groote sierletter en rand in zilverdruk. Prijs per stuk 35 ct.

4. **Serie M.M.** Grootte 33 × 26 c.M.

Zes Kaarten van gekleurd carton met dubbele randversiering in zilverdruk. Deze cartons zijn gedrukt met aluminium, dat eenen zuiveren zilverglans heeft en niet verkleurt. Prijs per stuk 40 ct.

5. **Serie F.F.** Grootte 33 × 24 c.M.

Vijf Kaarten van donkergroen carton met witte letters in hoogdruk. Aan weerszijden een engel, die in de eene hand eenen palmtak heeft en met de andere de aandacht op den tekst vestigt. Prijs per stuk 40 ct.

6. **Serie L.L.** Grootte 43 × 21 c.M.

Twee Kaarten op wit carton met landschappen en letters in blauw-Delftsche motieven. Tekst in prachtige letter. 2 dessins. Prijs per stuk 60 ct.

7. **Serie K.** Grootte 38 × 25 c.M.

Twee Kaarten op wit carton met tekst in zilverdruk en eene prachtige bloemstudie. 2 dessins. Prijs per stuk 60 ct.

8. **Serie E.** Grootte 34 × 14 c.M.

Zes VOUGA-KAARTEN, in 6 dessins. De tekst aan de bovenzijde in kleuredruk met goud getinte hoofdletter. De bloemen zijn alle fraaie cactussen. Prachtstukken, die een lust voor de oogen zijn. Prijs per stuk 80 ct.

**9. Serie W. LIEDEREN DES VREDES.**

**Vier vouwkaarten**, elk met tekst en gedicht. Aan de buitenzijde het opschrift met bloemtakje en landschapje in kleurendruk. Van binnen een titelblad met illustratie en een gedicht. 't Geheel ziet er keurig uit en wordt saamgehouden door een zijden koordje. De uitvoering mag artistiek heeten. De gedichten zijn van Dr. J. H. GUNNING, PAUL GERHARD e. a. De vorm en inhoud zijn waarlijk schoon. De titels luiden: *Des Pelgrims kracht . . . Een Psalm des Lofs . . . Hoe zal 't ons zijn? . . . O zalig Thuis!* Prijs per pakje 90 ct., per stuk 30 ct.

Zondagsscholen, die over niet te beperkte geldmiddelen beschikken en aan de trouwste en ijverigste leerlingen eenen extra-prijs willen geven, kunnen in deze serie uitstekend terecht.

**KAARTJES VOOR ZONDAGSSCHOLEN.**

**A.L. De Tijd des oogstes.** 16 Kaartjes met illustraties van het oogstveld in kleurendruk. Tekst in bruin-druk. Prijs per pakje 15 ct.

**A.J. Groene weiden.** 20 Kaartjes met illustraties uit het herdersleven. Tekst in bruin-druk. Prijs per pakje 15 ct.

**A.J. In veilige haven.** 54 Kaartjes (6 op een blad). Met lieve zeeplaatjes in kleurendruk. Tekst in bruin-druk. Prijs per pakje 20 ct.

**A.M. Grimke-kaartjes.** 50 Kaartjes met zeer fijne gekleurde plaatjes. Tafereeltjes van zee en land, uit bosch en veld. 10 verschillende dessins. De tekst met flinke letter gedrukt. 't Geheel door een rood randje omlijst. Prijs per pakje f 1,-.

**A.N. Transparantkaartjes.**

*Groot formaat.* In verschillende kleuren. Tekst en rand in gouddruk. Prijs per pakje van 100 stuks f 1,50.

**A.O. Transparantkaartjes.**

*Klein formaat.* In verschillende kleuren. Tekst en randje in gouddruk. Prijs per pakje van 100 stuks f 1,-.

De bewerking van al deze artikelen is voortreffelijk en behoeft onzen lof niet. De keuze der teksten is over het algemeen zeer gelukkig. Zij spreken in alle omstandigheden van het rijke leven het hart rechtstreeks toe. Ook achten wij het uitnemend, dat, behalve op de kaarten in hoogdruk (seriën F.F. en G.G.), steeds de plaats der teksten in de Heilige Schrift op de cartons duidelijk vermeld staat. Wij bevelen al deze tekstkaarten gaarne aan, en aarzelen niet, uit te spreken, dat de heer DAAMEN zijne plaats naast den heer BREDÉE met eere inneemt. Blijkbaar voeren zij eenen edelen wedstrijd in schoonheid van uitvoering en fijnheid van smaak. Hunne catalogi vertoonen elk een eigenaardig genre. Oordeelende naar wat zij ons inzonden, zouden wij zeggen, dat de heer DAAMEN rijker gesorteerd is in zwarte en gekleurde cartons met zilverdruk, terwijl de heer BREDÉE eene rijker verzameling van prachtige bloem- en landschapstukken biedt. Wij wenschen ook den heer D. van harte een ruim debiet zijner uitgaven toe. Vele zijner Tekstkaarten zijn inderdaad een gepast en welkom geschenk voor de leerlingen der Zondagsschool.

## Uitgaven van K. le Cointre te Middelburg.

Ook van den heer LE COINTRE kwam het verzoek, of wij op zijne uitgaven, die het vorige jaar door »JACHIN» aanbevolen werden, nogmaals de aandacht wilden vestigen. Wij voldoen aan dit verzoek met genoegen, omdat wij ten volle overtuigd zijn, dat zijne werkjes, die over 't algemeen eenen gereformeerden geest ademen, zoowel om den schoonen vorm als om den uitnemenden inhoud, verdienen herhaaldelijk in herinnering gebracht te worden.

1. **Het sterfbed in de hut van den socialist.** *Een Kerstverhaal*, door T. VAN DER PLOEG. Met geïll. omslag. 31 bladz. Prijs 10 ct.; 25 Ex. f 2,-; 50 Ex. f 3,-; 100 Ex. f 5,-.

Een boeiend verhaal. Hier en daar zeer treffend. Ook is het diep ernstig. Het boekje ademt eenen gezonden Christelijken geest en heeft eene uitnemende trekking. Duidelijk komt er in uit, hoe het socialisme de wonden niet veracht of geneest, maar integendeel grooter en dieper maakt.

2. **Het Kerstgeschenk van den Turfschipper**, door WILLEM. Met geïll. omsl. in zwartdruk. 42 bladz. Prijs 12½ ct.; 25 Ex. f 2,50; 50 Ex. f 4,-; 100 Ex. f 7,-.

Eene levendige vertelling, vol handeling. Beslist Christelijk en rijk aan leerzame inhoud. Wij bevelen dit werkje met alle vrijmoedigheid aan.

3. **Andreas, de Neger slaaf, of door slavernij tot de ware vrijheid**, door B. HANS. Tweede druk. Geïll. omslag in kleurendruk. 23 bladz. Prijs 12½ ct.; 25 Ex. f 2,50; 50 Ex. f 4,-; 100 Ex. f 7,-.

Een goed zendingsverhaal, dat men met aangenaamheid lezen zal, en dat de tot den arbeid des Evangelies onder de heidenen kan opwekken. Wij kunnen het van harte aanprijzen.

4. **Blinde Gerard.** *Eene vertelling*, door JOHS. VAN DER BIL. Geïll. omslag in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f 3,-; 50 Ex. f 5,-; 100 Ex. f 9,-.

Blinde Gerard is een toonbeeld van ware godsvrucht. Zijne dochter, Evertje, is eene liefelijke verschijning, vol zachtmoedigheid en vriendelijkheid. Wij kunnen dit verhaal gaarne aanbevelen.

5. **De wijzen uit het Oosten.** *Een Kerstboekje*, door A. LITTOON. Met geïll. omslag in kleurendruk. 40 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f 3,-; 50 Ex. f 5,-; 100 Ex. f 9,-.

Een uitnemend Kerstgeschenk voor de kinderen der hoogste klasse. Gelijk de inhoud den Schrijver, zoo doet de vorm den Uitgever eere aan. 't Is nog steeds aanbevelenswaardig.

6. **Hoe Charity tot zegen was.** *Een verhaal vooral voor meisjes.* *Uit het Engelsch*, door B. HANS. Tweede druk. Geïll. omslag en een gekleurd plaatje. Prijs 25 ct.; 25 Ex. f 5,-; 50 Ex. f 9,-; 100 Ex. f 17,-.

Uit dit verhaal is veel te leeren. Het waarschuwt ernstig tegen de zucht naar grootheid; teekent de jammerlijke gevolgen der onmatigheid, doch ook,

hoe een wandel in liefde en hulpvaardigheid tot zegen is voor velen. Wij hadden den weg der zaligheid naar de Schrift er gaarne duidelijker in geteekend gezien. Het kan evenwel worden aanbevelen.

7. **Eene Israëlietische uit de eerste helft der tweede eeuw.** *Naar het Hoogduitsch vrij gevolgd*, door K. K. Met geillustr. omslag en 2 gekleurde plaatjes. Prijs 30 ct.; 25 Ex. f 6,-; 50 Ex. f 10,-; 100 Ex. f 17,50.

Een schoon verhaal. Men gevoelt bij het lezen, dat het eene ware geschiedenis is. Met het oog op de oudste leerlingen bevelen wij het gaarne en met alle vrijmoedigheid aan.

8. **Getrouw tot den dood.** *Een verhaal uit den tijd der Kerkhervorming in Frankrijk*, door A. DE JONG. Met geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 72 bladz. Prijs 40 ct.; 25 Ex. f 7,50; 50 Ex. f 12,50; 100 Ex. f 22,50.

Een aangenaam en leerzaam verhaal, dat wij van harte aanbevelen.

De volgende nummers zijn de boekjes, die het vorige jaar, wijl ze te laat werden ingezonden, slechts terloops konden worden aangekondigd.

9. **Aan den rand van den afgrond.** *Vrij gevolgd naar het Fransch*, door B. HANS. Met omslag in kleurendruk. Tweede uitgave. 29 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f 3,-; 50 Ex. f 5,-; 100 Ex. f 9,-.

Een kantoorbediende in Londen, die eene Christelijke opvoeding genoten heeft, komt in gezelschap van lichtzinnige kameraden. In een onbedacht oogenblik wordt hij ten behoeve van eenen hunner voor eene som gelds borg. Om op den bepaalden tijd aan zijne belofte te kunnen voldoen, besteelt hij zijnen patroon, doch krijgt alras berouw, zoodat hij het gestolene weer in de brandkast brengt. Hij belijdt zijne zonde voor God, voor zijne moeder en voor zijnen patroon, die hem, ingevolge zijne oprechte bekentenis, vergeving schenkt. Aldus wordt hij van den rand eens afgronds teruggebracht.

Het uiterlijk van dit boekje is aantrekkelijk. Een mooi, sprekend plaatje versiert den omslag. Taal en stijl zijn vrij goed. Maar de correctie laat heel wat te wenschen over. Slechts enkele staatljes: „Kerstfeest” voor „Kerstfeest”; „het zei zoo”, voor: „het zij zoo”; „gij had” voor: „gij hadt”, hij in plaats van gij, enz.

„Iedere oprechte verlossing van de zonde moet door schuldbelijdenis voor God en de menschen heengaan.” Aldus de Schrijver op bladz. 19. Deze strekking komt goed tot haar recht. Wij bevelen dit boekje gaarne aan, doch be- treuren de gebreken in den vorm.

10. **Het huisgezin van den Hugenoot.** *Eene bladzijde uit de geschiedenis der herroeping van het Edict van Nantes*, door J. C. WIRTZ Czn. Tweede druk. 31 bladz. Prijs 15 ct.; 25 Ex. f 3,-; 50 Ex. f 5,-; 100 Ex. f 9,-.

Dit boekje bevat het verhaal van de lotgevallen eener Hugenootsche familie tijdens de herroeping van het edict van Nantes. De kinderen worden gewelddadig aan hunne ouders ontvoerd en in een klooster opgesloten. Later weten de ouders naar Amsterdam te ontkomen, waar zij na vele jaren nog een hunner kinderen terug mogen zien.

Ook dit werkje ziet er keurig uit. Een lief plaatje illustreert den omslag. Papier en druk zijn goed. De letters zijn o. i. wat te gespatieerd gezet. Ten gevolge van onnauwkeurige correctie wordt dit boekje door verscheidene taal- en „teekenfouten” ontsierd.

Op treffende wijze teekent de Schrijver, hoe standvastigheid en trouw in het geloof met 's Heeren goedkeuring worden gekroond.

Wij kunnen en om de strekking en om den boeienden verhaaltrant dit nuttige boekje met vertrouwen aanbevelen.

**11. Beknopt leerboekje voor Catechisanten, Zondagsscholieren, enz. 12 bladz.**  
 Prijs 1 Ex. 5 ct.; 25 Ex. f 1.-; 50 Ex. f 1.75.

In klein bestek wordt hier veel goeds geboden uit en over de H. Schrift, o.a.: Register der Bijbelboeken met eenige ophelderingen. De Wet en het Gebed des Heeren. Eenige profetieën aangaande Jezus. De gelijkenissen en de wonderen van Christus, enz. Zulke boekjes, als zij ijverig gebruikt worden, geven onzen kinderen eenen schat in het leven mede, die later voor henzelfen en voor anderen ten zegen kan strekken. Wij bevelen het gaarne aan.

Wij wenschen den heer LE COINTRE voorts goed succes met zijne uitgaven toe. Zij zijn het ten volle waardig.

—><—

**SCHEURKALENDERS.**

Terwijl in ons Verslag andere jaren alleen de Scheurkalender van de firma GEZELLE MEERBURG voorkwam, hebben wij nu de eer, op een drietal de aandacht te mogen vestigen. Wij doen dit met veel genoegen, er van overtuigd, dat het uitreiken van eenen Scheurkalender aan de oudste leerlingen der Zondagsschool eene uitnemende zaak is. Daardoor toch wordt in de huisgezinnen een liefelijke prediker gebracht, die voortdurend getuigenis geeft aangaande de dingen, die boven zijn.

Het drietal, dat wij hier in bespreking brengen, is een takje gelijk met verscheidene rozeknoppen, van welke wij waarlijk niet kunnen zeggen, welke de schoonste zou zijn. Wij laten ze volgen naar de orde der inzending.

**Gezelle Meerburg's Christelijke Volks-Scheurkalender voor 1902.**

Deze kalender is reeds voldoende „ingeburgerd,” en om zijnen aangenamen en degelijk Gerformeerden inhoud in menig huisgezin geliefd.

Een voornaam deel van eenen scheurkalender is het schild. Telkens weer een schild te hebben, dat men heel het jaar door rustig en met genoegen kan aanzien, is geene kleine zaak. Wij moeten er evenwel aanstonds bijvoegen, dat de firma GEZELLE MEERBURG met het schild van haren kalender gewoonlijk zeer gelukkig is. Ook ditmaal is dat het geval.

Het brengt eene van de schoonste gedachten der H. Schrift met frissche kleuren in liefelijke teekening, n.l. de wonderbare zorg Gods over zijnen knecht Elia, aan de beek Krith. Blauw is de grondkleur, van onderen door wit gedragen. Aan de bovenzijde zien wij de schoone, eenigszins gebogene gestalte van Elia, eenige palmen en een drietal raven, brengende brood en vleesch.

Terzijde van het blok eene opgave der Christelijke feestdagen, en de uitspraak der Schrift: 1 Petr. 5 : 7 : „Werpt al uwe bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u.”

Het dekblad vergunt u een gezicht op Zarphath, en daaronder ligt een opengeplaat boek, welks bladzijde geeft te lezen de eerste vier regels van Ps. 33 : 10.

Niet alleen om den vorm, maar in de eerste plaats om de gedachte zelf kunnen wij dit schild loven. Die rustige, statige figuur van den man Gods maakt eenen goeden indruk, eenen indruk van geloofsvertrouwen, en herinnert ons aan wat het goud en zilver der geloovigen is, hunne sterkte en troost geheel hun leven door en elken dag, n.l. de trouwe zorg Gods voor zijn volk. Dat schild is, voor wie het met een ernstig oog beschouwt, eene predikatie in beeld, vol troost — maar ook vol beschaming.

De prijs van dezen kalender is als van ouds 40 ct. Bij getallen aanmerkelijk minder.

**Uit de Fonteynen des Heils.** *Woorden des levens voor iederen dag des jaars*, door Ds. W. H. OOSTEN. Uitgave van W. KIRCHNER, Amsterdam.

De titel van dezen Kalender geeft aan, wat het doel van elken Christelijken Kalender moet wezen: woorden des levens te brengen voor iederen dag des jaars.

Zulk een Scheurkalender zij niet slechts een sieraad aan den wand, maar vooral ook een gids, die elken dag het licht van Gods Woord werpt over het volle, rijke leven, in al zijne verhoudingen, zoowel natuurlijk als geestelijk. Vooral, dunkt ons, moeten de dingen van het natuurlijk en dagelijksch leven, van huis en akker, van winkel en beroep, enz. in korte duidelijke trekken worden besproken. Woorden des levens voor iederen dag des jaars en voor al de verschillende omstandigheden, die zich opdoen in het persoonlijk, huise-lijk, maatschappelijk leven, en ook in het leven voor school en kerk.

Zoover wij het konden nagaan, heeft dat ook in dezen Kalender plaats. En de naam van zijnen samensteller, Ds. OOSTEN, is er voldoende waarborg voor, dat dit geschiedt in gezond Gereformeerden geest.

Het schild stelt de verspieters voor met verwijzing naar Numeri 13. De mannen zijn forsche, kloeke figuren, in Oostersche veelkleurige kleedij. Beladen met druiven en andere vruchten uit het land van melk en honig overvloeende, zijn ze blijkbaar op den terugtocht. Hun gedrag, nadat zij weergekeerd zijn, wordt ons in herinnering gebracht door Hebr. 4 : 11, welke Schriftplaats aan den voet is afgedrukt. Dit tafereel wordt omlijst door eenen breeden bloemrand met goud en maakt eenen hoogst aangename indruk. 't Geheel is inderdaad rijk en schoon, en zal elke huiskamer tot sieraad strekken. En wat misschien menigeen nog het mooist vinden zal, is, dat deze Kalender een stui-ver minder kost dan de beide andere. Prijs per stuk 35 ct.; 25 Ex. 30 ct.; 50 Ex. 25 ct.; 100 Ex. 22 ct.

**Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus“ Scheurkalender voor het jaar 1902.**

Uitgever F. P. DHUY, Middelburg.

„Filippus“ Kalender — laatst, maar niet het minst — neemt reeds sinds jaren om zijnen schoonen vorm en om zijnen voortreffelijken inhoud onder alle andere eene plaats der eere in. Ook dit jaar handhaaft hij zijnen ouden roem. Het schild, dat in schoone kleuren gevernist en prachtig uitgevoerd is, stelt voor: de vogelen des hemels, de leliën des velds en de heerlijkheid van Salomo. Het dekblad verwijst ons naar Mattheus 6 : 25—34.

De Premie bestaat dit jaar uit een kostelijk boek van den uitnemenden en godzaligen WILLEM TEELINCK, die van 1613 tot 1619 te Middelburg het Woord Gods bediende. De titel luidt: „*De schending van het Recht des Verbonds gewroken. Eene verhandeling over Leviticus 26 : 23—26.*” Deze „stem der oude dagen“ van een zoo geliefd en voortreffelijk man zal zeker velen aansporen, zich den Kalender aan te schaffen. De Premie beslaat 279 pagina's en is op goed papier, met groote, zeer aangename letter, gedrukt. Zulk eene Premie is waarlijk in staat, het enorme debiet, dat Filippus' Kalender reeds te beurt valt, nog steeds te vermeerderen. Dit wenschen wij ook van harte. Want al de winst, dien hij opbrengt, komt het belangrijke en gezegende werk der tractaatverspreiding ten goede. Daarom bevelen wij dezen Kalender met dubbelen nadruk aan, terwijl we onze zustervereniging „Filippus“ in al haren arbeid den zegen des Heeren toebidden.

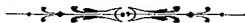
De prijs van den besten Kalender met Premie is f 1,—; zonder Premie 75 ct. In handig boekformaat gebonden, met vergulden titel, eveneens met Premie f 1,—; zonder Premie 75 ct.

De gewone Kalender kost slechts 40 ct.

De inrichting van al deze Kalenders is bekend. De redacteuren hebben

nu weer voor eenen rijken inhoud gezorgd. De voorzijde der blaadjes, geschreven door Gereformeerde predikanten, bevat eenen Bijbeltekst met eenendige verklaring. De achterzijde biedt verhalen, versjes, raadsels voor de jeugd, enz. en is dus vol afwisseling.

Wij bevelen ze alle drie van harte aan. Geve de Heere, dat het op deze zaad gestrooide zaad des evangelies in veler hart en huis nog rijk vrucht moge dragen voor de eeuwigheid.



De laatste volgen de Zondagsschooluitgaven, dit jaar in »CAPADOSE» geschreven, Boekhandel voorheen HÖVEKER en WORMSER. Het is een reeks van 8 boekjes: 5 nieuwe uitgaven en 3 herdrukken. Aangezien deze boekjes niet van den Uitgever zelf ons werden toegezonden, geven wij in deze recensie slechts aan, in hoeverre wij ze om hunnen inhoud al of niet aanbevelen. Wij doen dit ten gerieve der Zondagsschoolbesturen.

**De schoenlapper.** *Een verhaal uit het volksleven.* De naam van den Schrijver wordt niet genoemd. Met geill. omslag en 2 plaatjes in kleurendruk. 31 bladz. Prijs 15 ct.

Dit werkje is blijkbaar vertaald. Voor de kinderen der Zondagsschool achten wij het veel te wijsgeerig.

**De Jonge Samaritaansche. De Bedelknaap en De kleine Martijn.** *Drie verhalen,* door J. DE LIEFDE. Met 1 plaatje en omslag in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 15 ct.

Deze eenvoudige vertellingen van rijken en leezamen inhoud. DE LIEFDE's werkjes blijven nog steeds aanbevelenswaardig.

**De druppel olie.** *Een verhaal uit het volksleven.* De naam van den Schrijver wordt niet genoemd. Met geill. omslag en 1 plaatje in kleurendruk. 24 bladz. Prijs 20 ct.

Dit boekje kan slechts matig worden aanbevolen. De voor Hollandse jongens minder gewenschte vreemde namen van *Defer* en *Lesoux* doen vermoeden, dat het uit den vreemde is overgenomen. Wij vreezen, dat de taal, waarop in dit verhaal de stoffelijke en de allegorische olie doorengemengd is, de kinderlijke bevatting te boven gaat. Ook wat op bladz. 4 en 5 gezegd is is minder geschikt voor den kinderleeftijd.

**De strijd om de duivelsbrug.** *Een verhaal op waarheid gegrond,* door S. J. E. Met geill. omslag en twee plaatjes in kleurendruk. 32 bladz. Prijs 20 ct.

Dit is een zeer geschikte vertelling voor jongens. De ruwe uitdrukkingen en ongepaste woorden, die wij er in aantreffen, had de Schrijver de jeugd moeten besparen.

**Jonge geloofshelden.** *Vijf verhalen uit den tijd der Hervorming.* De naam van den Schrijver wordt niet genoemd. Met 2 plaatjes en omslag in kleurendruk. 47 bladz. Prijs 25 ct.

Dit boekje bevelen wij met alle vrijmoedigheid aan.

6. **Licht in de duisternis.** *Een Kerstverhaal*, door J. A. KLINKENBERG. Tweede druk. Met geïll. omslag en 2 gekleurde plaatjes. 48 bladz. Prijs 25 ct.

Deze geschiedenis bevat menige onwaarschijnlijkheid. De stijl is hier en daar voor kinderen ongenietbaar (zie pagina 1). Enkele samengestelde zinnen moet men nog eens lezen, om ze te begrijpen. Sommige zijn ook taalkundig onjuist. Ook komen er bedenkelijke uitdrukkingen in voor: pag. 8. Gods geest moet den man ingeven, te huwen; en dat is het gebod, dat hij meer gehoorzamen moet dan zijne moeder!

Wij hadden hier liever een woord van afkeuring aangetroffen en den plicht der gehoorzaamheid aan onze ouders geaccentueerd gezien. Voorts keuren wij af de uitdrukking: „Ach, mevrouw, terwille van uwe zaligheid, wees niet hard jegens mij” (pag. 20). Het veelvuldig gebruik van den naam des Heeren op pag. 42 vonden wij stuitend.

Voor de jonge kinderen achten wij dit verhaal in elk geval ongeschikt.

7. **Beloonde trouw en andere verhalen.** De naam van den Schrijver wordt niet genoemd. Met geïll. omslag en 3 plaatjes in kleurendruk. 55 bladz. Prijs 30 ct.

Dit werkje bevat vier verhalen, zeer verschillend van inhoud en waarde. Sommige uitdrukkingen, vooral in het tweede verhaal, zijn voor de jeugd veel te hoog, bijv. bladz. 20: „wanneer de onzekerheid niet alleen perpendiculair, maar ook horizontaal is”; bladz. 46: „democratische denkbeelden” en „dageraadsmannen.” Eene uitdrukking als: „In welken eeuwigen tijd heb ik u niet gezien!” is af te keuren. Dit boekje schijnt eene vertaling te zijn van verschillende Duitsche verhaaltjes. Ofschoon het wel iets goeds bevat, kunnen wij niet aanraden, het den kinderen van de Zondagsschool in handen te geven. Wij wenschen voor hen wel iets degelijks, niet iets onbegrijpelijks. De geschiedenis van den zijdevever en zijnen buurman en het „Oostersche verhaal” zijn zelfs voor flinke jongens van twaalf jaar nog te hoog.

8. **Eenzame wegen.** *Eene ware geschiedenis.* Uit het Hoogduitsch van A. VOLMAR, door J. A. KLINKENBERG. Nieuwe druk. Met geïll. omslag en 3 gekleurde plaatjes. 86 bladz. Prijs 50 ct.

Een boeiend verhaal, dat voor de oudere leerlingen der Zondagsschool kan worden aanbevolen. Toch hebben wij enkele opmerkingen.

Allereerst wat den vorm aangaat. De correctie had nauwkeuriger moeten zijn. Er komen nog al taalfouten in voor. Dit moest vooral in eenen nieuwen druk niet het geval wezen. Als eene drukfout willen wij ook beschouwen hetgeen staat op pag. 21: „dat wij *allen* . . . zalig kunnen worden.” Dit is zeker aan het oog van den corrector ontsnapt. Herhaalde malen komt „Heer” in plaats van „Heere” voor. De uitdrukkingen: „rationalisme” en „eene van smart omgeven Niobe” zullen hoogst waarschijnlijk niet door alle leerlingen worden begrepen. Ook troffen wij enkele Germanismen aan. De prijs, 50 ct. voor 86 pagina's, dunkt ons te hoog.

Ook betreffende den inhoud hebben wij bedenkingen. Dat het werkje uit het Duitsch is vertaald, valt in 't oog. Waarom het toch niet meer aangepast aan onze toestanden en gebruiken? Dit, dunkt ons, is eerste eisch bij eene vertaling, vooral van een boekje voor kinderen. Wat (pag. 7) aangaande het doen van belijdenis op zoo jeugdigen leeftijd en (pag. 55) van den Doop gezegd wordt, verraadt het uitheemsche karakter. Zoo ook de blikken, die door Lina (de hoofdpersoon van het verhaal) op *het kruis aan den wand* en op het Christusbeeld worden geslagen (bladz. 59 en 79). Wij vinden het jammer, dat de Vertaler deze „ergernissen” niet weggenomen heeft. Het boekje zou er door

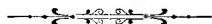


gewonnen hebben aan bruikbaarheid. Ook is zeer af te keuren het niet letterlijk aanhalen van Bijbelteksten. Op bladz. 23 staat: „En ging ik ook door een duister dal, zoo vrees ik toch niet.” Hier is klaarblijkelijk Ps. 23 : 4 bedoeld.

Op pag. 67 wordt gesproken van het 5de gebod, terwijl het naar onze opvatting het 6de is. Dat sticht verwarring. Nog andere opmerkingen zouden te maken zijn, en wel over in het stuk der waarheid gebezigde uitdrukkingen, die duister en twijfelachtig zijn (bladz. 7, 21 en 31). Vooral wie voor de jeugd schrijft, moet zich steeds glashelder zoeken uit te drukken.

Wijl dit overigens schoone boekje veel goeds bevat, achten wij het niet-tegenstaande de gemaakte opmerkingen wel bruikbaar. Het borgtochtelijk lijden van Christus komt er goed in uit. Er is veel uit te leeren, ook voor ouderen. Het behoort dan ook aan de leerlingen der hoogste klassen te worden uitgereikt.

De uitvoering van al deze werkjes is zeer net. Zij onderscheiden zich in dit opzicht gunstig van die van het vorige jaar.



Hiermede hebben wij den top des heuvels bereikt.

Aan het einde van ons Verslag gekomen, spreken wij als den wensch onzes harten uit, dat deze arbeid strekken moge ten gerieve van de Heeren Zondagsschoolonderwijzers en tot voordeel der Heeren Uitgevers.

Gaarne brengen wij onzen hartelijken dank aan H.H. Uitgevers, die ons hunne uitgaven ter beoordeeling toezonden.

Wijl de Boekbeoordeeling dit jaar eenen grooten omvang had, vorderde zij veel tijd en veel werk. En aangezien verscheidene zendingen laat inkwamen, moest dat werk in zooveel korter tijd klaar komen. Iets wat zeer bezwaarlijk valt, voor wie toch reeds de handen vol hebben.

Namens »Jachin» betuig ik dan ook al den Heeren commissieleden, inzonderheid ook hun, die dit jaar voor het eerst ons hunne uitnemende en zeer gewaardeerde hulp wilden verleenen, hartelijk dank. Wij meenen vrijmoedig te mogen uitspreken, dat zij hunne taak consciëntieus opgevat en vol toewijding en met eere volbracht hebben.

Aan de Uitgevers berichten wij, dat dit Verslag aan al de geabonneerden op de Toelichting van »Jachins» Kalender — ruim 1100 —, aan al onze Afdeelingen, Recensenten en Correspondenten wordt toegezonden. Ook al de verspreide leden ontvangen dit jaar een ex. gratis. Daardoor worden van de Boekbeoordeeling ongeveer 2000 ex. gedrukt en verspreid. Mocht iemand twee exemplaren in zijn bezit krijgen, dan verzoeken wij hem vriendelijk, een er van aan eenen vriend of kennis te willen ter hand stellen.

Voorts wordt het Verslag nu voor het eerst algemeen verkrijgbaar gesteld bij de firma A. GEZELLE MEERBURG, Uitgever te *Heusden*, voor den luttelen prijs van 10 cent. Wij zullen ons zeer verblijden, indien »JACHINS» Boekbeoordeeling alzoo voor vele ouders eene vraagbaak en handleiding mag worden, als zij hunnen kinderen goede lectuur willen verschaffen. Zeker zeggen wij niet te veel, als wij uitspreken, dat deze zaak door menig ouder lang niet ernstig genoeg wordt opgevat.

Het Hoofdbestuur stelt met genoegen weder eenige exemplaren voor H.H. Uitgevers beschikbaar, met beleefd verzoek, zoo goed te willen

zijn, deze H.H. Schrijvers te doen toekomen. Mogelijk willen zij met deze of gene opmerking, die in de recensie voorkomt, winste doen. Gaarne ontvangen wij van de goedgekeurde boekjes weder eenige presentexemplaren voor *behoefte* Zondagsscholen.

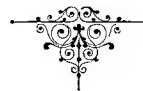
Den Bestuurders van behoeftige Zondagsscholen verzoeken wij, **voor 1 December a.s.** hunne aanvragen om boekjes bij den ondergeteekende in te zenden, met opgave van het getal leerlingen en bijvoeging van 20 ct. aan postzegels ter vergoeding van de frankeering.

Alleen *werkelijk behoeftige* Zondagsscholen komen voor deze uitdeeling in aanmerking. Naar gelang van den aanwezigen voorraad zullen wij aan de aanvragen van hen, die aan genoemde voorwaarden zich houden, voldoen. Wij leggen hierop eenigen nadruk, omdat wij elk jaar, en ook nu reeds weer, brieven ontvingen, waarin het getal der leerlingen ontbreekt en ook verzuimd werd de vereischte postzegels in te sluiten.

Dat voorts deze en al »Jachins» arbeid strekken moge tot heil der kinderen en tot eer van den Naam des Heeren.

WEESP, 12 November 1901.

J. P. TAZELAAR.



## INHOUD.

---

	Bladz.
Algemeene Opmerkingen . . . . .	1—4.
Uitgaven van G. F. CALLENBACH . . . . .	5—29.
» » J. M. BREDÉE . . . . .	29—47.
» » D. A. DAAMEN . . . . .	47—50.
» » K. LE COINTRE . . . . .	51—53.
Uitgave » A. GEZELLE MEERBURG . . . . .	53.
» » W. KIRCHNER . . . . .	54.
» » »FILIPPUS". . . . .	54.
Uitgaven » »CAPADOSE" . . . . .	55—57.

---

### NADERE AANWIJZINGEN.

Geschiedenissen uit den Bijbel. . . . .	15—17.
Zondagsschoolplaten . . . . .	26 en 46.
Krijttekeningen van den heer MONDRIAAN . . . . .	27—28.
Wandteksten voor uitdeeling . . . . .	43 en 48.
Duurdere Wandteksten . . . . .	48 en 49.
Zondagsschoolkaartjes . . . . .	46 en 50.
Scheurkalenders . . . . .	53—55.

---

## Uitgaven van de Gereformeerde Zondagsschool- vereeniging „JACHIN.”

**Kalender**, samengesteld door de H.H.: Ds. E. DOUMA, W. KROESE en Ds. W. SIEDERS. Prijs 3 cent. Deze Kalender is te verkrijgen in boekjesformaat en in geperforeerde bladen.

**De Toelichting**, bij dezen Kalender, onder redactie van dezelfde Heeren, verschijnt in driemaandelijksche aflev. Prijs per jaargang, fr. p. p. f0.60.

**De Gereform. Zondagsschoolvereen. „Jachin”**, een woord ter opwekking van belangstelling, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 1 ex. 10 ct.; 12 ex. 9 cts.; 25 ex. 8 cts; 50 ex. 7 ct.

**De Zondagsschool**, door J. P. TAZELAAR, Pred. te Weesp. Prijs 10 ct.; 25 Ex. f2.—; 50 Ex. f3,50; 100 Ex. f6.—.

**Een vijftal stellingen in betrekking tot de Zondagsschool. Toegelicht en verdedigd op de 28ste Algemeene Vergadering van „Jachin” gehouden te Nijkerk 7 Augustus 1901**, door A. LITTOOIJ, Geref. pred. te Middelburg. prijs 10 cent.

**Referaat** over de vraag: »Wat heeft de Zondagsschool gedaan en wat kan ze doen ter verbreiding van de kennis der Heilige Schrift”, voorge dragen door Ds. A. LOOIS, op de jaarvergadering der Zondagsschoolvereeniging »Jachin” gehouden te Nijkerk 7 Augustus 1901. Prijs 7½ ct.

**Zeer schoone Diploma's** Prijs 10 ct.; 25 Ex. f2.—; 50 Ex. f3,50; 100 Ex. f6.—.

**Kaartjes** No. 1, in pakjes van 600 kaartjes, 50 ct.  
» » 2, » » » 120 » 37<sup>s</sup> »  
» » 3, » » » 30 » 25 » 12 pakjes f2,50;  
24 p. f4; — 50 p. f7; — 100 p. f12,50.

**Tractaatjes** op gekleurd papier met plaatje, 4 pag., in 14 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 Ex. 60 ct.; 250 Ex. f1,40; 500 Ex. f2,70; 1000 Ex. f5.—.

**Tractaatjes** in Boekjesformaat, 8 pag., 4 verschillende No's. Prijs 1 ct.; 100 Ex. 60 ct.; 250 Ex. f1,40; 500 Ex. f2,70; 1000 Ex. f5.—.

**Tractaatjes** op gekleurd papier in 10 verschillende No's. Prijs 2 ct.; 100 Ex. f1,75; 250 Ex. f3,75; 500 Ex. f6,50; 1000 Ex. f12.—.

**Tractaatjes** op gekleurd papier, in 3 verschillende No's. Prijs 1½ ct.; 100 Ex. f1,25; 250 Ex. f2,50.

**Tractaatjes** op wit papier, 2 pag., in 20 verschillende No's. waarvan enkele met versjes op bekende wijzen of met muziek. Prijs ½ ct.; 100 Ex. 35 ct.; 250 Ex. 80 ct.; 500 Ex. f1,55.